

**T.C.
FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**16. YÜZYILA AİT BİR ŞİİR MECMUASININ
İNCELENMESİ
(1b-50a)**

**ELİF TURGUT
110101017**

**TEZ DANIŞMANI
Yrd. Doç. Dr. TÜRKAN ALVAN**

İSTANBUL 2013

T.C.
FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

16. YÜZYILA AİT BİR ŞİİR MECCMUASININ
İNCELENMESİ
(1b-50a)

ELİF TURGUT

110101017

Enstitü Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Enstitü Bilim Dalı: Eski Türk Edebiyatı

Bu tez 18/ 06/ 2013 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği ile kabul edilmiştir.

_____ Jüri Başkanı Prof. Dr. Fahameddin BAŞAR	_____ Jüri Üyesi Yrd. Doç. Dr. Türkan ALVAN	_____ Jüri Üyesi Yrd. Doç. Dr. Hatice COŞKUN
---	---	--

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlâk kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Elif TURGUT

T.C.
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
ULUSAL TEZ MERKEZİ

TEZ VERİ GİRİŞİ VE YAYIMLAMA İZİN FORMU

Referans No	10007065
Yazar Adı / Soyadı	ELİF TURGUT
Uyruğu / T.C.Kimlik No	TÜRKİYE / 24934169312
Telefon	5332019837
E-Posta	elifturgut89@gmail.com
Tezin Dili	Türkçe
Tezin Özgün Adı	16. Yüzyıla Ait Bir Şiir Mecmuasının İncelenmesi (1b-50a)
Tezin Tercümesi	The Analysis Of A Poetry Magazine Belonged To 16th Century (1b-50a)
Konu	Türk Dili ve Edebiyatı
Üniversite	Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
Enstitü / Hastane	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Bölüm	
Anabilim Dalı	Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Bilim Dalı	Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı
Tez Türü	Yüksek Lisans
Yılı	2013
Sayfa	254
Tez Danışmanları	YRD. DOÇ. TÜRKAN ALVAN 55807298464
Dizin Terimleri	
Önerilen Dizin Terimleri	
Kısıtlama	Yok

Yukarıda başlığı yazılı olan tezimin, ilgilenenlerin incelemesine sunulmak üzere Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi tarafından arşivlenmesi, kağıt, mikroform veya elektronik formatta, internet dahil olmak üzere her türlü ortamda çoğaltılması, ödünç verilmesi, dağıtımı ve yayımı için, tezimle ilgili fikri mülkiyet haklarım saklı kalmak üzere hiçbir ücret (royalty) ve erteleme talep etmeksizin izin verdiğimi beyan ederim.

21.07.2013

İmza:.....

ÖZ

Şiir mecmuaları Klâsik Türk edebiyatında önemli bir yere sahiptir. Bu mecmualar, edebiyatımızda 15. yüzyıldan itibaren görülmeye başlamıştır. Daha sonra bu mecmualar divan ve tezkirelerin dışında Klâsik Türk edebiyatı araştırmalarında kaynak olarak kullanılmışlardır. Şiir mecmualarında yayınlanmış divanlarda yer alan şiirlerin yanı sıra, mürettep divanı veya divançesi olmayan şairlerin şiirleri de mevcuttur. Aynı zamanda bu mecmualarda çeşitli şairler tarafından yazılan nazireler de yer alır. Şiir mecmuaları müellifin zevkine göre seçtiği şiirlerden oluştuğu için o dönemin şiir anlayışını aksettirirler.

Bu çalışmada, Millet Kütüphanesi'ndeki Ali Emîrî Manzum 674'te kayıtlı 16. yüzyıla ait bir şiir mecmuasının 1b-50a varakları arasındaki 207 şiir, transkripsiyon metoduyla Latin harflerine aktarılmış, söz konusu şiirler yayımlanmış divanlar, yüksek lisans ve doktora tezlerindeki şiirler ile karşılaştırılmış ve aradaki farklar dipnotta belirtilmiştir. Mecmuanın söz konusu varakları arasında 16. yüzyıla ait şairlerin şiirleri yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Şiir mecmuaları, Klâsik Türk edebiyatı, Ali Emîrî Manzum 674, mürettep divan

ABSTRACT

The poetry magazines have a crucial place in Classical Turkish literature. These magazines have started to be seen in the beginning of 15th century. In later periods these magazines have been used as a source in Classical Turkish literature studies besides “divan”s and collections of biographies. Within poetry magazines besides the poetries in published “divan”s, there are poetries of poets not having arranged “divan” or little “divan”. At the same time the nazires written by various poets take place in these magazines. The poetry magazines reflect the poetry mentality of that period because of consisting selected poems by the author’s pleasure.

In this work, 207 poetries within the 1b-50a sheets of the Ali Emîrî Manzum 674 recorded a poetry magazine at Millet Library belonged to 16th century are translated into Latin letters using the transcription method, related poetries are compared with the poets in the published “divan”s, the thesis of master of science and the thesis of doctorate of science and the differences are determined in footnotes. There are poetries of which poets belonged to 16th century in the related sheets of the magazine.

Key Words: Poetry magazines, Classical Turkish literature, Ali Emîrî Manzum 674, arranged divan

ÖNSÖZ

Klâsik Türk edebiyatının önemli kaynaklarından olan şiir mecmuaları, beğenilen, muhtelif şairler tarafından tanzîr edilen ve tespit edilemeyen nedenlerle mürettep divanlar veya divançelerde yer almayan şiirleri ihtivâ eden kaynak eserlerdir. Söz konusu mecmualarda önde gelen şairlerin divanlarında yer almayan şiirlerine rastlanıldığı gibi kaynaklarda adı geçen fakat divan veya divançesi bulunmayan şairlerin şiirlerine de rastlamak mümkündür. Bu mecmualar sayesinde unutulmuş şiirler gün yüzüne çıkmakta ve edebiyat tarihi tekrar şekillenmektedir.

Çalışmamızın konusu Millet Kütüphanesi Ali Emîrî Kitaplığı Manzum 674'te kayıtlı 16. yüzyıla ait bir şiir mecmuasının 1^b-50^a varakları arasındaki 207 şiirin transkripsiyon metoduyla Latin harflerine aktarılması ve söz konusu varaklardaki şiirlerin yayınlanmış divanlar, yüksek lisans ve doktora tezleri ile karşılaştırılarak incelenmesidir.

Çalışmamız **Giriş**, **İnceleme** ve **Metin** olmak üzere üç kısımdan müteşekkildir. **Giriş** bölümünde “**Klâsik Türk Edebiyatında Şiir Mecmuası**” başlığı altında şiir mecmualarının önemi ve değeri üzerinde durulmuştur. Daha sonra tezimizin konusunu teşkil eden Ali Emirî Manzum 674 numarada kayıtlı bulunan şiir mecmuası genel hatlarıyla tanıtılmıştır.

İnceleme kısmında ilk olarak çalıştığımız mecmuanın söz konusu varakları içerisindeki şiirler hakkında genel bir malumat verilmiştir. Daha sonra söz konusu 207 şiir şekil yönüyle ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. Şekil kısmında mecmua müellifinin şiirleri seçerken ne gibi bir usûl gözettiği, genel olarak hangi nazım şekillerine yer verdiği ve şiirlerde hangi vezinlerin kullanıldığı gibi konulara temas edilmiş ve bu kısımlar verilen tablolar vasıtasıyla daha anlaşılır bir hâle getirilmiştir.

Metin kısmında ise transkripsiyon metoduyla Latin harflerine aktarılan şiirler yer almaktadır. Bu kısımda, şiirler numara sırasına göre verilmiş, şiir numarasının altına şiiri yazan şairin mahlası ve onun da altına şiirin vezni bahriyle birlikte verilmiştir. Şiirlerin söz konusu yazmada bulunduğu varak numarası -a ve b harfleri varak numarasında üst simge şeklinde kullanılarak- dipnota eklenmiştir.

Mecmuada yer alan manzumeler neşredilmiş divanlar, yüksek lisans ve doktora tezleri ile karşılaştırılarak farklılıklar dipnota eklenmiştir.

Mecmuada yer almayıp metne ilave edilen kelimeler “[]” (köşeli parantez) içerisinde metinde belirtilmiştir.

İmlâda ise şöyle bir usûl gözetilmiştir: Farsça olumsuzluk eki olan “bî” “nâ”; “hem”, “ser”, “der” edatı; “pür” zarfı ve Arapça olumsuzluk eki olan “lâ” kendisinden sonra gelen sözcükten; Farsça birleşik sıfat yapan “-rübâ”, “-nümâ”, “-ver”, benzerlik anlamı katan “-veş” ve “-mânend”, kendinden önce gelen sözcükten “-“ (tire) ile ayrılmıştır. Bildirme eki olan “-durur” ile “y” harfi ile kelimeye bağlanan “ile” edatı “-“ (tire) ile yazılmıştır. “-zâr”, “-dâr”, “-sâr”, “-gâh”, “-ger”, “-bâr” ve “-kâr” gibi son ekler ise kendinden önce gelen kelime ile birleşik yazılmıştır.

Metinde geçen “içün” edatı ise ünlü ile biten bir kelimedenden sonra birleşik, ünsüz ile biten bir kelimedenden sonra ayrı yazılmıştır.

Metindeki “oku-“ fiili dönemin okunuş şekli göz önünde bulundurularak “oķı-“ şeklinde transkribe edilmiştir.

“īd” kelimesinin “īyd” şeklinde “y”li telaffuzu olmakla birlikte sadece harf aktarmaya çalışılarak “īd” şeklinde okunmuştur.

Mecmuanın imlâsında “-Ib” şeklinde verilen gerundiyum eki “-Ip” şeklinde okunmuştur.

Kelime ve eklerin yazımında mecmuadaki imlâyâ sadık kalınmış; noktası müellifçe konulmayan “ḥ” ve “ḥ” ve “z” harfleri ise transkripsiyon yapılırken aslı imlâsı ile yazılmıştır.

Mecmua imlâsında ünlü ile biten kelimedenden sonra “y” ünsüzü ile verilmeyip “ ” (hemze) ile verilen akuzatif eki, tenafüre yol açmaması açısından “y” ile birlikte gösterilmiştir. Örneğin; ḥā’ide’i: ḥā’ideyi (K¹ 1^b Y. 42a), fitne’i: fitneyi (G⁶⁹ 27^a Y. 2b), ‘Āşık-ı dīvāne’i: ‘Āşık-ı dīvāneyi (G¹⁰⁰ 32^b Y. 4a).

Metinde geçen “gice”, “işıg”, “iy”, “yir”, “il” gibi isimlerdeki ve “it-”, “di-”, “ir-“, gibi fiillerdeki “e/ i” değişimi “gece”, “éşig”, “éy”, “yé”, “él” ve “ét-“, “dé-“, “ér-“ şeklinde “é” ile belirtilmiştir.

Arapça iktibaslar (ayet-hadis-ibare), metinde italik verilip dipnotta anlamlarıyla gösterilmiştir.

Metinde noktalama işareti kullanılmamıştır.

Çalışmamı hazırlarken teşvik edici danışmanlığını ve şefkatli tavrını benden eksik etmeyen değerli danışmanım, hocam Yrd. Doç. Dr. Türkân Alvan'a çok teşekkür ederim. Çalışmamın başlangıcından tamamlanmasına değin yönlendirici ve destekleyici tutumuyla bana her vakit kapısını açık tutan ve her satırında bilgisine ve engin yardımlarına başvurduğum değerli hocam Doç. Dr. Üzeyir Aslan'a şükranlarımı arz ederim.

Elif Turgut
Bağlarbaşı, 2013

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR ve SEMBOLLER	ix
TABLO LİSTESİ	x
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ	xi
BÖLÜM 1. GİRİŞ	1
1.1. Klâsik Türk Edebiyatında Şiir Mecmuası.....	1
1.2 Ali Emîrî Manzum 674’te Kayıtlı Şiir Mecmuasının Tanıtılması.....	3
BÖLÜM 2. İNCELEME	4
2.1.Mecmuanın Şekil Yönüyle İncelenmesi.....	4
2. 1. 1.Nazım Şekilleri.....	4
2. 1. 2. Kafiye ve Redifler.....	5
2. 1. 3. Vezinler.....	7
2. 2. Mecmuanın Muhteva Yönüyle İncelenmesi.....	8
2.2.1. Mecmuada Yer Alan Şair Kadrosu.....	8
2. 2. 2. Mecmuada Yer Alan Şirlerin Tasnifi.....	17
2. 2. 3. Bâkî’nin Divan’ında Yer Almayan Gazeli.....	19
BÖLÜM 3. METİN	21
SONUÇ	225
KAYNAKÇA	227
EKLER	I

KISALTMALAR ve SEMBOLLER LİSTESİ

a.g.m.	: Adı geçen makale
Bkz.	: Bakınız
C	: Cilt
È, é	: e/i değişimi
G	: Gazel
K	: Kaside
M	: Muhammes
N	: Nazire
s.	: Sayfa
T	: Terkib-bend
Y	: Yazma
yy.	: yüzyıl
[]	: Eklemeler
(-)	: Yer Almaz

TABLO LİSTESİ

Tablo I: Mecmuanın 1 ^b -50 ^a Varakları Arasında Kullanılan Kafiye ve Redifler, Nazım Şekilleri ve Şairleri.....	5
Tablo II: Mecmuada Kullanılan Vezinler ve Kullanılma Sayısı.....	7

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

ا ء	A, a, E, e, ʾ	ص	Ş, ş
آ	Ā, ā, A, a	ض	Ḍ, ḍ, Ḑ, ḑ
ب	B, b	ط	Ṭ, ṭ
پ	P, p	ظ	Ẓ, ẓ
ت	T, t	ع	ʿ
ث	Ṣ, ṣ	غ	Ġ, ġ
ج	C, c	ف	F, f
چ	Ç, ç	ق	Ḳ, ḳ
ح	Ḥ, ḥ	ك	K, k, G, g, ŋ
خ	Ḫ, ḫ	ل	L, l
د	D, d	م	M, m
ذ	Ẓ, ẓ	ن	N, n
ر	R, r	و	V, v, ʿ, O, o, Ō, ō, ö, U, u, Ū, ū, Ŭ, ŭ
ز	Z, z	ه	H, h, a, e
ژ	J, j	ی	Y, y, I, i, ī, Ī, i, Ī, ī,
س	S, s		
ش	Ş, ş		

BÖLÜM 1. GİRİŞ

1.1. Klâsik Türk Edebiyatında Şiir Mecmuası

Şiir mecmuaları, herhangi bir nazım türü veya nazım şekli müşterekliği aranmaksızın derlenmiş manzum metinlerden oluşan toplamalardır. Bu eserler kütüphanelerde **Şiir Mecmuası** adı altında kayıtlı olabileceği gibi **Mecmû'a-i Eş'âr** veya **Mecmû'atü'l-Eş'âr** olarak kayıtlıdır.¹ Ali Nihad Tarlan'a göre: "Bunlar edebiyat meraklılarının beğendikleri şiirleri bazen gelişi güzel, bazan da muayyen bir tasnife tabi tutarak kaydettikleri bir nevi müntahabat mecmualarıdır."² Bu kaynaklar vasıtasıyla dönemin öne çıkan şiirlerini tespit etmek mümkün olabilmekte ve bu vesileyle devrin edebî yapısını değerlendirmede somut veriler elde edilebilmektedir.

Şiir mecmuaları, Klâsik Türk edebiyatında tezkire ve mürettep divanlardan sonra edebiyat araştırmalarına kaynaklık eden önemli eserlerdir. "Şiir mecmuaları metin neşrinde mütemmim cüz olarak kullanılagelmiş ve önemli bir boşluğu doldurmuştur."³ Söz konusu mecmualar aynı zamanda devrin edebî zevkini yansıtır niteliktedir. "Bir mecmua, bir şahsın üzerinde tekâsüf eden bir edebî devir zevkini, san'at anlayışını bize aksettirir. Herhangi devrede ağızdan ağıza dolaşan, divanlardan süzülüp çıkarılan manzumeler, o devrenin dil ve edebiyat durumunun, topluluğun vicdanında nasıl yerleştiğini bize gösterir."⁴

Anadolu sahası Türk edebiyatında ilk nünuneleri 15. yüzyılın başlarında görülmeye başlanan şiir mecmuaları mürettep divanlarda yer almayan şiirleri ve aynı zamanda mürettep divan veya divançesi olmayıp tezkirelerde adı geçen şairlerin şiirlerini ihtiva etmesi yönüyle de önemlidir. Ali Nihad Tarlan bu konuda şunları dile getirir:

"İsimleri tezkireleri dolduran bir çok şairlerin divanları bugün ortada yoktur. Ya bunlar mürettep bir divan vücuda getirmemişler, yahut yazılan divan, elden ele geçip zaman ile zayi olmuştur. Bunların bir çok şiirlerine mecmualarda tesadüf kabildir. Ve yine pek muhtemeldir ki bunlardan kuvvetli istidada sahip amatörler, divan vücuda getirmeye heves

¹ Fatih Köksal, "Şiir Mecmualarını Niçin ve Nasıl Çalışmalıyız?", Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı: Mecmua Sempozyumu, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi-İstanbul Şehir Üniversitesi, İstanbul, 3 Mayıs 2011.

² Ali Nihad Tarlan, "Eski Mecmualar Arasında", **İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi**, C: I, 1946, s.2, s. 122.

³ Ahmet Tanyıldız, "Şiir Mecmualarının Neşri Hakkında", **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, C: V, s. 21, Bahar 2012, s. 224.

⁴ Ali Nihad Tarlan, a.g.m., s. 122.

etmemişler; şair geçinmeye yeltenmemişler, fakat bazen kuvvetli bir ilham ile pek güzel eserler vücuda getirmişler; bunlar dilden dile, mecmuadan mecmuaya geçmiş ve ancak o zeminde hayatını devam ettirebilmiştir.”⁵

Ali Nihad Tarlan bir başka eserinde ise şunları söyler:

“Mecmualardaki eserler, bize devrin umumî edebî zevkini verir, devrin edebî zeminini gösterir. Orada birinci şairlerin yanında bazen adı sanı bilinmeyen sanatkârlara rastlanır. Bu iki zümre arasında ikinci ve üçüncü derecede şairler ekseriyeti teşkil eder ve bu edebî zemini ekseriya bu ikinci veya üçüncü derecede gelen şairler yaparlar. Devrin ma’şerî zevkını temsil eden onlardır. Onların eserleri görüldükten sonradır ki büyük şairlerin hakikî tefevvuk sebepleri anlaşılır. Yoksa bu sebepler daima indî olarak kalmaya mahkûmdur.”⁶

Mecmua neşir çalışmalarında ise divanı olan şairlerin şiirleri ile mecmuadaki şiirler karşılaştırılmış veya kimi zaman mecmualardan derlenen divanlar vücuda getirilmiştir. Söz gelimi, Çâkerî Divanı⁷, Amrî Divanı⁸, Helâkî Divanı⁹ ve Behiştî Divanı¹⁰ şiir mecmualarındaki şiirlerden derlenen divanlara örnek teşkil eder. Aynı zamanda şiir mecmualarından hareketle şairlerden ve onlardan derlenmiş seçme şiirlerden müteşekkil müstakil eserler de mevcuttur. Ali Nihad Tarlan’ın bu minvalde muhtelif şiir mecmualarından şiir derleyip şairleri hakkında da malumat vererek oluşturduğu dört ayrı eseri vardır. Ubeydî, Aşki, Şem’î, İşreti¹¹; Rahmî ve Fevrî¹²; Ulvî, Me’âlî, Nihânî, Feyzî ve Kâtibî¹³; Revânî, Hayretî, Hâverî, Âhî, Peyâmî, Sâni¹⁴ gibi şairlerin biyografik bilgilerini verdikten sonra Tarlan, adı geçen şairlerin şiirlerinden seçmeler yapmıştır.

⁵ a.g.m , s. 123.

⁶ Ali Nihad Tarlan, **Şiir Mecmualarında XVI ve XVII. Asır Divan Şiiri: Rahmî ve Fevrî**, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1948, s. 3.

⁷ Hatice Aynur, **15. yy Şairi Çâkerî ve Divanı**, İstanbul, 1999.

⁸ Mehmed Çavuşoğlu, **Amrî: Divan (Tenkidli Basım)**, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1979.

⁹ Mehmed Çavuşoğlu, **Helâkî: Dîvan (Tenkidli Basım)**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1982.

¹⁰ Yaşar Aydemir, **Behiştî Divanı**, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2000.

¹¹ Ali Nihad Tarlan, **Şiir Mecmualarında XVI ve XVII. Asır Divan Şiiri: Ubeydi, Aşki, Şem’i, İşreti**, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1948.

¹² Ali Nihad Tarlan, **Şiir Mecmualarında XVI ve XVII. Asır Divan Şiiri: Rahmi ve Fevri**, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1948.

¹³ Ali Nihad Tarlan, **Şiir Mecmualarında XVI-XVII. Asır Divan Şiiri: Ulvi, Me’ali, Nihani, Feyzi, Katibi**, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1948.

¹⁴ Ali Nihad Tarlan, **Şiir Mecmualarında XVI-XVII. Asır Divan Şiiri: Revani, Hayreti, Haveri, Ahi, Peyami, Sani**, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1949.

Şiir mecmualarının çoğunda istinsah kaydına rastlamak mümkün değildir. “Mecmuaların bir kısmının sahibi ve müstensihi belli, büyük bir kısmının ise ne sahibi ne de müstensihi bellidir. Ekserisinin düzenlenme tarihleri de yoktur.”¹⁵ Mecmuanın tarihinin tespiti, mecmuada şiiri bulunan şairlerin yaşadıkları dönemden ve mecmuanın fizikî özelliklerinden çıkarılabilmektedir.

Mecmuaları derleyenler onları kendi edebî zevkine göre tertip etmişlerdir. Bazen nazım şekline, bazen şiirlerin şairlerine göre bazen de kullanılan bahirlere göre gruplandırma yapmışlardır. Mecmualarda benzer şiirler arka arkaya sıralanmış, birbirine nazire olanlar da çoğu zaman şiirin başlığında belirtilmiştir.

Şiir mecmualarında tezkirelerde ve diğer edebî kaynaklarda adı geçmeyen şairlerin şiirlerine rastlamak mümkündür. Divanlarda yer alıp şiirlerin farklı şekillerine –beyit farklılıkları, sıralama değişiklikleri- de rastlanmaktadır. Aynı zamanda mecmualarda özellikle bir ya da iki şairin yoğun olduğu da göze çarpmaktadır.

1.2. Ali Emîrî Manzum 674’te Kayıtlı Şiir Mecmuasının

Tanıtilması

Tezimizin konusunu teşkil eden Millet Kütüphanesi Ali Emîrî Manzum 674’te “Hurûf-ı Hicâ Üzerine Mürettep Mecmû’a-i Eş’âr”¹⁶ adıyla kayıtlı bulunan 16. yüzyıla ait şiir mecmuası, 214 yapraktan müteşekkildir. 1^b yaprağında siyah renkli mühür içerisinde “Es-seyyid İbrâhîm 1227” Hicrî tarihli bir vakıf kaydı vardır. Yine 1^a yüzündeki mor renkteki mührün iç dairesinde “Diyarbakırlı Alî Emîrî”, dış çerçevesinde ise “Allâhu Te’âlâ Hazretlerinin rızâsı için vakf eyledim.” şeklinde bir temellük kaydı bulunmaktadır. Yazmanın müellifi belli değildir.

Muhtelif şairlere ait şiirlerin yer aldığı ta’lik hatlı, 17 satırlık 2 sütundan oluşan yazmanın boyutlarının cilt kısmı 195x130 mm, iç kısmı 150x80 mm’dir. Sarı, ince, aharlı, su yollu, filigranlı Avrupa kâğıt özelliğine sahiptir. Şiirler nüsha

¹⁵ Yaşar Aydemir, “Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler”, **Turkish Studies**, Volume: 2/3, Summer 2007, s. 123.

¹⁶ “Hurûf-ı Hicâ Üzerine Mürettep Mecmû’a-i Eş’âr”: Alfabe Harfleri Üzerine Tertip Edilmiş Şiir Mecmuası.

boyunca yaldızlı cetvel üzerinde yazılmıştır. Yazma eserde sütun içerisinde kalan gazel başlıkları kırmızı mürekkeple; sütun dışında kalan başlıklar ve mahlasların üstü lacivert mürekkeple çizilmiştir. Nazire, muhammes ve terkiib-bend başlıkları ise siyah mürekkeplidir. Yazmanın serlevhası sarı yaldızlı ve lacivert renkteki tezhip süslemelerinden müteşekkildir. Serlevhanın üzerinde çiçek motifleriyle bezeli lacivert renkte tığlar bulunmaktadır. Yazmanın sırt kısmı ve kenarları meşin, yüzü ise ipek bezle kaplıdır.

Mecmuanın söz konusu 1^b-50^a varakları arasında 16. yüzyılda yaşamış şairlerden derlenmiş şiirler yer almaktadır. Yazmada şiirler müstakil başlık altında verildiği gibi, “**Nazîre-i (...)**” başlığı şeklinde de verilmiş, orta satırlarda kalan başlıklar ise “**(...) fermâyed**”, “**(...) râst**” gibi Farsça ibarelerle birlikte gösterilmiştir. Mecmuanın 1^b-50^a varakları arasında 207 şiir mevcuttur. Müellifin mecmuada en çok tercih ettiği şair Nazmî’dir. Yazmada Zâtî, Necâtî, Mesîhî, Taşlıcalı Yahyâ, Bâkî, Hayâlî, Muhibbî gibi divanı olan tanınmış şairlerin şiirlerinin yanı sıra Râyî, Hasan, Özrî, Şehdî, Safâyî, Resmî gibi revaçta olmayan şairlerin şiirleri de mevcuttur.

BÖLÜM 2. İNCELEME

2. 1. Mecmuanın Şekil Yönüyle İncelenmesi

2.1.1. Nazım Şekilleri

Çalışmamızın konusunu teşkil eden Ali Emîrî Manzum 674’te kayıtlı bulunan 16. yüzyıla ait şiir mecmuasının 1^b-50^a varakları arasında sırasıyla 9 kaside, 16 terkiib-bend, 4 muhammes ve 178 gazel bulunmaktadır. Mecmuadaki şiirler yayımlanmış divanlardaki şiirlerle paralel bir görünüm arz etmemektedir. Mecmua müellifi şiir beyitlerini genellikle belirli bir sıra gözetmeksizin mecmuaya almıştır. Kimi zaman ise birkaç beyit eksik bırakmıştır. Örneğin; Figânî’nin “-**eng**” mukayyed kafiyeli kasidesi divançesinde¹⁷ 42 beyitken mecmuada 24 beyittir. (K⁸ 10^a Y.) Aynı şekilde, Necâtî’nin “**serv**” redifli kasidesi divanında¹⁸ 58 beyitken mecmuada 54 beyittir. (K⁹ 10^b Y.) Gazelleri mecmuaya alırken ise

¹⁷ Abdülkadir Karahan, **Kanuni Sultan Süleyman Çağı Şairlerinden Figânî ve Divançesi**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1966.

¹⁸ Ali Nihad Tarlan, **Necâtî Beg Divanı**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1963, s. 83.

müellif, 5 beyitlik bir standart gözetip her sütuna 3 gazel yerleştirmiştir. Mecmuanın büyük bir kısmını 178 adet gazel teşkil etmektedir.

Kullanılan nazım şekilleri ve adetleri için (Bkz. Tablo I).

2. 1. 2. Kafiye ve Redifler

Mecmuada şiirler tertip edilirken birbirine benzer kafiyeli ve redifli şiirler alt alta sıralanmış fakat muntazam bir sıra gözetilmemiştir. Kafiye ve redif değişimi ise mecmuadaki derkenarlarda **Harfü'l-Bâ** (37^b) ve **Harfü'l-Tâ** (46^a) şeklinde belirtilmiştir.

Mecmuada “**benefşe**” redifli 2, “**gül**” redifli 2, “**serv**” redifli 1 kaside bulunmaktadır. Mecmuada kullanılan kafiyeler ve rediflerin şairlere ve nazım türlerine göre sıralanışı ise tabloda ayrıntılı bir biçimde gösterilmiştir.

(Bkz. Tablo I).

Tablo I. MECMUANIN 1^b-50^a VARAKLARI ARASINDA KULLANILAN KAFİYE ve REDİFLER, NAZIM ŞEKİLLERİ ve ŞAİRLERİ

NO	KAFİYE ve REDİFLER	ŞAİRLER	NAZIM ŞEKLİ	ADEDİ
1	-ār,	Mesîhî , Hıyālî, Bâkî,	Kaside	3
2	benefşe	Necâtî, Naẓmî	Kaside	2
3	gül	Necâtî, Naẓmî	Kaside	2
4	-eng	Fiğānî	Kaside	1
5	serv	Necâtî	Kaside	1
6	-āk idelüm	Ca‘fer Çelebi, ‘Amrî, İshāk Çelebi, Nihānî, Nizāmî, Mesîhî, Sezāyî, Lā-edrî, Hevesî, Şehdî, Mu‘idî, ‘Özrî, Kāmî, Gedāyî, Naẓmî, Rāyî	Terkib-bend	16
7	-ye	Çadrî Çelebi, Kâtibî, Yahyâ, Naẓmî,	Muhammes	4

8	-ā	Nizāmī, Necātī, Revānī, Zātī, Şem‘ī, Sürürī, Başirī, ‘Aṭā, Vişālī, Şabāyī, Şafāyī, Remzī, Ḥalīlī, Sehī, Derūnī, Yahyā, Ḥarīmī, Fehmī, Laṭifī, ‘Ahdī, Rāyī, Surūrī,‘ Azmī, Cūyī, Kelāmī, Ḥüsāmī, Resmī, İshāk, Şem‘ī, Nazmī, Ḥasan, Şadık, Necātī, Çakerī, Zātī, Lā-edrī, Ḥüsāmī, Rāyī, Mesīhī, Meālī, Zevkī, ‘Adlī, Cem, Aḥmed, Muḥibbī, Fevrī, Mesīhī,	Gazel	47
9	-āf aṇa	Zātī, Muḥibbī, Nehārī, Na‘tī, ‘Aṭā, Cāmī, Nazmī,	Gazel	7
10	-ān aṇa	Aḥmed, Aḥmed, Necātī, Ca‘fer, Revānī, Zātī, Mesīhī, Nihānī, Nehārī, Feyzī, Şubḥī, Sevdāyī, ‘Aṭā, Lāmi‘ī, Selmān, Ḥayretī, Nazmī, Emrī, Mu‘idī, ‘Amrī, Ḥayālī, İbn-i Kemāl,	Gazel	22
11	-At baṇa	Zātī, Raḥmī, Yahyā, ‘Āşık, Nazmī, Ḳurbī,	Gazel	6
12	-ū saṇa	Ḥızrī, Bāḳī, Zātī, Nazmī,	Gazel	4
13	-um saṇa	Zātī, Şem‘ī, Nazmī, Kātibī, Günāhī,	Gazel	5
14	-ādan yaṇa	Āhī, Zātī, Meālī, Yahyā, Nazmī, Vechī,	Gazel	6
15	-āh saṇa	Necātī, İbn-i Kemāl, Revānī,	Gazel	3
16	-āb	Ḥayretī, Fikrī, Helākī, Zātī, Mesīh, Şem‘ī, Remzī, Cāmī‘ī, Şun‘ī, İbn-i Kemāl, Yahyā, Emrī, Raḥmī, Enverī, Nazmī, Zātī, Mesīhī, ‘Amrī, Faḳirī, Ḥayālī, Fiḡānī, Raḥmī, Fevrī, Emrī, Nazmī, Celālī, Zātī, Meālī, Nazmī,	Gazel	29
17	-üb	Uşulī, Ḥayālī, Yahyā, Nazmī, Şābirī,	Gazel	5
18	-ib	Necātī, Revānī, Lāmi‘ī, Meālī, Başirī, Şābirī, Mihrī, Derūnī, Gedāyī, Yahyā, Nazmī,	Gazel	11

19	-eb	Zātī, Meālī, Yaḥyā, Naẓmī, Sebzī, Zātī,	Gazel	6
20	-āt	Ca' fer, Hecrī, Naẓmī, Mübīnī,	Gazel	4
21	-At	Necātī, Kādīrī, Ḥayretī, Meālī, Helākī, Zātī, Şem' i, Helākī,	Gazel	8
22	-Ar ey dōst	Aḥmed, Ca' fer, Ḥafī, Ṭālī' i, Zātī, Naẓmī,	Gazel	6
23	-ānı düürüst	Ca' fer, Zātī, Mu' idī, Naẓmī,	Gazel	4
24	-Ar kākül-i müşgīn-i dōst	Nizāmī, Cem,	Gazel	2
25	-ār mest	' Arifī, Nizāmī	Gazel	2
26	-āna ilet	Sebzī	Gazel	1

2. 1. 3. Vezinler

Mecmuada en çok kullanılan vezin Remel bahrindeki 144 adet olan *Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün* veznidir. En az tercih edilen ise Hafif bahrindeki 1 adet *Fā'ilātün/ Mefā'ilün/ Fe'ilün* veznidir. Müellif aynı vezindeki şiirleri alt alta sıralamıştır. Mecmuadaki vezin değişiklikleri ise varak ve yaprak değişimiyle paralel bir görünüm arz etmektedir. Tabloda kullanılan vezinler adetleri itibarıyla şu şekildedir. (Bkz. Tablo II).

Tablo II. MECMUADA KULLANILAN VEZİNLER VE KULLANILMA SAYISI

NO	KULLANILAN VEZİNLER	KULLANILMA SAYISI
1	<i>Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün</i>	144
2	<i>Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün</i>	14
3	<i>Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün</i>	3
4	<i>Fā'ilātün/ Mefā'ilün/ Fe'ilün</i>	1

5	<i>Fe‘ilātün/ Mefā‘ilün/ Fe‘ilün</i>	2
6	<i>Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Fe‘ülün</i>	12
7	<i>Mef‘ülü/Fā‘ilātü/ Mefā‘ilü/ Fā‘ilün</i>	17
8	<i>Mef‘ülü/ Mefā‘ilü/ Mefā‘ilü/ Fe‘ülün</i>	14

2. 2. Mecmuanın Muhteva Yönüyle İncelenmesi

2.2.1. Mecmuada Yer Alan Şair Kadrosu

Adlî (1448-1512): Sultan Bâyezîd’in mahlasıdır. Fatih Sultan Mehmed’in oğludur. Dimetoka’da doğmuştur. Babasının ölümü üzerine tahta geçmiştir. Hükümranlığının ilk yılları kardeşi Cem Sultan ile taht kavgaları içinde geçen Adlî, 31 yıl tahtta kalmıştır. Şairliğinin yanı sıra hattattır. (Köksal, 2001: 172).

Ahdî: Ahdî, Edirneli olup İkinci Bâyezîd devri şairlerindedir. Divan kâtipliği yapmıştır. Aynı zamanda hattattır. (Köksal, 2001: 174).

Âhî (?-1517): Asıl adı Hasan olup Niğboluludur. “Benli Hasan” lakabıyla tanınmıştır. Kadılık ve müderrislik yapmıştır. Küçük bir Türkçe Divan’ı mevcuttur. (Köksal, 2001: 175).

Ahmed Paşa: Asrın Şeyhî’den sonra yetişen ikinci büyük şairi olan Ahmed Paşa, Fatih Sultan Mehmed’in takdirine mazhar olmuş önce kazaskerlik, daha sonra padişahın yakın arkadaşı ve hocası sıfatıyla vezirlik rütbesi elde etmiştir. Ahmed Paşa’nın yegâne eseri mürettep Divan’ıdır. (Banarlı, 1971: 463).

Amrî (?-1523): Üsküplü İshak Çelebi’nin medreseden arkadaşı olan Amrî, onun gibi şiirler yazar. İbrahim Paşa’ya yazdığı bir kaside ile Vize kadılığına atanır. Amrî’nin kaybolan şiirleri mecmulardan derlenerek divan haline getirilmiştir. (Şentürk, 1999: 155).

Ârifî (?-1552): Asıl adı Hüseyin’dir. İstanbullu olan şair, kâtiplik ve silahdârlık yapmıştır. Anadolu defterdarlığında tezkireci iken daha sonra Mısır’da Gülşenî dergâhına intisap etmiştir. (Köksal, 2001: 179).

Âşık: Âşık Çelebi, Bursa’dan ve bilginler zümresinden bir şairdir. Halk arasında “Nattâ-zâde” adıyla bilinip tanınır. Soyu yüce olup gerçek seyyidlerdendir. (İsen, 1990: 120).

Atâ (?-1553): Asıl adı da Atâ'dır. Üsküp'te doğmuştur. Tahsilini tamamlayıp ticarete atılmış daha sonra Nakşibendî tarikatına intisap etmiştir. Divan'ı mevcuttur. (Köksal, 2001: 180).

Aydınlı Visâfî: Asrın sade dil anlayışının ilk mümessili kabul edilen şairi Aydınlı Visâfî'dir. (Banarlı, 1971: 474).

Azmî: Azmî Efendi, Sultan Üçüncü Murad'ın hocası ve aynı zamanda Hâletî'nin babasıdır. (Şentürk-Kartal, 2004: 370).

Bâkî (1526-1600): Asıl adı Mahmud Abdü'l-Bâkî olan ve devrinde "Sultanu'ş-Şuarâ" unvanıyla değerlendirilen Bâkî, 16. yüzyılın en kudretli sanatkâridir. Onu Türk edebiyatında ebedî kılan eseri Divan'ıdır. (Banarlı 1971: 582).

Basîrî (1466-1534/35): Tam adı Mehmed b. Ahmed b. Ebü'l-Meâlî el-Murtâz şeklinde olup Abraş hastalığı bulunduğundan "Alaca Basîrî" diye anılmıştır. İkinci Bâyezîd'in damadı Uğurlu Sultan Ahmed'in musahibi olmuş, Defterdar İskender Çelebi'nin yardımcıları görmüştür. Farsça Divan'ı vardır. Türkçe şiirleri toplu halde Farsça Divan'ının sonunda bulunmaktadır. (Kartal, 2006: 13).

Ca'fer Çelebi (?-1515): Asrın mesnevi şairi olarak bilinen Tâcî-zâde Câfer Çelebi, daha ziyade nesirci olarak tanınan ve aynı zamanda Türkçe, Farsça gazeller ve kasideler söyleyen Ca'fer Çelebi'nin Divan'ı mevcuttur ve İkinci Bâyezîd ve Yavuz Sultan Selim zamanlarında nişancılık ve kazaskerlik vazifelerinde bulunmuştur. (Banarlı, 1971: 476).

Câmi'î (?-16. yy.): Manisalı olan Câm'î, Kânûnî devri şairlerinden olup iyi bir hattat ne nakkaştır. (Köksal, 2001: 187).

Câmî (?-1505): Asıl adı Mehmed olup "Hacı Hazan-zâde" adıyla tanınmıştır. Sultan Bâyezîd zamanında Anadolu kazaskerliği yapmıştır. (Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 1988: 81).

Celâlî: Celâl Çelebi İstanbul'dandır. Babası Sahn müderrislerindedir. (İsen, 1990: 142).

Cem Sultan (1459-1495): Fatih'in oğlu ve İkinci Bâyezîd'in kardeşi olan Cem Sultan, daha çocuk yaşlardan itibaren şiirler söylemeye başlamış ve himaye ettiği şair ve sanatkârlarla akademik bir muhit oluşturmuştur. Onun etrafındaki şairler

“Cem şairleri” adını almıştır. Cem Sultan’ın biri Farsça diğeri Türkçe olmak üzere iki divanı vardır. (Banarlı, 1971: 450).

Cûyî: Tezkirelerde bu mahlasta bir şair yer almamaktadır. (Köksal, 2001: 190).

Çâkerî: Asıl adı muhtelif kaynaklarda Sinan, Yûsuf, Çâker olarak geçmektedir. Sarayda yetişen bir devşirme olan şair, İkinci Bâyezîd’in özel hizmetinde bulunmuştur. Türkçe Divan’ı mevcuttur. (Köksal, 2001: 190).

Derûnî (?-1543/44): İznikli olan Derûnî bir terzi yanında çıraklık yaptıktan sonra tahsiline başlamıştır. Selim ve Şah İsmail savaşı nazmen yazmıştır. (Köksal, 2001: 191).

Edirneli Nazmî (?-1554): Asrın “basit Türkçe” ile şiir söyleyen şairi olan Edirneli Nazmî’nin asıl adı Mehmed’dir ve Mecma’u’n-Nezâir adlı nazire mecmuasıyla tanınmıştır. Yavuz Sultan Selim’in Çaldıran ve Mısır seferlerinde bulunan Nazmî, Kânûnî’nin birçok gazâsında ona silahdarlık etmiştir. Beyitlerinin sayısı 45.000’i aşan büyük bir Divan’ı vardır. (Banarlı, 1971: 622).

Enverî (?-1547): Asıl adının Nureddin veya Mehmed olabileceği kaynaklarda belirtilmektedir. Mesleği sebebiyle daha çok “Mürekkepçi Enverî” diye zikredilmektedir. Havâyî fişeklerin ve gece donanması tertibatının imali konusunda ustadır ve Kânûnî Sultan Süleyman’ın şehzadelerinin sünnet düğününde padişaha bir gazelini okuyarak havaya fişekler atması padişahın ihsanına sebep olmuştur. (Şentürk, 1999: 247).

Emrî (?-1575): Edirneli olan Emrî’nin asıl adı Emrullah’tır. Edirne ve İstanbul’da vakıf işlerine nezâret memurluğunda bulunmuştur. “Muammâ sanatı” ve “tarih düşürme sanatı”nda mâhir olan Emrî, zamanının şairleri arasında “Hallâk-ı ma’ânî” diye şöhret bulmuştur. Emrî’nin Divan’ı bulunmaktadır. (Banarlı, 1971: 578).

Fakîrî (?-? 16. yy.): Kalkandelenli olan Fakîrî’nin kaynaklarda şehrengiz tarzında manzum bir eseri olduğu kaydedilmektedir. (Köksal, 2001: 195).

Fehmî (?-? 16. yy.): “Canbaz” lakabıyla bilinmekte olan Fehmî, Molla Hamdî’nin talebesidir. (Köksal, 2001: 195).

Fevrî (?-1570): Aslen Hristiyan iken rüyasında Muhiddin-i Arabî’yi görerek onun tesiri ile müslüman olan Fevrî’nin asıl adı Ahmed’dir. Müderrislik yapan Fevrî,

Şehzade Selim'e şiirler sunarak ona yakınlaşmıştır. Kânûnî Sultan Süleyman'ın Divan'ını Fevrî tertip etmiştir. Mürettep divanı mevcuttur. (Şentürk, 1999: 363).

Feyzî (?-? 16. yy.): Bursalı olup İshak Paşa neslindedir. Kânûnî devrinde Beç seferine katılmış zeamet sahibi bir şairdir. Kaynaklarda divan sahibi olarak geçer. (Köksal, 2001: 197).

Figânî (?-1532): Trabzonlu olan Figânî'nin asıl adı Ramazan'dır. Sultan Mustafa'nın sünnet düğünü için ve Sadrazam İbrahim Paşa'ya yazdığı kasideler önemlidir. Figânî'nin birçok şiirine 16. asır mecmualarında rastlanmaktadır. Figânî'nin Divançe'si vardır. (Banarlı, 1971: 575).

Fikrî: Fikrî Çelebi, İstanbul şehrinde ve kadılıkla geçinen bir şairdir. "Maşî-zâde" lakabıyla tanınır. (İsen, 1990: 178).

Gedâyî (?-? 16. yy.): Antakyalı olan Gedâyî kâtiplik yapmıştır. Mevlevî dergâhına bağlanıp Mesnevî talim etmiştir. Aynı zamanda hattat olan Gedâyî derviş mizaçlı şiirler kaleme almıştır. (Köksal, 2001: 202).

Günâhî (?-1580/81): Asıl adı Hasan olan Günâhî, Vardar Yenicelidir. Mevlevî tarikatine mensuptur. (Köksal, 2001: 203).

Hafî: Edirneli olan Hafî, ayakkabıcılık mesleği ile iştigal eylemiştir. Fatih devri şairlerinden olan Hafî'nin ümmî olduğu konusunda kaynaklar müttefiktir. Devrin tanınmış birçok şairi kendisine nazire yazmıştır. (Köksal, 2001: 205).

Halîfî (?- 1485): Edebiyatımızda divan tarzı şiirlerinden çok Firkat-nâme adlı mesnevisiyle tanınmış bir tasavvuf şairidir. (Banarlı, 1971: 475).

Harîmî: İkinci Bâyezîd'in oğullarından olan Şehzade Korkut "Harîmî" mahlasıyla şiirler yazmıştır. Şiirlerini küçük bir divanda toplamıştır. (Şentürk-Kartal, 2004: 187).

Hasan: Hasan Çelebi Gelibolu'dandır. Bursa kadılığından azledildikten sonra vefat etmiştir. Şiirlerini toplayıp kendine bir mahlas seçmemiştir. (İsen, 1990: 220).

Hayâlî (?-1557): Kânûnî devrinde şöhrete kavuşup padişahın iltifatlarına mazhar olan ve onun musahipleri arasında yer alan Hayâlî'nin asıl adı Mehmed'dir. Yegâne eseri yalnız kasîde ve gazelerle tertiplenen Divan'ıdır. (Banarlı, 1971: 573).

Hayretî (?-1534?): Asıl adı Mehmed olan Hayretî, Vardar Yenicisi'nde doğmuştur. Tımar sahibi olan şair İstanbul'da devlet kademelerinden umduğu

yardımı bulamayınca Yenice’de inşa ettirdiği zaviyede yaşamaya başlamıştır. Divan’ı mevcuttur. (Köksal, 2001: 214).

Hecrî (?-1557): Asıl adı Mehmed, lakabı Muhyiddîn olup “Kara Çelebi” adıyla tanınmıştır. Müderrislikten sonra kadılık mesleğine geçmiş, Şam ve Bursa kadılığı yapmıştır. Hecrî, Kelâm ve Fıkıh ilimlerinde derinlemesine bilgi sahibi ve Tarih ve Muhazarat konularına hâkim bir bilim adamıdır. Şiirleri divanda toplanmıştır. (Zülfe, 2009: 21).

Helâkî (1574-?): Asıl adı Mahmud olan Helâkî, Karamanlıdır. Medrese eğitimi aldıktan sonra imamlık mesleğine intisap etmiştir. Farsça metinleri okutup yorumlama konusunda eşsiz bir yeteneğe sahip olan Helâkî’nin Divan’ı mevcuttur. (Şentürk, 1999: 371).

Hevesî (?-? 16. yy.): Üsküplü olan Hevesî, İshak Çelebi’nin çağdaşı ve arkadaşısıdır. (Köksal, 2001: 215).

Hızrî (?-?-16. yy.): Asıl adı Hızır olan şair, Bursa’da Kaplıca Medresesi müderrisi iken buradan ayrılıp Şeyh Emir Buhârî’ye intisap ederek tasavvufa yönelmiştir. Türkçe ve Farsça şiirleri bulunmaktadır. (Köksal, 2001: 216).

Hüsâmî: Sultan İkinci Murad devri şairlerindedir. (Şentürk-Kartal, 2004: 164).

İbn-i Kemâl (1468/69- 1534): Asıl adı Şemseddin Ahmed olan İbn-i Kemâl, Tokat doğumludur. Müderrislikten sonra kadılık vazifelerinde bulunmuştur. Daha sonra Anadolu Kazaskerliği’ne getirilmiş ve Yavuz Sultan Selim’in Mısır seferinde bulunmuştur. Kânûnî Sultan Süleyman zamanında Şeyhülislamlık vazifesine getirilmiştir. Divan’ı mevcuttur. (Demirel, 1996: 9).

İshak Çelebi (?-1536): Üsküp’te doğan İshak Çelebi kılıç yapmakla geçinen bir demircinin oğludur. Yavuz Sultan Selim ve Kânûnî Sultan Süleyman’ın iltifatlarına mazhar olmuştur. Divan’ı mevcuttur. (Banarlı, 1971: 577).

Kâdirî (?-1512?): Edirneli olup asıl adı Îsâ’dır. “Îsâ Fakihoğlu” diye bilinmektedir. Edirne’de müderrislik yapmıştır. (Köksal, 2001: 221).

Kadrî Çelebi: Kânûnî devri şairlerinden olup kazasker ve şeyhülislamlık yapmıştır. Fatih Sultan Mehmed ve çoğu şairin ona nazireleri vardır. (Köksal, 2001: 221).

Kâmî (?-1545/46): Asıl adı Mehmed olan Kâmî, Karamanlıdır. Tahsilini tamamladıktan sonra kadılık yapmıştır. (Köksal, 2001: 221).

Kâtibî (?-1563): “Seydî Ali” adıyla tanınan Kâtibî, Barbaros’un maiyetinde savaflara katılıp Sinan Paşa ile birlikte Trablusgarp’ın fethinde ve Kânûnî’nin Nahcivan seferinde bulunmuştur. Asıl ününü seyahatnamesi ile sağlayan Ali Reis, Kâtibî mahlasıyla şiirler yazarak “Kâtib-i Rûmî” diye anılmıştır. (Şentürk, 1999: 325).

Kelâmî (?-1664/65): Ergene’de doğan Kelâmî’nin asıl adı İbrahim’dir. Harem’de yetişip divan kâtibi olmuştur. Daha sonra defter emini olarak görev yapmıştır. Nüktede ustadır. (Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 1988: 248).

Kurbî: İznik’ten bilgin şairlerdendir. Lugaz ve muamma ile ilgilenmiştir. (İsen, 1990: 278).

Lâmi’î (1472-1532): Bursa’da Nakkâş-zâdeler adıyla tanınmış bir ailenin çocuğu olan Lâmi’î, asrının sûfi şairlerindendir. Nakşibendî tarikatine ve Şey Emir Ahmed Buhârî’ye intisap ederek şeyhlik ünvanına kadar yükselmiştir. Bir Divan ve mesnevî şairi olmakla birlikte nesir türünde de eserler yazmıştır. (Banarlı, 1971: 601).

Latîfî (1491-1582): Asıl adı Abdüllatîf olan Latîfî, Kastamonuludur. Divan tertip etmesine rağmen edebiyatımızda şiirleriyle tutunabilmiş bir şair değildir, Sehî Bey tezkiresinden cesaret alarak oluşturduğu Latîfî Tezkiresi önemlidir. (Banarlı, 1971: 614).

Me’âlî (?-1535/6): Asıl adı Mehmed olup sakalı bulunmadığı için “Köse Mehmed” yahut “Yarhisaroğlu Köse Me’âlî” lakaplarıyla anılmıştır. Latifeci ve garip tabiatı sebebiyle müderris olarak atanamamıştır. Şiirleri renkli ve zekice olan Me’âlî’nin Divan’ı vardır. (Şentürk, 1999: 215).

Mesîhî (?-1512): Priştine’de doğan Mesîhî’nin asıl adı İsa’dır. Güzel yazısı sebebiyle Sadrazam Hadım Ali Paşa’nın dikkatini çekerek hizmetine divan kâtibi olarak atanmıştır. Divan’ı mevcuttur. (Banarlı, 1971: 474).

Mihri (?-1506/07): Asıl adı mahlası ile aynı olan Mihri, Amasyalı olup Belâyî mahlasıyla şiirler yazan bir kadının kızıdır. Fatih devri şairlerinden olan Mihri, Divan sahibidir. Şiirlerinin çoğu Necâti’ye naziredir. (Köksal, 2001: 237).

Muhibbî (Kânûnî Sultan Süleyman): 16. asrın hükümdar şairlerinden olan Kânûnî, “Muhibbî” mahlasıyla bir divan meydana getirecek kadar sanat gayreti göstermiştir. (Banarlı, 1971: 567).

Mu’idî: Doğum yeri Üsküp olan Mu’idî’nin asıl adı Mehmed’dir. Medrese öğreniminden sonra Kazasker Mîrîm Çelebi’den mülâzım olan Mu’idî, Mısır’da beytülmal kâtibi olup orada vefat etti. (Büyük Türk Klasikleri 4, 1986: 46).

Mübînî: Edirne’de doğan Mübînî, danışmentlik yapmıştır ve Kânûnî devri şairlerindedir. Nesih ve ta’lîk yazıda usta olan Mübînî kâtiplikle uğraşmıştır. Hüsni hattı ve şiirleri ile tanınmıştır. (Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 1988: 306).

Na’tî: İstanbullu olan Na’tî, Anadolu kazaskerliği ve divan kâtipliği yapmıştır. (Köksal, 2001: 242).

Nizâmî: Konya’da doğan ve şöhretini orada kazanan Nizâmî, Fatih’in sadrazamlarından Mahmud Paşa’nın dikkatini çekerek Fatih tarafından İstanbul’a çağırılmış fakat yolda hastalanarak genç yaşta vefat etmiştir. Başta Ahmed Paşa olmak üzere devrin şöhretli şairlerine nazireleri bulunan Nizâmî’nin şiirlerinde sade bir üslup göze çarpmaktadır. (Banarlı, 1971: 473).

Necâtî (?-1509): Şeyhî ve Ahmed Paşa’dan sonra asrın üçüncü büyük şairi kabul edilen Necâtî, Fatih Sultan Mehmed tarafından beğenilmiş ve onun vefatından sonra Sultan İkinci Bâyezîd tarafından himaye edilmiştir. Elde bulunan yegâne eseri Divan’ıdır. (Banarlı, 1971: 468).

Nehârî (?-?- 16. yy.): Prizren doğumlu ve hattat olan Na’tî, İkinci Bâyezîd ve Yavuz Sultan Selim devri şairlerindedir. (Köksal, 2001: 244).

Nihânî (?-1562): Asıl adı Turak Çelebi olan Nihânî’nin kendine has şiirleri vardır ve Dukagin-zâde Mehmed Paşa’nın yakınlarından.(Şentürk, 1999: 329).

Özrî (?-1522): Üsküplü olan Özrî, ayağının total oluşu dolayısıyla bu lakabı almıştır. Tahsilini tamamladıktan sonra kadılık yapan Özrî aynı zamanda ilm-i nücûma da meraklıdır. (Köksal, 2001: 251).

Rahmî (1518/20-1566/67): Asıl adı Pîr Mehmed olup Bursa’da doğmuştur. Sehî Bey’in “Heşt Bihişt” adlı eserinde Rahmî, yeni yetişen genç şairlerle birlikte anılır. İbrahim Paşa’dan iltifatlar görmüş ve Kânûnî’nin oğlu Şehzade Mustafa’nın

sünnet merasimi sebebiyle yazdığı kasidesiyle şöhret kazanmıştır. (Şentürk, 1999: 347).

Râyî (?-1574): Asıl adı Mustafa olup İstanbul'da doğmuştur. "Derzi-zâde" adıyla tanınmıştır. Şair Ulvî'nin kardeşidir. Kınalı-zâde Ali Çelebi tarafından korunmuş ve ondan mülâzım olmuştur. Muammada ustadır. (Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 1988: 371).

Remzî (?-1548): Asıl adı Mustafa olan Remzî, Bursalıdır. Çok zengin bir tüccarın oğlu olan Remzî, medrese tahsilini bitirdikten sonra kadılığa başlamıştır. (Köksal, 2001: 253).

Resmî: Bursalı olan Resmî, bezzazlıkla geçinmiştir. Ahmed Paşa'nın musahibi ve takipçisidir. Necâtî, Zâtî, Mesîhî ve Hayretî gibi zirvedeki şairlerin ona yazılmış nazireleri vardır. (Köksal, 2001: 254).

Revânî (?-1524): Asıl adı İlyas Şücâ' Çelebi olan Revânî, İkinci Bâyezîd ve Yavuz Sultan Selim'in iltifatlarına mazhar olup Sure Emînliği'nde ve Ayasofya Evkaf Mütevelliliği'nde bulunmuştur. Revânî'nin tevhid, münâcât, naat, kasîde ve gazellerden mürekkep bir Divan'ı vardır. (Banarlı, 1971: 477).

Sabâyî: Asıl adı Hayreddin olan Sabâyî, Edirnelidir. Fatih Sultan Mehmed ve İkinci Bâyezîd devrinde yaşamıştır. Türkçe Divan'ı mevcuttur. (Köksal, 2001: 258).

Sâbirî: Halep yakınlarından ve mutasavvıf şairlerdendir. Derviş külahları dikmekle meşhurdur. (İsen, 1990: 387).

Sâdık (?-1595): Belgrat'ta doğan Sâdık, Azmî Efendi'den mülâzım olduktan sonra Belgrad'a çekilmiştir. Muhayyel şiirleri vardır. (Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 1988: 402).

Safâyî: Sinop şehrinden olan Safâyî'nin Sultan Bâyezîd adına tertip edilmiş mürettep bir Divan'ı vardır. (İsen, 1990: 394).

Sebzî (?-? 16. yy.): Asıl adı bilinmeyen Sebzî, İstanbulludur. İmâmlık, hâfızlık ve hatiplik yapan şairin divan tertip ettiği bilinmektedir. (Köksal, 2001: 263).

Sehî Bey (?-1548): Asrının divan tertipleyen şairlerinden olmakla beraber edebiyat tarihinde daha çok tezkiresiyle yer alan Sehî Bey, Fatih Sultan Mehmed devrinde doğmuş ve Kânûnî Sultan Süleyman'ın yanında divan kâtipliği vazifesi görmüştür. (Banarlı, 1971: 613).

Selmân: 16. yüzyılda yaşamış üç mahlasdaş şairden birisidir. (Köksal, 2001: 266).

Sevdâyî (?-? 16. yy.): Eğitimini tamamladıktan sonra müderrislik ve kadılık yapan Sevdâyî, Kırkkilise kadısı iken ölmüştür. (Köksal, 2001: 266).

Sezâyî (?-? 16. yy.): Asıl adı Turak olan Sezâyî, Edirnelidir. Sarây-ı Hümayûn kapıkullarından olan Sezâyî, Kânûnî devri şairlerindedir. (Köksal, 2001: 267).

Subhî (?-1548/49): Asıl adı Mustafa olan Subhî, eğitimini tamamladıktan sonra müderrisliğe başlamış, daha sonra Anadolu ve Rumeli’de kadılık yapmıştır. (Köksal, 2001: 269).

Sun’î (1485-1534/35): Asıl adı Mehmed’dir ve zamanında “Mehmed Çelebi” ve “Epsen Pîre” adlarıyla da tanınmıştır. Gelibolu gümrükhanesi nazırlığı yapmıştır. Tek eseri Divan’ıdır. (Şentürk, 1999: 201).

Sürûrî (1491-1562): Asıl adı Muslihiddin Mustafa olan Sürûrî, Gelibolu’da doğmuştur. Müderrislik vazifelerinde bulunan Sürûrî, Kânûnî’nin Van seferine çıkışı sırasında Şehzâde Mustafa’ya hocalık etmiştir. Çeşitli konularda yazılmış 36’yı aşkın eserini yanında 500 gazelden müteşekkil Divan’ı bulunur. (Büyük Türk Klasikleri 4, 1986: 165).

Şehdî: Amasyalı olup Fatih Sultan Mehmed döneminde yaşayan Şehdî, onun daima sohbetinde bulunmuş ve sultan tarafından beğenilmiştir. (Şentürk-Kartal, 2004: 170).

Şem’î: Prizren’de doğan Şem’î’nin asıl adı Şem’ullah’tır. Pîrî Paşa’nın yardımlarını gören Şem’î Mevlevî tarikatına girmiştir. Kânûnî Sultan Süleyman devrinin mutasavvıf şairlerinden olarak bilinir. Divan’ı mevcuttur. (Büyük Türk Klasikleri 4, 1986: 50).

Tâli’î (?-? 16. yy.): Asıl adı Mehmed’dir. Eğitimini tamamladıktan sonra Şehzade Mahmud’un divan kâtipliğini yapmış, Yavuz Sultan Selim zamanında yeniçeri kâtibi olmuştur. (Köksal, 2001: 280).

Usûlî (?-1538): Yenice şehrinde yetişen Usûlî, Şeyh İbrahim Gülşenî’nin yanında tarikat sülûkunu tamamlamıştır. Elimizde bulunan tek eseri Divan’ıdır. (Şentürk, 1999: 223).

Vechî (?-? 16. yy.): Gelibolulu olan Vechî, Kânûnî devri şairlerindedir. (Köksal, 2001: 283).

Yahyâ Bey (?-1582): Devrinin birinci sınıf şairleri arasında bulunan Taşlıcalı Yahyâ Bey, Arnavut beyzadesi olup yazdığı şiirlerle önce Sadrazam Rüstem Paşa'nın sonra Kânûnî'nin teveccühünü kazanarak çeşitli savaşlarda bulunmuş ve Evkâf mütevellisi olarak İstanbul'da ikbâle nâil olmuştur. (Banarlı, 1971: 598).

Zâtî (1471-1546): Bâkî'yi yetiştirenler arasında bulunan Zâtî, Balıkesirlidir ve aynı zamanda falcılıkta şöhret bulmuştur. Hayatını kazanmak için ısmarlama kasideler yazmak zorunda kalan Zâtî, kulakları sağır olduğu için de ciddî bir vazifede yer alamamıştır. En büyük eseri Divan'ıdır. (Banarlı, 1971: 572).

Zevkî: Zevkî hakkında herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır.

2. 2. 2. Mecmuada Yer Alan Şairlerin Tasnifi

Çalıştığımız şiir mecmuası 16. yüzyılda yaşamış şairlerin şiirlerini ihtivâ etmektedir. Bu şairler devrin tanınmış şairleri olabileceği gibi mecmuada devrinde fazla bilinmeyen şairlere de rastlamak mümkündür. Mecmuadaki şiirleri yayınlanmış divan ve yapılmış tezlerle karşılaştırırken şairleri belirli bir tasnife koymaya çalıştık. Mecmuada, neşredilmiş divanına rastladığımız şairler olduğu gibi, divanı müstakil bir tez olarak çalışılmış şairleri de tespit ettik. Mecmuadaki çoğu şiirin ayrı ayrı çalışılmış yüksek lisans tezleri olan **“Pervane Bey Nazire Mecmuası”**¹⁹ nda ve Fatih Köksal'ın **“Edirneli Nazmî: “Mecma'u'n-Nezâ'ir”**²⁰ adlı doktora çalışmasında mevcut olduğunu tespit ettik. Mecmua müellifinin şiirleri seçerken bu iki nazire mecmuasından faydalandığı kanaatindeyiz. Fakat çalıştığımız mecmua nazire mecmuası niteliği göstermemektedir. Nitekim

¹⁹ İbrahim Sevinç, **“Pervane Beg Nazire Mecmuası: (1a-29b) (Transkripsiyonlu, Edisyon Kritikli Metin)”**, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2001; **“Pervane Beg Nazire Mecmuası: (30a-67b) (Transkripsiyonlu ve Edisyon Kritikli Metin)”**, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2002; H. İbrahim, Demirkazık, **“Pervane Beg Nazire Mecmuası: (67b-100b) (Transkripsiyonlu ve Edisyon Kritikli Metin)”**, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2002.

²⁰ M. Fatih Köksal, **“Edirneli Nazmî: Mecma'u'n-Nezâ'ir (İnceleme-Tenkitli Metin)”**, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara, 2001.

mecmuada nazire olarak bilinen şiirler “**Nazire-i (...)**” şeklinde müstakil bir başlıkla müellif tarafından bilhassa belirtilmiştir.

- Mecmuadaki Şiirini Yayınlanmış Divanında veya Müstakil Neşirlerde Tespit Edilenler:

Mesîhî, Hayâlî, Bâkî, Necâtî, Figânî, Ca’fer Çelebi, Amrî, İshâk Çelebi, Yahyâ, Zâtî, Basîrî, Visâlî, Sehî, Muhibbî, Ahmed, Hayretî, Emrî, İbn-i Kemâl, Âhî, Çâkerî, Adlî, Cem, Helâkî, Enverî, Usûlî, Mihrî, Hecrî.

- Mecmuadaki Şiirini Müstakil Tez Olarak Çalışılmış Divanlarında Tespit Edilenler:

Nazmî, Mu’îdî, Şem’î, Sabâyî.

- Mecmuadaki Şiiri Divanında Olmayıp Şiiri “Pervâne Bey Nazîre Mecmuası” ve “Mecma’u’n-Nezâ’ir”de Tespit Edilenler:

Nizâmî, Mesîhî.

(Bu iki şairin şiiri mecmuada “**Nazire-i Nizâmî**” (N¹⁴ 13^b Y.) ve “**Nazîre-i Mesîhî**” (N¹⁵ 14^a Y.) başlığı altında ele alındığı için divanlarında yer almaması muhtemeldir, çünkü iki şiir de nazire mecmuası olan “Edirneli Nazmî’nin Mecma’u’n-Nezâ’ir” adlı nazire mecmuası çalışmasında arka arkaya yer almaktadır.)²¹

- Mecmuadaki Şiiri “Pervâne Bey Nazîre Mecmuası” ve “Mecma’u’n-Nezâ’ir” Nazire Mecmuasında Tespit Edilenler:

Nihânî, Sezâyî, Lâ-edrî, Hevesî, Şehdî, Özrî, Kâmî, Gedâyî, Râyî, Revânî, Surûrî, Atâ, Safâyî, Remzî, Derûnî, Harîmî, Cûyî, Azmî, Hüsâmî, Resmî, Nehârî, Na’tî, Câmî, Feyzî, Subhî, Sevdâyî, Lâm’î, Selmân, Rahmî, Âşık, Kurbî, Hızrî, Kâtibî, Meâlî, Hüsâmî, Zevkî, Fikrî, Câmî’î, Sun’î, Rahmî, Gedâyî, Fakîrî, Fevrî, Celâlî, Sebzî, Hafî, Tâli’î, Ârifî.

²¹ M. Fatih Köksal, a. g. e., s. 1878-1879.

- Mecmuada Şiiri Olup Yayınlanmış Divanı Bulunmayanlar:

Kadrî Çelebi, Kâtibî, Halîlî, Fehmî, Latîfî, ‘Ahdî, Kelâmî, Hasan, Sâdık, Günâhî, Vechî, Lâ-edrî, Fevrî, Sâbirî, Revânî, Me’âlî, Mübînî, Kâdirî.

- Mecmuadaki Şiiri Yayınlanmış Divanında Bulunmayanlar:

Bâkî

2. 2. 3. Bâkî’nin Divan’ında Yer Almayan Gazeli

Çalıştığımız mecmuanın söz konusu varakları arasında Bâkî’ye ait “-âr” mürdef kafiyeli bir kaside (K³ 3^b Y.) ile “hû sana” redifli bir gazel (G⁹⁸ 32^a Y.) bulunmaktadır. Fakat araştırmalarımız neticesinde Bâkî’nin söz konusu gazeline ne Sabahattin Küçük²² ne de Sadettin Nüzhet Ergun’un²³ neşrettiği Bâkî divanlarında tesadüf edemedik.

Bâkî’nin bu gazelinin divanında yer almama sebepleri arasında şiirin nazire olma ihtimali gösterilebilir fakat yukarıda da temas ettiğimiz gibi nazire olan şiirler, mecmuada “Nazire” başlığı altında verilmiştir. Ayrıca Bâkî’nin bu gazeli mecmuadaki şiir sıralamasında Hızrî’nin “hû sana” redifli gazelinden (G⁹⁷ 32^a Y.) sonra gelmektedir, bu durum ise Bâkî’nin “Hızrî” adında devrinde çok tanınmayan bir şaire nazire yazması ihtimalini teyit eder nitelikte değildir. Bununla birlikte çalıştığımız mecmuadaki şiirlerin bir kısmı için faydalandığımız “Pervane Beg Nazire Mecmuası” ile “Edirneli Nazmî” nin Mecma’u’n-Nezâir”inde de bu gazel karşımıza çıkmamıştır. Ayrıca Bâkî’nin divanında yer almayan diğer şiirlerini tanıtan çeşitli makaleler²⁴ bizim bu konudaki teşvikimizi artırmıştır.

²² Sabahattin Küçük, **Bâkî Dîvânı: Tenkitli Basım**, İstanbul, 1994.

²³ Sadettin Nüzhet Ergun, **Bâkî Dîvânı: Bâkî’nin Hayatı ve Şiirleri**, İstanbul, 1935.

²⁴ Beyhan Kesik, “Bazı Şiir Mecmualarından Hareketle Basılı Divanlarda Bulunmayan Bâkî Mahlaslı Şiirler”, **Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Yıl: 5, S. 9, Haziran, 2012, s. 115-122; Beyhan Kesik, “Bir Yazmadan Hareketle Bâkî’nin Yayınlanmamış Şiirleri”, **Turkish Studies**, Volume: 7/1, Winter, 2012 s. 1489-1500; Hakan Taş, “Bâkî’nin *Dîvân*’da Bulunmayan Bir Gazeli ve Feyzî’nin Naziresi”, **Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi**, Kış, 2010, s.1, s. 181-192.

Bâkî râst***Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün******Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -***

- 1 Ey şanem cevr ile cān almağ olupdur hū saña
Yüri şimden gérü terk édem teni yā hū saña
- 2 Seyle vérüp ‘ālemi aqıturdum yaşımı
Dōstum hayr eylemez āhir bu kanlu şu saña
- 3 Çünkü alduğ bū-yı zülfin tutma vaşlından ümīd
Yüri ey bād-ı şabā ölince yeter bu saña
- 4 Ol gözi mestāneye uyduğ çün ey dil yüri var
Géceler tā şubḥ dek olsun ḥarām uyḥu saña
- 5 Şubḥ-veş şādık geçerseñ rāh-ı ‘aşkıında eger
Ol kamer-ruḥ bir géce **Bâkî** olur pehlū saña
(G⁹⁸ 32^a Y.)

Yukarıda geçen söz konusu şiir incelediğimiz mecmuanın 32^a yaprağında çalışmamızın ise 144. sayfasında yer alan 98 numaralı gazeldir. Hızrî'nin “-hū sana” redifli şiirinden hemen sonra gelmektedir. Aruzun Remel bahrinin ***Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün*** vezniyle yazılmıştır, başlığı “**Bâkî râst**” şeklinde verilmiştir.

BÖLÜM 3. METİN

Ḳasīde-i Mesīhī Der-Ḥaḳḳ-ı Nişāncı Paşa Ya‘nī Ca‘fer Çelebi

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

Remel: . . . - / . . . - / . . . - / . . -

- 1 Hı̇âb-ı ğafletden uyanmağa ‘uyūn-ı ezhâr
Her seher yüzlerine Şu sepeler ebr-i bahâr
- 2 Şöyle cânlandılar erbâb-ı çemen kim servün
Ayağı bâğda olmasa éderdi reftâr
- 3 Bâğlar ten gibidür olmiŐ aña âb revân
Cūylar ‘ömr gibidür ki geçer leyl ü nehâr
- 4 Güllerün étmek için ‘ârızı vaŐfin taḫrîr
Mevcden mıŐtar édinmiŐ Őafahât-ı enhâr
- 5 Ḳatre-i Şîr gibi tamladığınca Şebnem
Ĝoncalar ağız açar nite ki eḫfâl-i Őığâr
- 6 Güş-ı mâhīye taḫar Şanki gümüŐden ḫalka
Nâzil olduğça Şu üzre ḫaḫarât-ı emḫâr
- 7 Söyledür bülbüli bû-yı gül ile bād-ı Şabâ
Mantıku’ḫ-tayr okıdur ḫuŐlara Şan kim ‘Atḫâr

K¹ 1^b Y. Mengi, 1995: 42.

*Başlık: Ḳasīde-i Mesīhī Der-Ḥaḳḳ-ı Nişāncı Paşa Ya‘nī Ca‘fer Çelebi: Der SitâyiŐ-i Nişāncı Paşa Mengi.

3: Mengi’de 4. sırada.

4: Mengi’de 3. sırada.

5a: gibi: (-) Mengi.

7a: bû-yı: bûy-ı Mengi.

- 8 Fāhte çünki elinde büyümişdür servün
Üstine medh okıyup olsa hevādārı ne var
- 9 Mā-i cārileri kaçgun diyü zencire çeker
Gör nice naşş geçer āba nesim-i eşhār
- 10 Goncadan manzaralar açdı şabā tā andan
Eyleye şahid-i gül bülbüle ‘ arz-ı dīdār
- 11 Tāb-ı hürşid ile ezhārı görüp şandum kim
Şemsī dülbend géyer başlu başına eşcār
- 12 Gül ‘ arūsınun önince yürüyüp cüy-ı habāb
Başı üstinde legence götürür cāriye-vār
- 13 Dökdi çün maşrabasın şāh-ı gül üzre gonca
Her tarafından derilüp nāvek atar üstine hār
- 14 Bāgda dernek éder leşker-i ezhār oldı
Gül siper lāle ‘ alem serv-i sehī sancağdār
- 15 Şūr urılursa bugün kimseye eşitdüremez
Şavt-ı cū zezeme-i sāz u ser-āğāz-ı hezār
- 16 Başka bir ‘ ālemi var bāğ-ı bahārun k’anda
Yāsemen rüz-ı sefid oldı benefşe şeb-i tār

9a: kaçgun: kaçkun Mengi.

13a: dökdi: dikdi Mengi.

14a: éder: idüp Mengi.

- 17 Jāle gül şafhaların mühreleyüpdür tā kim
Yaza rengin sözün ol şāhib-i temkīn ü vaqār
- 18 Ma' den-i fazl u hüner menba' -ı ser-çeşme-i cūd
Çıdve-i nev' -i beşer zübde-i eşraf-ı kibār
- 19 Mīr-i iklim-i sühan ya' nī Nişāncı Paşa
K'eremez fazlı nişānına hadeng-i efkār
- 20 Hānçeri ibn-i yemīn ü kılıcı ibn-i hūsām
Tālī' i eşref ü sa' d ü nefesidür ' atṭār
- 21 Rif' at ü qadri semendi éde çün kim cevelān
Yeridür tā érişe hātır-ı gerdūna gubār
- 22 Keff-i dūr-pāşına beşzerdi ola fi'l-cümle
Ebre bağışladuğını yine almasa biḥār
- 23 Sübḥa-i nazmını alduqça eline şu' arā
Dilde tesbīḥi olur her birinüñ istiğfār
- 24 Èy lisānuñ çü Kelīm ü kelimātuñ mu' ciz
Vey devātuñ çeh-i Bābil ser-i kilküñ eşḥār
- 25 Şāhid-i re'yüñe görünmedi ' ālemde nazīr
Olalı cām-ı cihān-bīn ile şubḥ āyinedār

19a: ya' nī: ya' ni Mengi.

20a: ibn-i yemīn ü kılıcı ibn-i hūsām: ibn-i hūsām u kılıcı ibn-i yemīn Mengi.

21a: rif' at ü qadri: rif' at-ı qadri Mengi.

21b: yeridür tā érişe: yeridür ger irişe Mengi.

24b: eşḥār: saḥḥār Mengi.

- 26 Levh-i zihnünde olur nice ma' ānī s̄ābit
Kevkeb-i fikretün oldukça felekde seyyār
- 27 Medhūñ oқıduğıçün kürsī-i eṣcār üzre
Muqrı-yı kıumrıyı el üzre tutar serv ü çenār
- 28 Kıarşı ger hilm ü vaқāruñdan edeb öğrense
Söyledükçe kişiyi yañşılamazdı kühsār
- 29 Bir yaluñ yüzlü güzeldür kıılıcuñ kim anuñ
Yüzini göricek imāna gelür çok küffār
- 30 Jāleden ābileler tutdı zebānın yoḡsa
Sūsen-i bāğ senüñ medhūñ oқırdı her bār
- 31 Tās-ı pür-naқş-ı felek pādīşeh-i rif atüñüñ
Eli altında durur nite ki taşt-ı zerkār
- 32 Baḡr keffüñde n'ola la' lden étse tācın
Hātemüñ çünkü olupdur melik-i deryā-bār
- 33 Çār-mīḡ étmek için dest-i kazā düşmenüñüñ
Her ser-i müyı olupdur bedeninde mismār
- 34 Havf-ı nīzeñden eger kaçsa 'adū kühsāra
Tağlar içre kemend ata aña ḡalka-i mār

27b: muqrı-yı: muqrı-i Mengi.
31a: rif atüñüñ: fikretüñüñ Mengi.
33: Mengi'de 36. sırada.
34b: aña: tuta Mengi.

- 35 Her seḥergāh cihān bāğını seyr eylemege
Nükhet-i luṭfuṅ olup esb-i hevā üzre süvār
- 36 Mümtelī olmağ ile ni‘ met ü iḥsānuḡdan
Az ҡaldı ki hevā gözini kör éde buḥār
- 37 Hıṣt-i sım ü zer ile yapmağa gönłüm yıkuğın
Gelmeye ‘āleme luṭfuṅ gibi hergiz mi‘ mār
- 38 Vaşfuṅ altun ile taḥrır éder idüm hele ben
Fāḳadan vüs‘ atüm olaydı eger bir mikdār
- 39 Midḥatüṅ göklere irgürse **Mesīḥī** n’ola çün
Nerdübān oldı aḡa işbu suṭūr-ı eṣ‘ār
- 40 Gülşen-i midḥatüṅ içre utanup fazluṅdan
Fıkr-i bıkürüm görünür gül gibi rengin ruḥsār
- 41 Dilegüm bu ki ‘aziz olmaya şol şahş k’anuṅ
İşbu gül gibi ma‘ānī gözine görine ḥār
- 42 Almazam ağzuma ben ma‘nī-i ḥā’ideyi hiç
Degülem tıfl ki ḥā’ide édinem iftār
- 43 Tenüm içindeki cān ‘āriyeti olduğün
Dirliğümden éderem ikide bir gayret ü ‘ār

35b: luṭfuṅ: ḥulḳuṅ/ hevā: şabā Mengi.

36b: hevā: felek Mengi.

40b: fıkr-i bıkürüm: bıkır-i fıkrüm Mengi.

41b: ḥār: ḥ’ār Mengi.

42a: ḥā’ideyi: ḥāyideyi Mengi.

42b: ḥā’ide: ḥāyide Mengi.

- 44 Serverā gerçi ba‘ idem şeref-i hıdmetten
Līk dem yok ki du‘āñ olmaya dilde tekrār
- 45 Ğam u endūh u belā-y-ile hayāl olduğumı
Saña ‘arz étmege geldi bu muhayyel güftār
- 46 Ben senūñ bendelerūñ defterine geçmiş iken
Ne revādur baña bābında ola cüzvī tīmār
- 47 Bu kadar zillet ile ben ayagūñ toprağına
Şadef-i tab‘ dan étdüm nice gevher īşār
- 48 Baħr-i ‘ilmūñ çü muħiṭ oldu bu katre hālın
Terbiyetle anı kılsañ n’ola dürr-i şeh-vār
- 49 Ğarķa-i baħr-i hayāl oldu du‘ā eyleyelüm
Bulmağa sağ u esen keṣṭi-i endīşe kenār
- 50 Nitekim terbiyet-i mihr [ile] her faşl-ı bahār
Bezene neşv ü nemā ile ħarīm-i gülzār
- 51 Devħa-i ‘ömrüñi ser-sebz ü ser-efrāz édüben
Eyleye körpe budaķlaruñı Ħaķķ ber-ħördār

45a: belā-y-ile: melāl ile Mengi.

46b: bābında ola cüzvī tīmār: pā-bend ola cüz’i tīmār Mengi.

48b: anı kılsañ n’ola: n’ola kılsa anı Mengi.

50a: nitekim terbiyet-i mihr [ile]: nice kim terbiyetin mihr ile Mengi.

50b: bezene: bezeye Mengi.

Ḳasīde-i Ḥayālī Der-Ḥaḳḳ-ı Sulṭān Süleymān Ḥān*

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

Remel: . . . - - / . . . - - / . . . - - / . . . -

- 1 Ḥāb-ı gāfletde iken oldı göz açup bīdār
Ḳudret-i Ḥaḳḳa nazar kıldı ‘uyün-ı ezhār
- 2 Her şükūfe dehen ü berg zebāndur gūyā
Zıkr éder Ḥālīḳini ḥāl dili ile eşcār
- 3 Göñli ḳatılara érse yéridür neşv ü nemā
Bu fuşül içre ki sebze bitürüpdür [ahcār]
- 4 Çekdi āvāze-i Davūdunu her bülbül-i mest
Yed-i Beyzāsını ‘arz eyledi gül Mūsā-vār
- 5 Bād taḥrīk édicek nāyı şadā eyle déyü
Nefesin tutdı o dem çekdi biraz mūsīkār
- 6 Géce bālīn-i ferāgatde yaturken nāgāh
Ḥātif-i gayb dédi sem‘üme cān gözin uyar
- 7 Bir nazarla gör iki ‘ālemi nergis-mānend
Başuḡa ister iseñ géymege tāk-ı zerkār

K² 3^a Y. Tarlan, 1945: 9.

*Başlık: Ḳasīde-i Ḥayālī Der-Ḥaḳḳ-ı Sulṭān Süleymān Ḥān: Ḳasīde-i Bahār berāy-i Sulṭān Süleymān Ḥān Tarlan.

5b: çekdi: çaldı Tarlan.

6a: nāgāh: nāgeh Tarlan.

- 8 Bu kadar ʿömri için gonca-i dil-teng görüp
Şahn-ı gülşende éder hānde ağız açup enār
- 9 Şāha ʿarz étmege mülk-i çemenüñ maḥşülün
Elde evrāk tutar güller olup defterdār
- 10 Nice Şeh Husrev-i Cemşid-fer ü Dārā-dāver
Çarḥ pervāz ü hümā sāye vü tütī güftār
- 11 Gülbün-i bāğ-ı kerem Şāh Süleymān ki anuñ
Var-durur bencileyin bülbül-i güyāsı hezār
- 12 Sancağ u tūğuş éder rüz-ı saʿidüñ nevrüz
Her ne vaqtin ki berāber ola bu leyl ü nehār
- 13 Meh-i encüm sipeh ü devr-i felek mertebesin
Saña dērsem yéridür baḥr-i seḫā kār-ı yesār
- 14 Dünyede bulduğı bu nām u nişān ile şeref
[Sīnede] mihr-i Süleymān götürür her dīnār
- 15 Kimse kan yutmadı devründe meger gonca-i bāğ
Kimse ah étmedi ʿahdüñde meger bülbül-i zār
- 16 Āb-ı tūğuş édeli ehl-i hevā olanı ḫāk
Ḥavfdan kendüsine taşı ḫişār eyledi nār

8a: ʿömri: ʿömr/ gonca-i: goncayı Tarlan.

8b: hānde ağız açup: ağız açup hānde Tarlan.

10a: dāver: der Tarlan

13b: yesār: küh-ı veḫār Tarlan.

- 17 Hāşılı ‘ömrümi bīmārlıgum étدی tebāh
Pādişāhā baña vaqtidür éderseñ tīmār
- 18 Tāc u tahtum véreliden yele mānend-i ḥabāb
Cür‘ a-veş ḥāke düşüp ḳan yutaram sāğar-vār
- 19 Benem ol murğ-ı hevāyī ki gidüp dāne-i şabr
Dām-ı şayyād-ı belāda éderem şimdi ḳarār
- 20 Bu ḳasīdemde benüm şāhid-i ma‘nā çoğdur
Ḥusrev-i mülk-i ma‘ānī benem étmem inkār
- 21 Dem-i ‘İsā gibi oldu süḥanum rūḥ-efzā
Ḳadr ile başum eger gökler érişse yeri var
- 22 Nitekim cünd-i şitā gāret éde gülzārı
Eyledikçe anı ma‘lūb şeh-i mülk-i bahār
- 23 Düşmenünüñ ola pejmürde nihāl-i ‘ömri
Vird édindi **Ḥayālī** bunu leyl ü nehār

17b: pādişāhā: pādişāhum Tarlan.

18a: yele: kime Y.

21b: gökler érişse: göge eserse Tarlan.

22a: nitekim: nice kim/ ide: idüp Tarlan.

23a: nihāl-i ‘ömri: bahār-ı ‘ömri Tarlan.

Kaşide-i Bâkî Der-Haqq-ı 'Alî Paşa*
Fe'îlâtün/ Fe'îlâtün/ Fe'îlâtün/ Fe'îlün

Remel: . . . - - / . . . - - / . . . - - / . . . -

- 1 Rûh-bağış oldı Mesîhâ-şıfat enfâs-ı bahâr
Açdılar dîdelerin şahın-ı çemende ezhâr
- 2 Tâze cân buldı cihân érđi nebâtâta hayât
Ellerinde harekât eyleseler serv ü çenâr
- 3 Döşedi yine çemen nağ^c -ı zümür-rüd-fâmın
Sîm-hâm olmış iken ferş-i harîm-i gülzâr
- 4 Yine ferrâş-ı şabâ şahın-ı ribâ-ı çemene
Geldi bir kıfile kındurđı yüki cümle bahâr
- 5 Leşker-i ebr-i çemen mülkine akın şaldı
Tırma yağmada yine nite ki yağı Tâtâr
- 6 Başına bir nice perr taşınur altun tellü
Hayl-i ezhâra meger zanbağ olupdur serdâr
- 7 Dikdi leşker-geh-i ezhâra şanevber tüğm
Haymeler kırdı yine şahın-ı çemende ezhâr

K³ 3^b Y. Küçük, 1994: 39.

*Başlık: Kaşide-i Bâkî Der-Haqq-ı 'Alî Paşa: Bahâriyye be-nâm-ı Destür-ı a^c zam 'Alî Pâşâ Küçük.

1b: şahın-ı çemende: ħ[~]âb-ı 'ademden Küçük.

6a: başına: farqına/ perr: per Küçük.

7a: sanevber: sanavber Küçük.

7b: ezhâr: eşcâr Küçük. 6a: başına: farqına/ perr: per Küçük.

7a: sanevber: sanavber Küçük.

7b: ezhâr: eşcâr Küçük.

- 8 Döşedi mihr-i felek yolları dībālar ile
Ètdi teşrîf çemen mülkini sulţān-ı bahār
- 9 Çemen eţfālinüñ uyğuların uçurdu yine
Şubh-dem gülğule-i fāhte gül-bāng-ı hezār
- 10 Dāye-i ebr yine goncalaruñ şeb-nemden
Başına aķçe dizer nite ki eţfāl-i şıgār
- 11 Mevsim-i rezm degüldür dem-i bezm érdi déyü
Süsenüñ hānçerini tutdı ser-ā-pā jengār
- 12 Semenüñ sīne-i sīmīnin açup bād-ı seher
Çözdi gülşende gülüñ tügmelerin nāhun-ı hār
- 13 Pirehen berg-i semen güy-ı girībān şebnem
Gülsitān oldu bugün bir şanem-i lāle-^ç izār
- 14 Zīb ü fer vérmek için rü-yı ^ç arūs-ı çemene
Yāsemen şāne şabā māşıta āb āyinedār
- 15 Dürr ü yāķüt ile bir naħl-i muraşşa^ç şandum
Nice ārāste kılmış yine şun^ç -ı Cebbār
- 16 Şīşe-i çarħda gör bunca muşanna^ç naħli
Ergavān üzre dökilmiş қаterāt-ı emţār

9: Küçük'te 10. sırada.

10b: şıgār: şıgara Y.

12b: tügmelerin: dügmelerin Küçük.

15b: Küçük'te 17b'de.

16b: Küçük'te 16b'de.

- 17 Berg-i ezhârî hevâ şöyle çıkardı feleke
Pür-kevâkib görünür günbed-i çarh-ı devvâr
- 18 Dem-i ‘îsâ dirilür bû-yı buhûr-ı Meryem
Açdı zanbağ Yed-i Beyzâyı kef-i Mûsâ-vâr
- 19 Zanbağın goncasıdur bâğa gümüş bâzû-bend
Za‘ ferân ile yazılmış anı hatt-ı tûmâr
- 20 Câm-ı zerrîni tolu bâde-i gül-reng étmiş
Gül-i ra‘ nâ seher kılmag için def -i humâr
- 21 Dehen-i gonca-i ter dürlü letâyif söyler
Gülüp açılma ‘aceb mi gül-i rengin-ruhsâr
- 22 Güher-i fırsatı aldurma şağın devr-i felek
Sîm ü zerle gözünî boyamasun nergis-vâr
- 23 Câm-ı mey şubhaları sübhâ-i mercân olsun
Gelünüz zerğ u riyâdan édelüm istigfâr
- 24 Lâle şahrâyı bugün kân-ı Bedahşân étđi
Jâle gülzâre nişâr eyledi dürr-i şeh-vâr
- 25 Dâmenin dürr ü cevâhirle pür étđi gül-i ter
Ki éde hâk-i der-i Hâzret-i Pâşâya nişâr

18a: bû-yı buhûr-ı Meryem: bû-yı bahûr-ı Meryem Küçük.

20b: seher: sihr Y. seherî Küçük.

21a: letâyif: letâ’if Küçük.

23a: şubhaları: kaçreleri Küçük.

25a: dürr ü: dürr-i Y.

- 26 Şāhib-i t̄iġ ü q̄alem māl̄ik ü cām u ḥātem
Āşaf -1 Cem-‘ azamet dāver-i Cemşid-veqār
- 27 Āsmān-pāye hūmā-sāye ‘ Alī Paşa kim
Èremez t̄āq-i celāline kemend-i efkār
- 28 Şāḥ-1 gül neşv ü nemā bulsa nem-i luṭfindan
Ola her ḡonca-i ter bülbul-i şirīn-güftār
- 29 Āb u gil neşv ü nemā ola çemen şahnında
Bū-yı ḥulq ile güzār étse nesīm-i eşhār
- 30 T̄āb-1 veqkādın eger āteş-i raḥşān görse
Kızarur aḥker-i sūzān nitekim dāne-i nār
- 31 Şöyledür keff-i güher-pāşı yemin étmek olur
Ki ‘ aṭāsından érer baḥre ḡinā kāne yesār
- 32 Manzar-1 qaşr-1 şa‘ ādetde anuḡ re’yi gibi
Rūy göstermedi bir şāhid-i ḥurrem-dīdār
- 33 Bāġ-1 cūdında nihāl-i kereminden derilür
Luṭf-1 bī-minnetinüḡ mīvelerinden her bār
- 34 Manzar-1 himmetinüḡ küngüre-i rif’ atine
Èremez şarşar-1 t̄ūfān-1 fenā birle ḡubār

26b: Āşaf: Āşāf Küçük.

29a: neşv ü nemā: müşġ ü gül-āb Küçük.

29b: bū-yı: būy-ı Küçük.

30b: kızarur: kızara Küçük.

31: Küçük’te 33. sırada.

32a: sa‘ ādetde: sa‘ ādetden Küçük.

- 35 Eşigi taşı imiş yüz sürécek hayf déyü
Taşdan taş a döger başını şimdi enhār
- 36 Serverā cānı mı var devletün eyyāmında
Sünbülün tırrasına el uzada şāh-ı çenār
- 37 Gül gibi gülşene kılsañ n'ola ' arz-ı dīdār
Hayli dökildi saçıldı yoluña faşl-ı bahār
- 38 Reşk-i dendānuñ ile hañçere düşdi jāle
Berg-i süsende gören qaldı şanur anı qarār
- 39 Geçemez çenber-i gīsū-yı girih-gīründen
Gerçi kim za' f ile bir kılc a qalupdur dil-i zār
- 40 Geşt éderken çemen-i medh ü şenāñı hātır
Lāyih oldu dile nāgāh bu şı' r-i hem-vār
- 41 Dil-i mecrūha şifā-bağş ruñ u la' lüñdür
Gül-be-şekkerle bulur kuvvet-i tab' ı bīmār
- 42 Degme bir gevheri kirpübine şalındurmaz
Görel i la' l-i revān-bağşuñı çeşm-i hūn-bār
- 43 Koma **Bākī** quluñı cür' a-şıfat ayaqda
Dest-gīr ol aña éy dāver-i ' ālī-miğdār

37: Küçük'te 42. sırada.

38: Küçük'te 40. sırada.

38b: qaldı: itdi Küçük.

40: Küçük'te 41. sırada.

41: Küçük'te 46. sırada.

41b: kuvvet-i tab' ı: kuvveti tab'-ı Küçük.

- 44 Bāğ-ı medhūnde olur cümleye gālib tenhā
Bağış için gelse eger bülbül-i hōş-nağme hezār
- 45 Puhtedür gayrılar eş‘ārı velī puhte piyâz
Hām ‘anberdür eger hām ise de bu eş‘ār
- 46 Hām var ise eger micmere-i nazmumda
Dāmen-i luṭfuñ anı setr éder éy faḥr-i kibār
- 47 Lālelerle bezene nite ki deşt ü şahrā
Nitekim güller ile zeyn ola dest ü destār
- 48 Nitekim lālelere şeb-nem olup üftāde
Güllere ‘āşık-ı şeydā geçine bülbül-i zār
- 49 Gül gibi hurrem ü handān ola rû-yı bahtuñ
Sāğar-ı ‘ayşuñ ola lāle-şifat cevherdār

4

Ḳasīde-i Necātī Der-Vaşf-ı Şehzāde Maḥmūd bin Bāyezīd Hān*

Mef‘ülü/ Mefā‘ilü/ Mefā‘ilü/ Fe‘ülün

Hezec: - - . / . - - . / . - - . / . - -

- 1 Teşbīh olalı ḥatt-ı ruḥ-ı yāre benefşe
Göñlümüz açar ara çemen ara benefşe

47: Küçük'te 53. sırada.

48b: ‘āşık-ı şeydā geçine bülbül-i zār: bülbül-i şeydā geçine ‘āşık-ı zār Küçük.

49a: rû-yı: rûy-ı Küçük.

K⁴ 5^a Y. Tarlan, 1963: 87.

*Başlık: Ḳasīde-i Necātī Der-Vaşf-ı Şehzāde Maḥmūd bin Bāyezīd Hān: Ḳasīde-i Benefşe Der-Medḥ-i Sultān Maḥmūd Tarlan.

1: (-) Tarlan.

- 2 Hindü-beçe-i micmere-gerdân-ı Habeşdür
Rağbet kıomadı tabla-i ' atğara benefşe
- 3 Bu luğf ile kim kııldı çemen şahnını çini
Ta' n étse n'ola nāfe-i tātāra benefşe
- 4 Ahı dütüni gökyüzünü göge boyadı
Alındı meger bir yüzi gül-nāra benefşe
- 5 Gel ' ays édelüm gécelü gündüzlü kim [döndi]
Rūza semen-i tāze şeb-i tāra benefşe
- 6 Cem' eylemedi bāğ-ı felek beñzedügiçün
Ma' şūka gül ü ' aşık-ı gam-h'āra benefşe
- 7 Gül ' aşkına teng hār-ı siyekār ayağına
Yüz süre boyun çeke vü yalvara benefşe
- 8 Tā maşşer-i gülşende şunuldı kara defter
Mağzūn oluban döndi günehkāra benefşe
- 9 Pervāne gibi bāl u peri kabkara yanmış
Dīvāne gibi pīreheni pāre benefşe

2: Tarlan'da 6. sırada.

2a: Habeşdür: çemendür Tarlan.

3: Tarlan'da 5. sırada.

4a: gökyüzünü göge: yer yüzünü göke Tarlan.

5: Tarlan'da 7. sırada.

5a: gécelü gündüzlü kim: leyl-ü-nehār ile ki Tarlan/ döndi: Tarlan. (-) Y.

6a: Cem' eylemedi bāğ-ı felek: Vaşl itmedi gül-zār-ı cihān Tarlan.

7: (-) Tarlan.

8: Tarlan'da 12. sırada.

- 10 Niçün gögerüp boynın eger serv dibinde
Aşmadı ise kendüzini dāra benefşe
- 11 Deste işidür lîk ucuz olmamağ için
Bir kez gelür eyyāmda bāzāra benefşe
- 12 Ditrer eli bir harf elifi toğru çekemez
Ugradı meger kûçe-i ħammāra benefşe
- 13 Mest-āne-țurur kürte-i nîliyi éder çāk
İşbu ġazel-i ħûb u ġüherbāra benefşe
- 14 Āşüfte olup sünbül-i dildāra benefşe
Yüz yere ġodı derd ile bî-çāre benefşe
- 15 Leylî saçunıñ ‘ aşkı-y-ile tağlara düşmiş
Mecnûn gibi āşüfte vü āvāre benefşe
- 16 ġülzāra varup ġönlümüz eglenmek olurdı
Sünbüllerünje beñzese bir pāre benefşe
- 17 Bir ekmedüġün yerde biter ġopmayasıdur
ġara saçunğa ġorġarın el ġara benefşe

10: Tarlan’da 13. sırada.
11: Tarlan’da 15. sırada.
11a: lîk: lîkin Tarlan.
12: Tarlan’da 17. sırada.
12b: ħammāra: ħammāra Tarlan.
13a: țurur: durub/ nîlisin: nîliyi Tarlan.
16: Tarlan’da 22. sırada.
16a: eglenmek: eglense Tarlan.

- 18 Ben bî-dile cevır étmek için tâbi^ç olupdur
Zülf-i siyeh ü çarh-ı sitemkâra benefşe
- 19 Ah eyledi kim çıkdı tütün çok depesinden
Yağmış cigerin lâle gibi nâra benefşe
- 20 Dün olmuş idi kıara yere şöyle berâber
Bugün ne hõř erişdi bu miqdâra benefşe
- 21 Allah ki şeref buldı erişdi göge başı
şâh eşigine süreli ruhsâra benefşe
- 22 Mağmüd-ı cevân-baht-ı cihân-bağş kim anuñ
Hulķ ile vérür hâr gül ü hâra benefşe
- 23 Top eyleyüp eflâki öninde kodı řâhuñ
şol resm ile kim yâre şunar yara benefşe
- 24 Düşmen ^çalemi gibi gelür yâr eşigine
Başı aşağa münkesir ü kıara benefşe
- 25 ^çAhdünđe hacil oldu yüzi yerlere düşdi
Girdügi için kesret-i küffâra benefşe

18b: sitemkâra: niğün-sâra Tarlan.

19a: tütün çok depesinden: dütüni tepesinden Tarlan.

19b: Yağmış cigerin lâle gibi: Yağub cigeri bencileyin Tarlan.

20a: Dün olmuş idi kıara yere şöyle berâber: Dün hüzn ile olmuşdı kıara yire berâber Tarlan.

20b: ne hõř: neden Tarlan.

21a: Allah ki: Kıadr ile/ erişdi: yetişdi Tarlan.

22a: Mağmüd-ı: Mamüd-ı/ baht: beht/ kim: ki Tarlan.

22b: hulķ ile: hulķı ile Tarlan.

23a: řâhuñ: tağdır Tarlan.

23b: yâre: yâr Tarlan.

24a: yâr: şah Tarlan.

25: Tarlan'da 33. sırada. / hacil: hacil Tarlan.

25b: kesret: kıismet Tarlan.

- 26 ‘ Adlünle éder dehr mizâcın felek ıslâh
Şekkerle vérür fâ’ide bîmâra benefşe
- 27 Gülzâra güzer eyler ise şarşar-ı ‘ adlün
Âteş ola gül dūd ola hem-vâra benefşe
- 28 Egmezdi boyun olmasa hükümün yeli çavuş
Ol sancağ-ı jengârî-i zerkâra benefşe
- 29 Erhâma nazar eyleseñüz toğmaya kimse
‘ Âlemde meger kim yine bî-çâre benefşe
- 30 Senden uşanur kalduruban başını bakmaz
Gülzâr harîmindeki ebkâra benefşe
- 31 Uğru gibi bağılu getürürler nazaruña
Yere bakuban géydügiçün kara benefşe
- 32 Gülzâr-ı sarâyuñda zihî dâr-ı sa‘ âdet
Kim oldı lağab çarğ-ı simkâra benefşe
- 33 Bu vech iledür kaçır-ı refi‘ ün kim éder fahr
Öykündügiçün sāye-i dîvâra benefşe

26: Tarlan’da 32. sırada.

27a: ‘ adlün: qahrıñ Tarlan.

27b: hem-vâra: hemvâre Tarlan.

29: Tarlan’da 38. sırada.

29a: eyleseñiz toğmaya kimse: eylese keñ toğmaya hergiz Tarlan.

29b: kim yine: derd ile Tarlan.

30: Tarlan’da 36. sırada.

31a: uğru: uğrı Tarlan.

32: Tarlan’da 39. sırada.

32b: simkâr: perestâr Tarlan.

33a: bu: şol Tarlan.

33b: öykündügiçün: öykündüğine Tarlan.

- 34 Rif atde kaçan kapuğa m̄nend ola gerd̄n
Hem-ser ola mı ḡnbed-i devv̄ara benefşe
- 35 Bir h̄ame ile k̄agad-ı renḡin éder iħz̄ar
Evş̄afuĴ ile nazm olan eş' āra benefşe
- 36 VaşfuĴ çemeninde yaraşur j̄ale yérine
M̄staĴraĴ ola l̄ü' l̄ü' -i şeh-v̄ara benefşe
- 37 Bu şi' r-i dil-āv̄izi **Nec̄āfi** yaraşur kim
Ĵal ile yaza şafha-i jenḡara benefşe
- 38 ř̄ah̄a bu siyeh-baħt ĴuluĴa naz̄ar ét kim
BaĴmaĴla cil̄alar vérür ebş̄ara benefşe
- 39 S̄usen gibi nazm étmege dilüm tolaşurken
VaşfuĴla getürdi beni güft̄ara benefşe
- 40 ĴaĴĴdan dilerem devlet-i ' ömr̄üĴ ola b̄āķi
Nitekim ola piş-rev ezh̄ara benefş

34b: hem-ser: hem-esr Tarlan.

37b: Ĵal: Ĵall Tarlan.

38b:baĴmaĴla: baĴmaĴla Tarlan.

40a: devlet-i ' ömr̄üĴ: devlet-ü-' ömr̄üĴ/ b̄āķi: cāv̄id Tarlan.

Kaşide-i Nazmî Der-Haqq-ı Sultân Süleymân Hân**Mef'ülü/ Mefā' ilü/ Mefā' ilü/ Fe'ülün**Hezec: -- ./ .-- ./ .-- ./ .--*

- 1 Luṭf ile şeref vérmese gülzāra benefşe
Öykünmez idi ḥaṭṭ-ı ruḥ-ı yāra benefşe
- 2 Hōş bû-y-ile beḥzer ḥaṭ-ı ruḥsāra benefşe
Budur ki vérür revnaķı gülzāra benefşe
- 3 Hazz almağ ile ḥaṭṭ-ı nigārından açar fem
Güyā ki derilür gelmege güftāra benefşe
- 4 Ger beḥzemese ḥaṭṭ-ı ruḥ-ı dilbere eller
Zeyn étmez idi gül gibi destāra benefşe
- 5 Vérmişdür o hōş zīneti gülşen yüzine tā
Dönmişdür o yüzden ḥaṭ-ı ruḥsāra benefşe
- 6 Ḥayrānı olup ḥaṭṭ-ı gubār-ı ḥad-i yārün
Baş aşāğa étmiş varup efkāra benefşe
- 7 Leylî saçı Mecnūnı olup yārün o yüzden
Sevdāya düşüp dönmiş şeb-i tāra benefşe

K⁵ 6^b Y. Üst, 2011: 88.

*Başlık: Kaşide-i Nazmî Der-Haqq-ı Sultân Süleymân Hân: Kaşide Der-Medh-i Sultân Süleymân Üst.

2a: ḥaṭ-ı ruḥsāra benefşe: hat-ı ruhsâr-ı nigāra Üst.

3b: derilür: diler Üst.

7b: dönmiş: döndi Üst.

- 8 Çin-zülfine çün nisbet éder bû-y-ile yârûñ
Öykünse n'ola nâfe-i Tâtâra benefşe
- 9 Zeyn étmek ile şahñ-ı gülistânı olupdur
Çonmuş gibi bir tabla-i 'Attâra benefşe
- 10 Yârûñ egüp öninde başı beñzedügiçün
Ol kâkül-i miskîne o țarrâra benefşe
- 11 Her serv-ğadün pâyına yüz sürmeye dâyim
Gülşende düşer her yaña yollara benefşe
- 12 Gül-nâra düşer gibi düşer hâke sürüp yüz
'Āşık gibi bir ruğları gül-nâra benefşe
- 13 Cânânenünğ ol zülfini el üzre tutarken
Çara saçına nice bir el çara benefşe
- 14 Ağyâr arasına düşen 'âşıkça beñzer
Yér yér ki düşüpdür țaraf-ı hâra benefşe
- 15 Her yérdeki miskînlük ile yüz yére sürer
Beñzer bir oğat 'âşık olan zâra benefşe
- 16 Her gâh turup boynın eger toğrusı beñzer
Bir 'âşık olan zâr-ı dil-efkâra benefşe

10: Yârûñ egüp öninde başı beñzedügiçün/ Ol kâkül-i miskîne o țarrâra benefşe: Gül-ruhlarına benzemegin yârûñ egüb baş/ Miskînlük ider bâğda ezhâre benefşe Üst.

11: Üst'te 13. sırada.

13a: ol zülfini el üzre tutarken: el zülfine el uzadamazken Üst.

16a: gâh: kâr Üst.

- 17 Her yérde yüzi yérde-durur beñzer o yüzden
Şu gibi hemîn ‘ aşık-ı dîdâra benefşe
- 18 Zühhâd gibi şavma‘ a-i bâğda girmiş
Bir sebz-i kıbâya kıra destâra benefşe
- 19 Gülzâruña havf ile varur haşyet-i deydin
N’ola etegin ger başına şara benefşe
- 20 Başına levend-âne ışıklar gibi çekmiş
Başdan başa çepçevre nice yâra benefşe
- 21 Beñzer götürü leşker-i ezhârüñ içinde
Şeşper getirür leşkere hem-vâra benefşe
- 22 Gülşende geh olur ki varup eller ayaklar
Düşdügi midür şuçı ayaklara benefşe
- 23 Bir hâl ile var özge mübârekligi kim hõş
Şihhat vérür ekşer dil-i bîmâra benefşe
- 24 Geldükçe hemîn bâğa bahâr âdemi eyler
Goncayla gül aşüfte vü âvâre benefşe
- 25 ‘ Uzlet yakasın tütmağa tenhâ yér arayup
Varup yapuşur dâmen-i kühsâra benefşe

19a: gülzâruña: gülzâre ki Üst.

20a: şavma‘ a: savma‘ / girmiş: gizmiş Üst.

21a: içinde: öñünde Üst.

21b: Şeşper getirür leşkere: leşker götürür şeşpere Üst.

24b: gül aşüfte: gül-i aşüfte Üst.

- 26 Bir h b-durur Şanki g list n ki d n pd r
G l anda ruĥa  urra-i  arr ra benefşe
- 27 Bir p re Őeb h olmaĝ ile ĥa tına y r n
Eglence olur g nl me bir p re benefşe
- 28 Y r n ĥa -ı ruĥs rı ĥay liyle olupdur
Eglencem olur ara g l  ara benefşe
- 29 Hicr-i ruĥ u z lfinde nig ruĥ gece g nd z
Bu g nl m a ar a  g l ile k ra benefşe
- 30 Taĥtında g l n b ĝda zeyn olmiŐa d ner
Taĥtında ki Ő huĥ  n ne vara benefşe
- 31 Ya' n  ki S leym n Şeh anuĥ b ĝ-ı cih nda
Başdan ayaĝı  praĝı hem-v ra benefşe
- 32 Her g h ki ol Ő h  de seyr   g l   g lŐen
Yolında  urur varını iŐ ra benefşe
- 33 Ő huĥ na arına ki varur boynın eg p Şan
Başlar k' de misk nligin anlara benefşe
- 34 Cem' iyyet-i g lŐende m Ő bih-durur el-ĥa  
H bg h-ı g l   bende-i h nk ra benefşe

28a: ĥa -ı ruĥs rı: hat u ruĥs rı  st.

28b: g l  ara: g l   ara  st.

32a: seyr   g l: seyr-i g l  sr.

33b: Başlar k' de misk nligin anlara benefşe: Başlar g le misk nligin izh re benefşe  st.

34b: H b-g h-ı g l   bende-i h nk ra benefşe: H nk ra g l   bende-i h nk re benefşe  st.

- 35 Ma' nāda çeker gibi şu bir kara karavaş
Nazmî şun o sulţān-ı cihāndāra benefşe
- 36 ' İtiryyla gelüp hātır-ı ' ātırlarına hōş
Bā' iş ola bir hōşlığa el vara benefşe
- 37 Bir kul ki ayakda kıala ey şāh nazār kııl
Üftāde ola nite bīçāre benefşe
- 38 Hāğ bu ki müşābih-durur üftādelik ile
Bir bende-i efkende-i nā-çāre benefşe
- 39 Miskīnlik ile boynın egüp tırmada beñzer
Bir bencileyin baħt-ı siyehkāra benefşe
- 40 Her yerde yeri hāk-i siyāh olmada beñzer
Ben kul gibi bir baħt-ı nigūn-sāra benefşe
- 41 Gülzār-ı cihānda nitekim gül ola ' āşık
Kim ola aña ' āşık-ı gam-h'āra benefşe
- 42 Bāğ-ı haşem ü ' ömrün olup tāze hemişe
Eglenicek olur ara gül vara benefşe

36b: el vara: āvāre Üst.

39a: Miskīnlik ile: Düşkünlüg-ile Üst.

39b: Üst'te 42b. Sırada.

40b: Üst'te 41b. Sırada.

41a: ' āşık: ma'sûk Üst.

41b: kim: hem Üst.

Kaşide-i Necātī Der-Medḥ-i Sultān Bāyezīd Ḥān-ı Şānī*

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Remel: / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Yılda bir kez gösterür ‘aşıklara dīdār gül
Şanasın kim oldı nūr-ı Aḥmed-i Muḥtār gül
- 2 Oldı mānend-i Medīne ḥōş münevver gülsitān
Deste-i güldür menāre pertev-i envār gül
- 3 Bāğa gel kim eyledi peydā Yed-i Beyzā çemen
Gözün aç kim gösterür aḥdār şecerde nār gül
- 4 El şalar eṭrāfa ṭurmuş sebze şahnında çenār
Gel ki ‘işret ni‘ metini eyledi ezhār gül
- 5 Başdan ayağa zer ü yāḳūt ile pīrūzeden
Ṭonanur diler ki ola şāhid-i bāzār gül
- 6 Çün güzellik bōstānında bir aylıḳ ‘ömri var
Kendüyi zīnet éderse ṭaḳ mı şehri-vār gül

K⁶ 7^b Y. Tarlan, 1963: 61.

*Başlık: Kaşide-i Necātī Der-Medḥ-i Sultān Bāyezīd Ḥān-ı Şānī: Gül Kasidesi Tarlan.

1a: kez gösterür ‘aşıklara: kerre menār-ı şāḥdan Tarlan.

1b: Şanasın kim oldı: Gösterür nite ki Tarlan.

2b: Deste-i güldür: Devḥa-i güldür Tarlan.

3: Tarlan’da 7. sırada.

3a: çemen: semen Tarlan.

4a: çenār: çinār Tarlan.

4b: ezhār: işār Tarlan.

5: Tarlan’da 10. sırada.

5b: ki: kim Tarlan.

6: Tarlan’da 16. sırada.

6a: Çün güzellik bōstānında: Bunca nāz-ü-bunca şīve ile Tarlan

- 7 Ğonca gibi ĝam dikenlerinde blbl şan yutar
 Ğarşusında bd-1 şubş ile gler oynar gl
- 8 Hrdan řanęer şaşınmış řaĝlu şollu gyiy
 Zhid-i ybis-dimĝ ile der peykr gl
- 9 Cm-1 nevrzı iğp mest-ne yz biş nz ile
 şş-1 řřuņ şalınur boynına şhid-vr gl
- 10 Cem' dp evrķı l stine tmiş zer-feşn
 Yazmış ol mecm' aya vaşf-1 ruřuņ y yr gl
- 11 Dyim mecm' ası dşmez elinden rz u şeb
 Beņzer der ruřlaruņ vaşfını istişzr gl
- 12 Umaram senden vef y serv-i bstn-1 ceml
 Geręi glzr-1 cihnda vrdĝi yoķ br gl
- 13 Eyle redd aĝyrı kim ellerde maķbl olasın
 Başlar zre yri vardur tse terk-i hr gl
- 14 h-1 'şikdur seni hsnnden ĝh eyleyen
 Na' ra-i blblden olur her seşer bdr gl

7: Tarlan'da 12. sırada.

8a: Hrdan řanęer şaşınmış řaĝlu şollu gyiy: řaĝlu şollu hrdan řanęer şaşınmış gyiy Tarlan.

9: Tarlan' da 11. sırada.

10: Tarlan'da 3. sırada.

10a: zer-feşn: zer-fisn Tarlan.

11a: Dyim: D'im Tarlan.

13: Tarlan'da 14. sırada.

- 15 Var iken yüzün güle meyl eylemez dil bülbüli
‘ Ārife bir gül yeter lâzım degül tekrār gül
- 16 Şāh-ı ‘ ādil devridür var gūş-māl it éy şabā
Bülbüle cevr eylemekden étsün istigfār gül
- 17 Pādişāh-ı dād-ger deryā-dil ü vālā-güher
Kim nem-i hūlķından eyler sebzeler ezhār gül
- 18 Āsumān-ı ‘ adl Sulţān Bāyezīd ol kim anuķ
Ķadri bāğında nice hōrşīd gibi var gül
- 19 Āb-ı luţfi érmese ser-sebz olmaya çenār
Bād-ı luţfi esmese bitürmeye gülzār gül
- 20 Nev-bahār-ı ‘ adli bezl étse kerem ni‘ metlerin
Saţh-ı sebze şaķn-ı çīnī ola hūn-sālār gül
- 21 Atı na‘ linden cihān mihrāb gibi secdegāh
İti izinden olupdur yér yüzi hem-vār gül
- 22 Şemse-i şems-i cihān-efrüz-ı ‘ ālem husrevā
Şafha-i tīg-i cihān-gīrūnde bir zerkār gül

15: Tarlan’da 6. sırada.

15b: ‘ Ārife: ‘ Arife Tarlan.

16: Tarlan’da 17. sırada.

17b: ezhār: izhār Tarlan.

18a: Āsumān-ı ‘ adl Sulţān Bāyezīd: Āsumān-ı salţanat Hān Bāyezīd Tarlan.

19b: luţfi: hūlķı Tarlan.

20a: ‘ adli: lūţfi Tarlan.

20b: hūn-sālār: hūn-sālār Tarlan.

21: Tarlan’da 23. sırada.

22a: cihān: zıyā Tarlan.

- 23 Meclisünde bāg bir maḥbūb ḥıdmetkārdur
Çeşm nergis ḳadd şanevber ḥaṭṭ çemen ruḥsār gül
- 24 Pāyuḡa īşār için éy serv-i bāg-ı salṭanat
Eylemiş la‘lin ṭabaḳlar üzre zer iḡzār gül
- 25 Ğoncalar ‘arz étmeyince ḥıdmete hemyān-ı zer
Naşb olmadı çemen iḳlīmine serdār gül
- 26 Tāc-ı yāḳūtī géyer pīrūzeden bağlar kemer
Ĝülsitān-ı bezmüḡe olalı ḥıdmetkār gül
- 27 Ṭūṭī-i bōstān-ı bezmüḡ olmağ için eyledi
Ḥārı nāḡun bergi şeh-per ġonca-i minḳār gül
- 28 Āb-ı ‘adlūḡle ḡumārını éder ışlāḡ mül
Bū-yı ḡulḳuḡdan şudā‘ına éder tīmār gül
- 29 Vaḳti ile étdüḡiḡün luṭf-ı maḡz olur ġazab
Nitekim vaḳt-i zemistānda ġorinür nār gül

23b: ḳadd: ḳad Tarlan.

25a: ḥıdmete: ṭapuḡa Tarlan.

25b: olmadı: olınmadı Tarlan.

27a: bōstān-ı bezmüḡ: gül-zār-ı bezmüḡ Tarlan.

27b: nāḡun bergi: nāḡun bergi Tarlan.

28a: ‘adlūḡle: ‘adlūḡden Tarlan.

28b: éder: ḳılur Tarlan.

29a: Vaḳti ile étdüḡiḡün: Mevḳi‘inde itdüḡüḡün Tarlan.

29b: vaḳt-i: faşl-ı Tarlan.

- 30 Şehriyāra himmetüñ maḥbūb-ı ḥāş u ‘ amdur
Hiç meclis var mıdur kim anda ola ḥ’ār gül
- 31 Pādişāhā bir şikāyet var felekden ḳapuḡa
Kim bu ma‘ nīden édüpdür dīdesin ḥūn-bār gül
- 32 Gögsini döger tehī-dest olduğıçün her çenār
Avcuna zer ṭoldurur gülşende ḳocar ḥār gül
- 33 Yaḳdı zillet nārına beni bu ṭab‘ -ı ābdār
Nitekim her dem gül-āb içün yanar nā-çār gül
- 34 Cān ile meddāḥuḡam dil-teng ḳoma beni kim
‘ Andelībinden cihānda olmadı bīzār gül
- 35 Gülşen-i vaşfuḡda her beyti **Necātī** çākerüñ
Beñzer ol mevzūn nihāle kim ucında var gül
- 36 Zīnet-i eyyāmıdur ḥaṭṭı vü şı‘ ri şöyle kim
Reng ü bū-y-ile olur ārāyiş-i gülzār gül
- 37 Bezmüñe bir naḥl-i rengīn baḡlamış kim yaraşur
Andan étse luṭṭ yollarını istifsār gül

30: Tarlan’da 36. sırada.

30b: kim: ki/ ḥ’ār: aḡyār Tarlan.

31a: felekden ḳapuḡa: ḳuluḡdan ṭapuḡa Tarlan.

32: Gögsini döger tehī-dest olduğı içün her çınār/ Avcuna zer ṭoldurur gülşende ḳocar ḥār gül: Ser vurur gögsine kef-dest-i tehī ‘ āsık mişāl/ Ğoncanuḡ zer kīsesin açmaḳla ḳocar ḥār gül Tarlan.

33a: beni bu: ben ḥāki Tarlan.

36a: zīnet-i: zīneti/ ḥaṭṭı vü şı‘ ri: ḥaṭṭ ile şı‘ rüñ Tarlan.

37a: baḡlamış: baḡladı Tarlan.

- 38 Tâc-verler üzre şâhâ şehriyâr ol şehriyâr
Nitekim her nev-bahâr olur ise ezhâr gül

7

Kaşide-i Nazmî Der-Haqq-ı Sultân Süleymân Hân*

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Oldığıyçün ‘ayn-ı nūr-ı Aḥmed-i Muḥtâr gül
Oldı nūr-ı ‘ayn ‘ayân-ı ulü’l-ebşâr gül
- 2 Oldı tâ mülk-i çemen şâhı şükûfe mülkine
Ètdi bes beş goncayı başka birer serdâr gül
- 3 Güldi gülzârıñ yüzi başdan kudūmiyle anıñ
Oldı ol yüzden şafâ-yı revnaḡ-ı gülzâr gül
- 4 Bülbüli cāndan hezâr āzâr ile bî-zâr édüp
Dem-be-dem karşıısına zâr ile eyler zâr gül
- 5 Her nazarda şevḡ ile rüşen-dil eyler ādemi
Gün gibi haqqâ olupdur maṭla‘ü’l-envâr gül
- 6 Tâ ki her dem ḥurrem olur karşıısında ḥâr ile
Cānına göz göre od ḡor bülbülün her bâr gül

38b: ise: şeh-i Tarlan.

K⁷ 9^a Y. Üst 2011: 85.

*Başlık: Kaşide-i Nazmî Der-Haqq-ı Sultân Süleymân Hân: Kasîde Der-Medh-i Sultân Süleymân Üst.

2: Üst’te 6. sırada.

2b: bes beş goncayı: bâş bâş gonçeyi Üst.

3b: şafâ-yı revnaḡ-ı: safâ vü revnaḡ-ı Üst.

4: Üst’te 18. sırada.

6: Üst’te 17. sırada.

6a: ḥurrem: hem-dem Üst.

- 7 Yana yana bülbülün cismi olursa külli kül
N'ola kim vaşl ile bir köze yanar nār gül
- 8 Her zamānda oda köze düşüben olmazdı [āb]
Olmasa ma' nī yüzinde ' aşık-ı dīdār gül
- 9 Gülsitān gūyā Medīne Ravza şahınıdır çemen
Ravzanuñ her meş' alinden ser-be-ser āşār gül
- 10 Öykünür hūsn ile bir gün yüzliye çün vechi var
Hep o yüzden her göze görünse şāhid-vār gül
- 11 Hadd-i zībā-y-ile başdan kıdd-i dilber rāstī
Beñzer ol mevzūn nihāle kim ucında var gül
- 12 Zār olup zārīler étse n'ola her dem ' andelīb
K'eyler anı hem-dem-i hār olmağ ile h'ār gül
- 13 Bād-ı şubh ile her dem hem-dem olup açılır
Bülbüle eyler bürüdet hāletın izhār gül
- 14 Mantıku't-tayr okır oldu bülbül-i gūyā hezār
Oldı gūyā şahın-ı gülşen mekteb ü ' Attar gül

7: Üst'te 16. sırada.

7a: cismi olursa külli kül: olursa külli cismi kül

7b: vaşl ile bir köze yanar: asl-ıla bir göz göre yanar Üst.

8: Üst'te 19. sırada.

9: Üst'te 2. sırada.

9b: meş' alinden ser-be-ser: şem'asından hak bu kim Üst.

10: Üst'te 29. sırada.

10a: çün: hūn Üst.

11b: ucında: ucunda Üst.

12: Üst'te 15. sırada.

12: zārīler: zār-ile Üst.

13: Üst'te 20. sırada.

14: Üst'te 10. sırada.

- 15 Gonce-veş an olsa bağrı blbln her dem n'ola
Kim olur her ande kim erse arn-i hr gl
- 16 Kenz-i udretten getrmişdr vcda dest-i şun
Bir abağdır lal-i terden ortası zerkr gl
- 17 Blbl ağlar arşusunda eyleyp zr hezr
şve edp bd ile her dem gler oynar gl
- 18 Nizedr her bir nihl ucnda peykn goncalar
Cnd-i gamla urmayup b-kr eder peygr gl
- 19 Varsa vrse n'ola rencnc dknna şeref
Olmağ ister hsn ile n şhid-i bzr gl
- 20 Glbn-i bğ- hilfet şeh Sleymn kim anuğ
Zt- ferruğ-ferridr ma nde n biğr gl
- 21 şemse eyvn- sem şimsna şems-i mnr
Kim grinr ol o hey'et birle bir zerkr gl
- 22 Vrdgince bd o gevher ztdan bğa habr
řevđden yolna ol dem lal eder işr gl

15: st'te 14. sırada.

15b: erse: olsa st.

16: st'te 3. sırada.

17: st'te 21. sırada.

17b: şve edp: Demler idb st.

18: st'te 9. sırada.

18b: urmayup: olmayub st.

19: st'te 13. sırada.

20: st'te 44. sırada.

20a: glbn: glbin st.

20b: Zt- ferruğ-ferridr ma nde n biğr gl: Zt- ferruğ- ferridr ma'nda bir b-hr gl st.

- 23 Vaşf-ı hadd-i yârda her dem zebân-ı hâl ile
Şevk yüzinden okır bu maḥla‘ ı tekrâr gül
- 24 Çünkü nûr-ı Aḥmed-i Muḥtârdır éy yâr gül
Bes o yüzden ḥaddüñe öykünse vechi var gül
- 25 Ṭonanur dâyim ḳabâ-yı surḥ-ı sebz ile ki tâ
Ola bezm-i gülsitân-ı yâra ḥıdmetkâr gül
- 26 Ğonce-i hem-ser görür yârüñ ayağı tozına
Tâc-ı la‘ lin jāleden gördükçe cevherdâr gül
- 27 Êrüp eyyâm-ı bahâr oldukça hengâm-ı şafâ
Eyledükçe ‘ayş u ‘işret zevḳin istibşâr gül
- 28 Devḫa-i iḳbâlüñi ser-sebz édüp dâyim Ḥudâ
Bâğ-ı dehri bû-yı ḥulḳuñ eyleye hem-vâr gül
- 29 Ḳande olsa kıpkızıl ḳandur teni mişl-i şehîd
Ğoncadur güyâ Ḥüseyn ü Ḥaydar-ı Kerrâr gül

23: Üst’te 31. sırada.

24b: Bes: Pes Üst.

25: Üst’te 48. sırada.

25a: dâyim: her dem Üst.

25b: yâra: şâha Üst.

26: Üst’te 51. sırada.

26a: yârüñ: şâhuñ Üst.

27: Üst’te 54. sırada.

27a: oldukça: irdükce Üst.

28b: bû-yı: bûy-ı Üst.

29: Üst’te 12. sırada.

- 30 ‘Ayn-ı ‘ibret birle gör naqqāş-ı şun‘uñ naqşını
Kim bu resme eylemiş gün gibi bir pergār gül
- 31 Derd-i ‘aşkı birle kim bīmār édüpdür ‘āşıkı
Yine zārī étdürür étmez aña tīmār gül
- 32 Vaşf-ı zātuñla şehā **Nazmī** bu nazmı bendünjün
Şanki cevher nazm ile bir naıldür hem-vār gül
- 33 Deste deste destine alur nice evrāk-ı al
Var ise vaşf-ı ‘izāruñ eyler istifsār gül
- 34 ‘Āşıka nāz étmeden ne tevbe eyler nāzenin
Bülbüli zār étmeden ne eyler istigfār gül

8

Kaşide-i Figānī Der-Vaşf-ı Sultān Süleymān Hān*

Mef‘ülü/ Fā‘ilātü/ Mefā‘ilü/ Fā‘ilün

Muzāri‘: - - . / - . - . / . - - . / - - -

- 1 ‘Azm-i şikār édince şeh-i Qahramān-ı ceng
Ser-geşte oldı havf ile bu nīl-gün neheng

30: Üst’te 4. sırada.

30b: bir: bī Üst.

31: Üst’te 22. sırada.

31a: ‘āşıkı: bülbüli Üst.

32: Üst’te 52. sırada.

32b: nazm ile: nazmı yâ Üst.

33a: evrāk-ı al: evrāk ala Üst.

33b: istifsār: istihfār Üst.

34: Üst’te 28. sırada.

K⁸ 10^a Y. Karahan, 1966: 3.

*Başlık: Kaşide-i Figānī Der-Vaşf-ı Sultān Süleymān Hān: Kaşide Der Medh-i Pādişāh-i Zillu’llāh Hazret-i Sultān Süleymān (ṭābe şerāhu) Karahan.

- 2 Aldı kemān-ı Rüstemi Zāl-i felek ele
Derrende cān-verlere atmağ için hadeng
- 3 Kavı-ı kuzah kınadı vü minķārı mäh-ı nev
‘ Anķā-yı çarha cirm-i dıraķşān-ı mihr çeng
- 4 İskender-i veğā vü Nerīmān-ı kārzār
İsfendiyār-ı ma‘ reke Efrāsiyāb-ı ceng
- 5 Sultān-ı berr ü baħr vü Süleymān-ı şark u ğarb
Şāhib-kırān-ı dehr ü şehensāh-ı nīk-neng
- 6 Faħr édinürdi éy şeh-i gerdün-kevkebe
Tıtsa rikābın āşafuñuñ Hüsrev ü Peşeng
- 7 Kem kıllaruñ-durur ki şalınmışdur uçlara
Sultān-ı Mışr u şāh-ı ‘ Acem Erdel ü Fireng
- 8 Telħ olduğına kām-ı baħr bu-durur sebeb
Şu oldı ħavf-ı tığuñ ile zehre-i neheng
- 9 Şol ħaddedür sükün u vaķāruñ ki olmaya
Bār-i girān-ı ħaşmetüñe küh-ı Kāf deng
- 10 Cāndan ümīdi kesdi görüp berķ-i tığuñı
Gökde bulutla ceng ü cidāl eyleyen peleng

4: Karahan’da 5. sırada.

5a: vü: (-) Karahan.

5b: ü: (-) Karahan.

- 11 Arḫurı gelmesün şehe déyü bu cümle küh
Baş açdı rezme girdi koyup dāmenine seng
- 12 Ola havāle şıtma gibi gör ki şeşperün
Dār-ı cihānı eyledi anuñ başına teng
- 13 Cān atdı Qāfa havf ile Sīmurğ bāl açup
Pervāz urınca nāvek-i şāh-ı huceste neng
- 14 Her kim içerse kıatre-i peykānuñı geçer
Qatmışlar anı şu vērür iken meger şereng
- 15 Yedüp götürmege şeh-i hāver şikāruña
Tağdı sipihr şirine zerkār pāleheng
- 16 Fursün ne cānı var gele karşıña kim oquñ
Ger küh-ı Qāf olursa siper eylemez direng
- 17 Her kim tekāver üzre göre dér seni şehā
Sultān-ı hāver-i felek-i lāciverd-reng
- 18 Destüñe konalı senünj éy şāh-bāz-ı kıadr
Oldı sipihr beyzaları ayağına zeng

11a: bu cümle küh: hizebr-i küh Karahan.

12a: ola: olup Karahan.

12b: başına: gözine Karahan.

15: Karahan'da 16. sırada.

15a: şikāruña: rikābuña Karahan.

17a: tekāver: tekāvür Karahan.

- 19 Bir şüret ile daği görünürdi midhatün
Āyine-i tabī' atümi tutmasaydı jeng
- 20 Tab' -ı **Fiğānī** yüksek uçardı Hümā gibi
Şāh-ı yegāne étse eger rağbet-i güleng
- 21 Tab' um semendini қоşарın ehl-i nazm olan
Meydāna gelsün eylesün hiç ' özr-i leng
- 22 Terk eyle lāfi dāver-i devrāna kıl du' ā
Tab' uñ çü oldı midhat-i zātında lāl ü deng
- 23 Türk-i felek nitekim ala destine kemān
Nağcīr қаşdıна ata her yaңadın kemān
- 24 Hōrşid mākiyānī ola bezmüñe kebāb
Muṭrib o bezme Zōhre-i zehrā-yı şūh u şeng

9

Қаşıде-и Necāti Der-Vaşf-ı Şehzāde Maḥmūd bin Bāyezīd Hān

Mef'ülü/ Fā'ilātü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün

Muzāri': - - . / - . . . / . - - . / - . -

- 1 Şol bōstānda kim ola bir gül-^c izār serv
Her ḥām-deste déme şaқın zīnhār serv

21a: қоşарın: қоşарам Karahan.

23a: ala: alup Karahan.

23b: yaңadın kemān: cānibe ḥadeng Karahan.

K⁹ 10^b Y. Tarlan, 1963: 83.

Başlık: Қаşıде-и Necāti Der-Vaşf-ı Şehzāde Maḥmūd bin Bāyezīd Hān: Қаşıде-и Serv ü Medḥ-i Ḥāzret-i Sultān Maḥmūd Tarlan.

- 2 Hōş-būy olur meger ki Huten sebzārıdur
Yér yér bitürdi nāfe-i misk-i tatār serv
- 3 Bir kārghāhdur bu ki bī-minnet-i direm
Ser-sebz olur ser-āmed ü zü'l-ihtirām serv
- 4 Serv ol-durur ki hārfine bir noқта қонmaya
Āzādelikle bulmış ola iştihār serv
- 5 Yā Rab cihānda sebzeve kimdür қul olmayan
Kim tācdār lāle ola şehriyār serv
- 6 Degme kimesne démez eline şu қоymаға
Nīsān bulutlarına éder iftiḥār serv
- 7 Şahn-ı çemende serkeş ü şāhib-қadem sehī
Bāğ-ı cihānda şāhib-i ‘arz ü vaқār serv
- 8 ‘Arz étđi ağ çāderi şahrāda her şecer
Eyledi ihtirā‘ yeşil tengtār serv
- 9 Gülşen münevver oldı ser-ā-ser Medīne-vār
Қumrılar anda muқrī olurlar menār serv

3b: zü'l-ihtirām: zü'l-ihtidār Tarlan.

4b: Āzādelikle: Azādılıqla Tarlan.

5b: lāle: nergis Tarlan./ ola vü Y.

6a: démez: degmez Tarlan.

7a: sehī: sihi Tarlan.

7b: ‘arz: ‘izz Tarlan.

9b: muқrī: muқri’ Tarlan.

- 10 Başdan ayağa hep hareket tep kirişmedür
Turduğı yerde édebilemez ęarār serv
- 11 Dāyim el oynın oynamaz idi řabā ile
Ger başı taşra olmasa leyl ü nehār serv
- 12 şağn-ı çemende ęalur ise şöyle ber-ęarār
Reftāra daği turı turı el ęarār serv
- 13 Zāhid sözine ęatlanamaz şab^c -ı müstaķim
Ėıř sağnesiyle eyleyimez Ėir ü dār serv
- 14 Tā él vérince bu Ėazel-i pāk-i dil-firīb
Çekdi benümle ęāfiyede intizār serv
- 15 Dün bāęa çığdı ol yağağı lālezār serv
Dik turdı geldi ayağı üzre hezār serv
- 16 Ruęsār ü Ėadd-i dōst gibi bulunur mı gül
Reftār-ı ęadd-i yār gibi ęanda var serv
- 17 El elden üstün olduğın éřitse dōstum
Bitürmez idi sebzede bu cūybār serv
- 18 Beğztdilerse ęadd-i şanevber-ęırāmuęa
Gōnjöl götürmesün inen éy ‘ işvekār serv

10a: tep: hep Tarlan.

10b: édebilemez: eyleyebilmez Tarlan.

11a: Dāyim: Dā'im Tarlan.

15b: ayağı: bir ayağ Tarlan.

18: Tarlan'da 19. sırada.

- 19 El arkasını yere qodı pehlevān iken
Beñzer ki oldı qāmetüñe dest-yār serv
- 20 Üftādesine qāmetüñüñ dest-gār olur
Dāyim yeşil géyerve n'ola Hızr-vār serv
- 21 Ortaya atdı kendüyi şevkuñle şem^c -i cem^c
Qaddüñ hevâsı-y-ile dikelden kenār serv
- 22 Qaddüñe vālih olmağın aldı ele beni
Destānlar étđi qışsamı ol nā-be-kār serv
- 23 Güller çemende elden ele varmağın şolar
Şolmaz yerini beklemegin éy nigār serv
- 24 Sāğar-durur çiçekler arasında fi'l-meşel
Çinī şurāhī tolu mey-i hōş-güvār serv
- 25 Hep hāzır oldılar ki gelüp şöbet eyleye
Ol gülsitān-ı saltanata kāmkar serv
- 26 Ser-sebz oldı 'işret-i bāğı şu resme kim
Sebz oldı qış u yaz u harif ü bahār serv
- 27 Éy beglerüñ yegānesi Maħmūd Pādişāh
Sensin olursa sāye-i Perverdgār serv

19: Tarlan'da 18. sırada.

21: Tarlan'da 22. sırada

21b: dikelden: çizelden Tarlan.

25a: gelüp: gele Tarlan.

- 28 Sensin cihānda éy gül-i gülzār-ı ma^ç rifet
Bōstān-ı salṭanatda bugün mīvedār serv
- 29 Cārūb-ı ḥāk-i dergehūṅe olmasa şebīh
Şaḥn-ı çemende bulmaz idi i^ç tibār serv
- 30 Bilseydi yüce dergehūṅe el érişdügin
Bir laḥza eylemezdi çemende qarār serv
- 31 Ṭurmazdı cūybār kenārına olmasa
ç Aks-i kuṭās-ı esb-i Şeh-i kāmkar serv
- 32 Bir kerre ḥıdmetūṅe tehī-dest gelmegin
Ṭutar elin yüzine olup şermsār serv
- 33 Nāgāh ola-y-idi rüz-ı cedel mazḥar-ı gażab
Şeşper yérine éde idi kārzar serv
- 34 Şāhā elinde büyümiş iken revā mıdur
Kumrıyı ṭurup iṅilede zār zār serv
- 35 ç Adlūṅ nesīminūṅ gerek imiş ḥimāyeti
Bī-i^ç tidāl olmaz imiş her diyār serv
- 36 Koyup ṭabīb-i ç adlūṅ uyarsa hevāsına
Yigitliginde kesb éde felc ü devār serv

28a: ma^ç rifet: ma^ç dilet Tarlan.

31b: kuṭās: kaṭār/ kāmkar: tād-dār Tarlan.

34: Tarlan'da 37. sırada.

- 37 Sen şāh toğrusı ise [berk] başsun ayağın
El vérmesün ĥazān yeline zīnhār serv
- 38 Sevün çemende bir nice yérden libāsı var
Édindi devletünde şı‘ār ü dişār serv
- 39 ‘Ahdünde qalması eli yufqa meger çenār
Devründe şalınursa ne var ĥ‘āce-vār serv
- 40 Bir ĥün yaşadı gūlşene ‘ahdünde Zūlcelāl
[Kim] her kişiyeye gel berü dér el şalar serv
- 41 Sebze dilini depredüp eyler du‘ā saña
Āmīn içün çemende turup el açar serv
- 42 Şāhā Necātī şı‘rine kuşlar mı kondurur
Kim eyledi redīfin anuñ iĥtiyār serv
- 43 Ĥōş gūlsitān degül mi ki şolmaya gülleri
Ĥōş bōstān degül mi ser-ā-ser kenār serv
- 44 Her şāĥda terennüm éder bülbül-i ĥayāl
Devrān çemenlerinde zihī yādigār-ı serv
- 45 Bir servdür bu kim varur oğınuğı yéreye
Oldı egerçi adımın atmağa zār serv

37a: [berk] başsun ayağın: başsun ayağı berk Tarlan.

38: Tarlan’da 46. sırada.

38a: yérden: elden Tarlan.

39b: ne var: nola Tarlan.

40a: ĥün: ĥān/ gūlşene: gūlşen-i Tarlan.

43: Tarlan’da 52. sırada.

44: Tarlan’da 41. sırada.

- 46 Bu tarz-ı hâş u şîve-i reftârı gördi kim
Baş egmege şabâ yéline étdi ‘âr serv
- 47 El kavşurup edeble ayağ üstine turur
İşbu selîs nazmı édüp âbdâr serv
- 48 Toğrusı nazm içinde bu gün hâşdur bu yol
Géymez bilürsüz elbise-i müste‘âr serv
- 49 Envā‘ ile hünerde eli var benüm gibi
Müflis olursa n’ola Şehâ pîşekâr serv
- 50 Zâr étme ben gedâyı ki çoğdan ki kuluñam
Çok turmağ ile olmaz ola h‘âr u zâr serv
- 51 Zihnüm du‘âda istedi taṭvil ola velî
Sürdi elin yüzine édüp ihtîşâr serv
- 52 Âmîn éder nesîm açar ellerin çenâr
Pinhân şabâ du‘âlar éder âşîkâr serv
- 53 Olduğça bōstānda bu luṭf ile kış u yaz
Maḳbül-i ṭab‘ -ı cümle kibâr ü şîğâr serv
- 54 Maḳbül éde cihānda seni Ḥayy-ı lâ-yenām
Ḥōş ḥurrem ola hemîşe çü her-dem bahâr serv

46a: Bu: Bir Tarlan.

47: Tarlan’da 45. sırada.

47b: nazmı: nazma/ âbdâr: i‘tizâr Tarlan.

48: Tarlan’da 44. sırada.

49: Tarlan’da 53. sırada.

53b: kibâr u şîğâr: şîğâr-ü-kibâr Tarlan.

54b: ola: ol Tarlan.

Terkīb-bend Murabba‘ Li-Ḳāḍī‘ asker Ca‘ fer Çelebi*Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün**Remel: . . - - / . . - - / . . - - / . . -*

- 1 Reşha-i cām ile ḥāk-i dili nemnāk édelüm
Gerd-i ğam ḳalmasun anda şulayup pāk édelüm
Gül ü mül şoḥbetini yār ile bī-bāk édelüm
Mest-i lā-ya‘ ḳil olalum yaḳalar çāk édelüm
- 2 Èrdi gül mevsimi bāğa érelüm gonca gibi
Tāze gülşenler içine gire[lüm] gonca gibi
Bir yere bir nice ḥūbı derelüm gonca gibi
Mest-i lā-ya‘ ḳil olalum yaḳalar çāk édelüm
- 3 Bāğ u rāğa varalum eyleyelüm ‘ ayş-ı müdām
Yine gülşende müşerref bulalum ‘ āli-maḳām
Çıḳup anda tatalum elde şüküfe gibi cām
Mest-i lā-ya‘ ḳil olalum yaḳalar çāk édelüm
- 4 Gül ü bādām gibi ḥāk ile yek olsun zer ü sīm
Édelüm sīm-feşānlıḳları mānend-i nesīm
Dökilüp saçılalum gül gibi gülşende delīm
Mest-i lā-ya‘ ḳil olalum yaḳalar çāk édelüm

T¹⁰ 12^a Y. Erünsal, 1983: 343.

3b: Yine gülşende müşerref: Bir gül ü gülşene müşrif Erünsal.

3c: anda: aḳa Erünsal.

4a: gül ü bādām: gül-i bādām/ ile: u Erünsal..

4c: gülşende: şoḥbetde Erünsal.

- 5 Bāde meh hālka-i bezm olsun aña hāle gibi
Bir gülistāna nüzül eyleyelüm jāle gibi
Bir dem elden qomayalum ayağı lāle gibi
Mest-i lā-ya' qil olalum yaqalar qāk édelüm
- 6 Tīr-i ğam cānuma geqmışdi geçenden geçelüm
Dās-ı sāğarla bu dem ' işret ekinin biçelüm
Serv ayağında güle qarşu benefşe içelüm
Mest-i lā-ya' qil olalum yaqalar qāk édelüm
- 7 Ca' ferā vérmeyelüm biz bizi tül-i emele
Gözümüz baqar iken ' ömrümüz olduqça hele
Gül ü nergis gibi her şubh alalum sāğar ele
Mest-i lā-ya' qil olalum yaqalar qāk édelüm

11

Naẓīre-i ' Amrī

Fe' ilātün/ Fe' ilātün/ Fe' ilātün/ Fe' ilün

Remel: . . . - / . . . - / . . - - / . . -

- 1 Şu gibi ayağa düşüp yüzümüz hāk édelüm
Yuyalum arıdalum yolumuzı pāk édelüm
' Aşq meyhānesine bī-ser ü bī-pā gidelüm
Mest-i lā-ya' qil olalum yaqalar qāk édelüm
- 2 Èy cevān pīr-i muğāndan yine himmet alalum
Mey-i la' l adına iksīr-i sa' ādet alalum
Kibr ü kīni şatalum cām-ı maḥabbet alalum
Mest-i lā-ya' qil olalum yaqalar qāk édelüm

N¹¹ 12^b Y. Çavuşoğlu, 1979: 26.

- 3 Gel mesāvī yéridür mescid öninden kaçalum
Varalum meykedede ‘aşk rumūzın açalum
Germ olup birbirimüz üstine güller saçalum
Mest-i lā-ya‘ kı̇il olalum yaqalar q̇āk édelüm
- 4 Koyalum Leylī vü Şirīni geçenden geçelüm
Medḥ ile şimdiki dilberlere ḥil‘ at biçelüm
Çalalum çağıralum ırlayalum iç içelüm
Mest-i lā-ya‘ kı̇il olalum yaqalar q̇āk édelüm
- 5 ‘Amriya söyleyelüm sūz ile eş‘ arı yine
Çekelüm büseye ol la‘l-i şekerbarı yine
Ber-ṭaraf eyleyelüm cübbe vü destārı yine
Mest-i lā-ya‘ kı̇il olalum yaqalar q̇āk édelüm

12

Nazīre-i İshāq Celebi

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

Remel: . . . - / . . . - / . . . - / . . . -

- 1 Der-i meyḥānede gel kendümüzi ḥāk édelüm
Gerd-i tenden dil ü cān āyinesin pāk édelüm
‘Aşk cāmın içelüm şoḥbet-i bī-bāk édelüm
Mest-i lā-ya‘ kı̇il olalum yaqalar q̇āk édelüm
- 2 Çekelüm naqde yine gül gibi destārumuzı
Der-miyān eyleyelüm dirhem ü dīnārumuzı
Vérelüm cām-ı meye gonca gibi varumuzı
Mest-i lā-ya‘ kı̇il olalum yaqalar q̇āk édelüm

N¹² 13^a Y. Çavuşoğlu-Tanyeri, 1990: 76.
1b: āyinesin: āyīnesin Çavuşoğlu-Tanyeri.

- 3 Bülbülüz mevsim-i gülde niye hāmūş olalum
Demidür germ oluban mey gibi pür-cūş olalum
Sākiyā nūş édelüm şun berü bî-hūş olalum
Mest-i lā-ya‘ kıil olalum yaqalar çāk édelüm
- 4 Tıtmadın hār-i ecel ‘āşık-ı gam-h̄ār etegin
Tıtalum lāle-şıfat ‘aşk ile kühsār etegin
Elümüzden kıoyalum gayret ile ‘ār etegin
Mest-i lā-ya‘ kıil olalum yaqalar çāk édelüm
- 5 Añma tesbîh ile taqvāyı geçenden geçelüm
Gidelüm meykede küncine buradan göçelüm
Varalum anda güzellerle yiyelüm içelüm
Mest-i lā-ya‘ kıil olalum yaqalar çāk édelüm
- 6 Gelün aldanmayalum ‘ālemün efsānesine
‘Hāliyā birbirimüz şıhhati şükrānesine
Girelüm ol büt-i tersā-beçe meyhānesine
Mest-i lā-ya‘ kıil olalum yaqalar çāk édelüm
- 7 Kıanı **İshāk** aña gösterelüm yerlerini
Üskübün şol güzelüm serv-i semen-berlerini
Bir yere cem‘ édelüm Rümili dilberlerini
Mest-i lā-ya‘ kıil olalum yaqalar çāk édelüm

3b: oluban: olalum Çavuşoğlu-Tanyeri.

6c, 6d: (-) Y.

7a: aña: ki aña Çavuşoğlu-Tanyeri.

Nazîre-i Nihâni****Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün******Remel: ...- / ...- / ...- / ...-***

- 1 Nev-bahâr érdi yine ‘âlemi idrâk édelüm
Varumuz gül gibi mül ayağına hûk édelüm
Gonca-i sâgarı devr içre tarab-nâk édelüm
Mest-i lâ-ya‘ kıil olalum yaqalar çâk édelüm

- 2 Mâcerâyı iki gözüm ço geçenden geçelüm
Dem bu demdür berü gel mey içelüm hõş geçelüm
Gehî aşkar gözi gâh at kulağın içelüm
Mest-i lâ-ya‘ kıil olalum yaqalar çâk édelüm

- 3 Yine gülzâra varup bezm-i şarâb eyleyelüm
Bülbüli âteş-i şevk ile kebâb eyleyelüm
Hây u hüy ile yeri gögi harâb eyleyelüm
Mest-i lâ-ya‘ kıil olalum yaqalar çâk édelüm

- 4 Devr-i güldür gülün eyyâmı ganîmet bilelüm
Cem‘ édüp bir nice gün yüzlüyü ‘işret édelüm
Hûr u has ta‘ nı bizi n’eyleyi bilür görelüm
Mest-i lâ-ya‘ kıil olalum yaqalar çâk édelüm

N¹³ 13^b Y. Köksal, 2001: 1878.

*Köksal’da “Nihâli” mahlasıyla verilmiştir..

1c: devr: bezm Köksal.

2c: Gehî: Gâh/ kulağın: kulağıyla Köksal.

4a: bilelüm: görelüm Köksal.

4b: gün: gül/ édelüm: sürelüm Köksal.

4c: bizi: bize Köksal.

- 5 Sāḳiyā gel getir ayağı senüñle kaçalum
Gülşen-i bezmde dil goncalarını açalum
Şevḳ ile birbirümüz başına güller saçalum
Mest-i lā-ya‘ ḳil olalum yaḳalar çāk édelüm
- 6 Gel Nihānī yine bir şöḫbeti bünyād édelüm
Cām-ı bādeyle revānını Cemüñ şād édelüm
Yādḡār olmaḡ için biz daḫi bir ad édelüm
Mest-i lā-ya‘ ḳil olalum yaḳalar çāk édelüm

14

Naḡire-i Nizāmī*

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

Remel: . . . - / . . . - / . . . - / . . . -

- 1 Gerd-i ḡamdan yine mir’at-ı dili pāk édelüm
Cām-ı Cem āyinesi şeklini idrāk édelüm
Cür‘a-i cām-ı meye cānumuzı ḡāk édelüm
Mest-i lā-ya‘ ḳil olalum yaḳalar çāk édelüm
- 2 Sāḳiyā şun ḳadeḫi ‘ayş-ı tarab-nāk édelüm
İçelüm ḡoluları şöḫbet-i bī-bāk édelüm
Nice bir ḡaflet ile bu dili ḡam-nāk édelüm
Mest-i lā-ya‘ ḳil olalum yaḳalar çāk édelüm

5a: getir: götür Köksal.

6a: şöḫbeti: şöḫbete Köksal.

N¹⁴ 13^b Y. (-) İpekten, 1974. Köksal, 2001: 1878.

*Başlık: Naḡire-i Nizāmī: Naḡire-i Bahārī-i Müderris Köksal.

1b: āyinesi: āyinesi Köksal.

- 3 İçelüm bâde bizi guşsa helāk eylemeden
‘Ömrümüz bâda vérüp bu teni hāk eylemeden
Cāme-i cān yaqasın cevr eli çāk eylemeden
Mest-i lâ-ya‘ kıil olalum yaqalar çāk édelüm
- 4 Meclisi germ édelüm gün gibi meh-rûlar ile
Bezm-i şahrâda bugün gözleri āhûlar ile
Āh édüp hāy déyü na‘ra-i yā hûlar ile
Mest-i lâ-ya‘ kıil olalum yaqalar çāk édelüm
- 5 Sākiyā devr édüben gūşe-i meyhāneleri
‘Ahd ü peymānı şıdum şun berü peymāneleri
Cem‘ édüp yanumuza şevk ile cānāneleri
Mest-i lâ-ya‘ kıil olalum yaqalar çāk édelüm
- 6 Zevk édüp hāk olanuñ bāğ-ı bihişt oldı yeri
Serserī şanma şarāb ile geçen derd-i seri
Kimde var ise **Nizāmī** bilelüm ‘aşk eşeri
Mest-i lâ-ya‘ kıil olalum yaqalar çāk édelüm

15

Nazāre-i Mesīhī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

Remel: . . . - / . . . - / . . . - / . . . -

- 1 Mey-i yāqūt ile gel cānı feraḥ-nāk édelüm
Bezmümüz bir meh ile gayret-i eflāk édelüm
Mey-i ef‘iyi ğam u guşşaya tiryāk édelüm
Mest-i lâ-ya‘ kıil olalum yaqalar çāk édelüm

5c: idüp: olup Köksal.

6c: **Nizāmī**: nihānī/ ‘aşk: derd Köksal.

N¹⁵ 14^a Y. (-) Mengi, 1995. Köksal, 2001: 1879.

- 2 Dérelüm Edirnenüñ ğonca-i ħōş-būlarını
Jālelü ğül gibi çāk şol yüzi şulularını
Nūş édüp anlar ile Rūm tolularını
Mest-i lā-ya‘ ħil olalum yağalar çāk édelüm
- 3 Halka-i bezm-i meyi dāne vü dām eyleyelüm
Ġözi āhūları kendümüze rām eyleyelüm
Fevt olan ‘ işreti hep şimdi tamām eyleyelüm
Mest-i lā-ya‘ ħil olalum yağalar çāk édelüm
- 4 Zāhidüñ ħavfi şırāṭ ise biz andan geçelüm
Cennete dönmiş iken cennete andan göçelüm
Cāna cān ħatmağa ğāh öpüşelüm ğāh içelüm
Mest-i lā-ya‘ ħil olalum yağalar çāk édelüm
- 5 Géceden şubħa deĝin şubħdan aħşama deĝin
‘ Ömrümüz ger ére nev-rüz ile bayrama deĝin
Muttaşıl nūş édelüm yine bu eyyāma deĝin
Mest-i lā-ya‘ ħil olalum yağalar çāk édelüm
- 6 Èy **Mesīħī** yūri biz kūy-ı muĝāna göçelüm
Varalum sāĝar ile ħan yalaşup rāz açalum
Her nemüz var ise cūr‘ a gibi döküp saçalum
Mest-i lā-ya‘ ħil olalum yağalar çāk édelüm

2c: Rūm: Rūmili Köksal.

4b: cennete andan göçelüm: ğülşene toĝrı ħaçalum Köksal.

5a: Köksal’da 5c’de.

5b: Köksal’da 5a’da.

5c: Köksal’da 5b’de./ muttaşıl: muttaşıl Köksal.

Nazîre-i Sezâyî

*Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün**Remel: ...-- / ...-- / ... -- / ...--*

- 1 Der-i dilberde gel éy dil özümüz hāk édelüm
Ölmedin Īsî gibi yérümüz eflāk édelüm
Bu şafâdan mey içüp cânı feraḥ-nāk édelüm
Mest-i lâ-ya‘ kıil olalum yaḫalar çāk édelüm
- 2 Sāḫiyā érdi bahār ile yine mevsim-i gül
Ṭurma mey şun bize dek ṭuracaḫ eyyām degül
Bülbüli güş édelüm nüş édelüm şevḫ ile mül
Mest-i lâ-ya‘ kıil olalum yaḫalar çāk édelüm
- 3 Mey içüp nergis-i dilber maḫmür olalum
Gül gibi açılalum şevḫ ile mesrür olalum
Nice bir gönca gibi zühd ile mestür olalum
Mest-i lâ-ya‘ kıil olalum yaḫalar çāk édelüm
- 4 Ruḫlaruḫ gül gibi rengin ü ter ü sâde iken
Ḳâmetün serv-i dilārâ gibi âzâde iken
‘Ömrümüzü vérmeyelüm bâda dem-i bâde iken
Mest-i lâ-ya‘ kıil olalum yaḫalar çāk édelüm
- 5 Oldı bu deyr-i köhen tâze bahār ile çü nev
Bülbül ü gül gibi cânâ kılalum güft ü şinev
Mey içüp eyleyelüm cübbe vü destârı girev
Mest-i lâ-ya‘ kıil olalum yaḫalar çāk édelüm

N¹⁶ 14^b Y. Köksal, 2001: 1890.

4: Köksal’da “Nazîre-i Fehmî-i Cân-bâz” başlıklı şiirin 2. bendinde.

- 6 Götürüp bād-ı şabā yéle seherden ayağı
Müjde-i şöhet için oldı bahāruñ ulağı
İçelüm tolular aşkar gözi vü at kulağı
Mest ü lā-ya‘ kıil olalum yaqalar çāk édelüm
- 7 Èy **Sezāyī** n’édelüm guşsa-i ferdāyı bugün
Gül gibi nüş édelüm bāde-i hamrāyı bugün
Tutalum lāle-şifat dāmen-i şahrāyı bugün
Mest-i lā-ya‘ kıil olalum yaqalar çāk édelüm

17

Nazīre*

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

Remel: . . . - - / . . . - - / . . . - - / . . . -

- 1 Sākiyā mevsim-i güldür müli bī-bāk édelüm
Yüzümüz her toluda ayağuna hāk édelüm
Gün gibi cām-ı meyi tēc-ı ser-eflāk édelüm
Mest-i lā-ya‘ kıil olalum yaqalar çāk édelüm
- 2 Göz kulak tuta turalum gül ü bādeye degin
‘Ömrümüz cāmı boşalmazsa ol ayağa degin
İçelüm toluları her seher aḡşāma degin
Mest-i lā-ya‘ kıil olalum yaqalar çāk édelüm

6a: yile: yine Köksal.

7b: bāde-i hamrāyı: sāgar-ı şahbāyı Köksal.

N¹⁷ 15^a Y. Köksal, 2001: 1892.

*Başlık: Nazīre: Nazīre-i Fehmī-i Cān-bāz Köksal.

2: Köksal’da yok.

- 3 İçelüm ayağı fırsat bize el vrmiş iken
Bir senn gibi per-ehre gzel vrmiş iken
Cm-ı la' l-i lebnđi cna bedel vrmiş iken
Mest-i l-ya' il olalum yağalar k delm
- 4 Gelnz bğa varup bezm-i bahr eyleyelm
Bir iki kebk-i hm-sye şikr eyleyelm
Her birin olu ip bs-kenr eyleyelm
Mest-i l-ya' il olalum yağalar k delm
- 5 Varalum bir çemene serv-i semen-slar ile
alalum ağıralum murib-i gylar ile
şişe-i şabri şıyup sğar şahblar ile
Mest-i l-ya' il olalum yağalar k delm
- 6 r-deh sle gzeller mey-i d sle ola
Her araf blbl-i gy gibi pr-nle ola
Nitekim dmen-i şağr bezene lle ola
Mest-i l-ya' il olalum yağalar k delm
- 7 Gl  ml devri-durur n'olsa gerekdr be diye
Girev eyle yri var cbbe v destrı meye
Nle-i blbl ile germ olup vz-ı neye
Mest-i l-ya' il olalum yağalar k delm

3b: ehre: ehri Y.

4c: Her birine: Her birin/ bs-kenr: bse kenr Kksal.

6: Kksal'da 7. sırada.

6c: bezene: gl ile Kksal.

Nazāre-i Hevesī

*Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün**Remel: . . . - / . . . - / . . . - / . . . -*

- 1 Yine cārüb-şifat yüzümüzi hāk édelüm
Der-i meyḥāneyi el bağlayalum pāk édelüm
Rindlerle oturup şoḥbeti bī-bāk édelüm
Mest-i lā-ya‘ ḳil olalum yaḳalar çāk édelüm
- 2 Çın seḫerden tıruruz bāga degin açılalum
Gül ü mül şevḳine bir dem dökilüp şaçılalum
Gülle hem açılalum gonca gibi açılalum
Mest-i lā-ya‘ ḳil olalum yaḳalar çāk édelüm
- 3 Ne ḳadar tıtsa bizi toluyı dilber çekelüm
Yétişince yükümüz gül gibi sāgar çekelüm
Mest olup ḳaddi hevesiyle elifler çekelüm
Mest-i lā-ya‘ ḳil olalum yaḳalar çāk édelüm
- 4 Ney ü mey şoḥbetini bir iki gün eşidelüm
Şi‘ r-i mestāne oḳınsun diyelüm eşidelüm
Furşat el vérmüş iken tırmayalum ‘ ays édelüm
Mest-i lā-ya‘ ḳil olalum yaḳalar çāk édelüm

N¹⁸ 15^b Y. Köksal, 2001: 1884.

1b: el: bil Köksal.

2a: seḫerden: seḫerde Köksal.

2c: Gülle hem: Gülelüm Köksal.

3a: bizi: bize Köksal.

4a: eşidelüm: iş idelüm Köksal.

4c: Furşat el vérmüş iken tırmayalum: Ölmedin bir birimiz şevḳine Köksal.

- 5 **Hevesî** geşt édelüm şu gibi bōstānı yine
Der-kenār édelüm ol serv-i hırāmānı yine
Ber-țaraf eyleyelüm tevbe vü peymānı yine
Mest-i lā-ya‘ kıil olalum yaķalar çāk édelüm

19

Nażire-i řehdî

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

Remel: . . . - / . . . - / . . . - / . . . -

- 1 Dergeh-i pîr-i muġānda yüzümüz hāk édelüm
Künc-i meyhānede gel ‘ ayş-ı țarab-nāk édelüm
Cām-ı gül-gün ile zehr-i ġama tiryāk édelüm
Mest-i lā-ya‘ kıil olalum yaķalar çāk édelüm
- 2 Nev-bahār oldı gelün eyleyelüm ‘ ayşa řitāb
Sāķiyā sāġarı řun nūř édelüm cām-ı řarāb
Édelüm ‘ aķl esāsını řarāb ile hārāb
Mest-i lā-ya‘ kıil olalum yaķalar çāk édelüm
- 3 Gülsitān unki bezendi yine ter güller ile
Țoludur her țarafı naġme-i bülbüller ile
Ķadeh-i pür-ferahı nūř édelüm müller ile
Mest ü lā-ya‘ kıil ola[lum] yaķalar çāk édelüm

N¹⁹ 15^b Y. Köksal, 2001: 1889.

1a: muġānda: muġāna Köksal.

1c: zehr-i ġama: ġam zehrine Köksal.

- 4 Êdelüm Şu gibi gel  arf-ı g list nı ma  m
S kiy  va ti-durur l le gibi al ele c m
Nergis   gonca gibi bezm-i  emen i re m d m
Mest-i l -ya   il olalum ya alar   k  del m
- 5 Devr-i g ld r  del m Őo bet-i c n neleri
Őehdiy  c y  del m g Őe-i meyh neleri
  el m p r  d ben s gar u peym neleri
Mest-i l -ya   il olalum ya alar   k  del m

20

Naz re-i Mu idi

Fe il t n/ Fe il t n/ Fe il t n/ Fe il n

Remel: . . . - - / . . . - - / . . . - - / . . . -

- 1 Nev-bah r oldu gel n   ayş u  arab-n k  del m
  el m gerd-i riy dan dilim z p k  del m
Na d-i meyh nede c r b gibi h k  del m
Mest-i l -ya   il olalum ya alar   k  del m
- 2 Dikel m p r-i mu  n g zine nergis gibi g z
S relim gonca-dehen-i mu be eler y zine y z
Germ olup meclis i inde ya alum  ollarımız
Mest-i l -ya   il olalum ya alar   k  del m

4c: bezm-i  emen: Őa n-ı  emen K ksal.

N²⁰ 16^a Y. Tanrıbuyurdu, 2012: 422.

2a: nergis: nerges Tanrıbuyurdu.

2c: meclis: mecl s Tanrıbuyurdu.

- 3 Nice bir derde muvāfiķ olalum hāle gibi
Bir nefes tutmayalum hīç ney-i nāle gibi
Düşelüm taġa tutup elde ķadeh lāle gibi
Mest-i lā-ya‘ ķil olalum yaķalar ķāk ēdelüm
- 4 Olduk āşüfte vü sevdā-zede bülbül gibi biz
Giyelüm bir ķara şālı yine sünbül gibi biz
Bāde bāde içelüm cāmumuzı gül gibi biz
Mest-i lā-ya‘ ķil olalum yaķalar ķāk ēdelüm
- 5 Èy **Mu‘īdī** berü gel eyleyelüm cām-ı şarāb
Üstine cām-ı meyiñ ditretelüm mişl-i ħabāb
Ķulķul-ı bāde yéter muṭrib ü raķķāş kebāb
Mest-i lā-ya‘ ķil olalum yaķalar ķāk ēdelüm

21

Nazāire-i ‘Özrī*

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

Remel: . . . - / . . . - / . . . - / . . . -

- 1 Yüzümüz pīr-i muġān eşigine ħāk ēdelüm
Meh gibi cān u göñül menzilin eflāk ēdelüm
Cām ile cāme-i cānı yuyalum pāk ēdelüm
Mest-i lā-ya‘ ķil olalum yaķalar ķāk ēdelüm

4a, 4b, 4c: biz: bir Tanrıbuyurdu.

N²¹ 16^b Y. Köksal, 2001: 1894.

*Başlık: Nazāire-i ‘Özrī: Nazāire-i ‘Özrī-i Ķāđi Köksal.

1c: yuyalum: yuyuban Köksal.

- 2 Mescid Allah evidür kıllarunı anda yeri yok
Der-i meyḫāneye gel kim anarı dur meyi yok
Pādşāhum diler isenı ola ğam ʿ askeri yok
Mest-i lā-yaʿ kıil olalum yaqalar çāk édelüm
- 3 Döne döne nice bir cām-ı belā nüş édelüm
Şerbet-i mey ile dil ḫastesini ḫōş édelüm
Çekelüm toluya ol gül-veşi ser-ḫōş édelüm
Mest-i lā-yaʿ kıil olalum yaqalar çāk édelüm
- 4 Yéter ayaĝa düşürdüñ elümi tut sākī
Cām-ı laʿ lüñle feraḫ eyle dil-i ʿ uşşākı
Ĝām ḫumārın içelüm yok mı géceden bākī
Mest-i lā-yaʿ kıil olalum yaqalar çāk édelüm
- 5 Künc-i miḫnetde yéter vālih ü ḫayrān olalum
Geçelüm meykedenün şadrına sultān olalum
Ĝonca gibi açılup gül gibi ḫandān olalum
Mest-i lā-yaʿ kıil olalum yaqalar çāk édelüm
- 6 Kaʿ beteyn-i felekün naqşına aldanma dilā
Zār éder ḫālünji bir luʿ b ile ol ehl-i cefā
ʿÖzriden şorar isenı miḫnet-i dünyāya belā
Mest-i lā-yaʿ kıil olalum yaqalar çāk édelüm

2b: kim: kim git Y. dur meyi: tur deri Köksal.

2c: ʿ askeri: leşkeri Köksal.

3c: Çekelüm toluya: Toluya çekelüm Köksal.

4b: laʿ lüñle: luţfuñla Köksal.

6c: miḫnet-i dünyāya belā: miḫnet-i devrāna devā Köksal.

Nazîre-i Kāmî

*Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün**Remel: . . - - / . . - - / . . - - / . . - -*

- 1 Nev-bahār oldı gelün ‘ ayş-ı tarab-nāk édelüm
Gerd-i ğamdan yuyalum hâırumuz pāk édelüm
Niye geldük bu fenā bezmine idrāk édelüm
Mest-i lâ-ya‘ kıil olalum yağalar çāk édelüm
- 2 Sâkıyâ geldi bahār érđi şafâ hengâmı
Câm-ı gül-gūna revân eyle mey-i gül-fâmı
Devr el vérdüđi ğibi sürelüm devrânı
Mest-i lâ-ya‘ kıil olalum yağalar çāk édelüm
- 3 Muıribâ nâle-i ‘ üd ile pür ét âfâkı
Çün bilürsin ki çemen bezmi degüldür bâkı
Furşat eldeyken ayağı kıoma elden sâkı
Mest-i lâ-ya‘ kıil olalum yağalar çāk édelüm
- 4 Günbed-i çarğa şalup zemzeme[yi] nüş-â-nüş
Édelüm zevrağ-ı şahbâ ile deryâ ğibi cüş
Hum-ı mey ğibi cigerden édüben cuş u hurüş
Mest-i lâ-ya‘ kıil olalum yağalar çāk édelüm

N²² 16^b Y. (-) Erişen Yazıcı, 1998. Köksal, 2001: 1876.

2c: ğibi: değlü/ devrânı: eyyâmı Köksal.

3c: elden: bir dem Köksal.

4b: şahbâ: sahbâ Köksal.

- 5 Yağmadın nār-ı belā külbe-i vīrānemüzi
Yıkmadın seyl-i fenā **Kāmī** bu kāşānemüzi
Şunmadın bezm-i ecel sākīsi peymānemüzi
Mest-i lā-ya‘ kıil olalum yağalar çāk édelüm

23

Nażire-i Gedāyī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

Remel: . . . - - / . . . - - / . . . - - / . . . -

- 1 Èy gönül kibr ü riyādan özümüz pāk édelüm
Yüzümüz pīr-i muğān ayağına hāk édelüm
Zāhidün rağmına gel ‘ ays-ı tarab-nāk édelüm
Mest-i lā-ya‘ kıil olalum yağalar çāk édelüm
- 2 Ter benefşeyle müzeyyen édelüm şöhetümüz
Geldi gül gibi bahār işledi çün devletümüz
Gonca çāk étdi yağasını kıanı gayretümüz
Mest-i lā-ya‘ kıil olalum yağalar çāk édelüm
- 3 Şahn-ı gülşende gelün bezm-i şarāb eyleyelüm
Zühd esāsın mey-i nāb ile harāb eyleyelüm
Tevbenün başına şimden gérü āb eyleyelüm
Mest-i lā-ya‘ kıil olalum yağalar çāk édelüm
- 4 Èy **Gedāyī** yüz urup yalvaralum yāra yine
Ola kim seyr édere meykedeye vara yine
Cām-ı mey bulduralum cübbe vü destāra yine
Mest-i lā-ya‘ kıil olalum yağalar çāk édelüm

5c: sākīsi: sākīsi Köksal.

N²³ 17^a Y. Köksal, 2001: 1898.

3a: bezm-i şarāb: cām-ı şarāb Köksal.

4: Köksal’da 5. sırada.

Nazîre-i Nazmî*

*Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün**Remel: . . . - - / . . . - - / . . . - - / . . . -*

- 1 ‘Āşık-âne gelünüz şoḥbet-i bî-bāk édelüm
Göñlümüz ‘ayş-ı müdām ile feraḥ-nāk édelüm
Şevḳ ü zevḳ ile şafā ‘ālemin idrāk édelüm
Mest-i lā-ya‘ ḳil olalum yaḳalar çāk édelüm
- 2 Cām-ı cān-perveri gel şevḳ ile nüş eyleyelüm
Güş-ı cān ile ney āvāzını güş eyleyelüm
Nice ḥāmūş olalum ‘aşḳ ile cüş eyleyelüm
Mest-i lā-ya‘ ḳil olalum yaḳalar çāk édelüm
- 3 Seyr-i gülzāra varup serv-i ḥırāmānlar ile
Gül gibi cām içelüm gonca -i ḥandānlar ile
Gelelüm cüşa dil ü cān ile cānānlar ile
Mest-i lā-ya‘ ḳil olalum yaḳalar çāk édelüm
- 4 Nice bir zecr ile bār-ı ḡam-ı dünyā çekelüm
Nice tül-i emel édüp ḳuru ḡavgā çekelüm
Çökelüm ḥüm-ı mey ayaḡına şahbā çe[ke]lüm
Mest-i lā-ya‘ ḳil olalum yaḳalar çāk édelüm

N²⁴ 17^b Y. Köksal, 2001: 1899.

*Başlık: Nazîre-i Nazmî: Li-mürettibihi Köksal.

4a: çekelüm: çekeyin Y.

4c: şahbā: şahbā Köksal.

- 5 Bir gül-i gülşen-i müşrif bulalum cāy-ı laṭif
Luṭf ile yāri alup ‘ayş édelüm anda laṭif
Dem bu demdür beri gel baña uyarsañ be ḥarīf
Mest-i lā-ya‘ ḳil olalum yaḳalar çāk édelüm
- 6 Olalum devrümüzün pādşeh-i baḥr ü beri
Zer döküp şayd édelüm bir şanem-i sīm-beri
Bir nefes anuḡ ile guşşadan olmaḡa beri
Mest-i lā-ya‘ ḳil olalum yaḳalar çāk édelüm
- 7 **Nazmiyā** cevher-i cāna çü ziyādur mey-i nāb
Geçmedin ‘ahd-i şebāb eyleyelüm bezm-i şitāb
Bir nigār ile müdām alup ele cām-ı şarāb
Mest-i lā-ya‘ ḳil olalum yaḳalar çāk édelüm

25

Nazīre-i Rāyī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

Remel: . . . - / . . . - / . . - / . . -

- 1 Kendümüz küy-ı muḡānda gelünüz ḥāk édelüm
Gün gibi yérimizi ‘izz ile eflāk édelüm
İçelüm cām-ı meyi ‘ayş u ṭarab-nāk édelüm
Mest-i lā-ya‘ ḳil olalum yaḳalar çāk édelüm
- 2 Çün bezendi yine gülşen gül-i ḥōş-būlar ile
Varalum seyr éde gülşeni ḥōş-būlar ile
‘Ālemi ṭolduralum na‘ra-i yā hūlar ile
Mest-i lā-ya‘ ḳil olalum yaḳalar çāk édelüm

5a: gül-i gülşen-i müşrif: gül ü gülşene müşrif/ laṭif: şerīf Köksal.

7a: çü: ki/ ziyādur: cilādur Köksal.

7b: bezm-i: aña Köksal.

N²⁵ 17^b Y.

- 3 Dérelüm bir yére gonca gibi cânâneleri
Şol yüzi gül gibi mül gözleri mest-âneleri
Girelüm küşe-be-küşe kamu meyḥâneleri
Mest-i lâ-ya' kıil olalum yaqalar çāk édelüm
- 4 Devr-i gül geldi gülün gülşene toğrı qaçalum
Gül-i ra' nâ gibi göñlümüzi anda açalum
Tırmayup gece-i gündüze qanalum içelüm
Mest-i lâ-ya' kıil olalum yaqalar çāk édelüm
- 5 Varalum gül gibi gülşende qarâr eyleyelüm
Ède göñlümüzi bülbül gibi zâr eyleyelüm
Bile hem bir gözi âhūyı şikâr eyleyelüm
Mest-i lâ-ya' kıil olalum yaqalar çāk édelüm
- 6 Nice bir dinleyelüm zâhid-i ḥuşkuñ sözünü
Qaçalum meykedeye görmeyelüm gül yüzünü
Vérelüm birini biñine bu çağa yüzünü
Mest-i lâ-ya' kıil olalum yaqalar çāk édelüm
- 7 **Rāyiyā** gamla felek bizi helāk eylemeden
Cismümüz ḥâke vérüp gül gibi çāk eylemeden
Yaqamız [yır]talım hicrân eli çāk eylemeden
Mest-i lâ-ya' kıil olalum yaqalar çāk édelüm

Muhammes-i Qadrî Çelebi*Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün**Muzâri': - - . / - . . . / . - - . / - . -*

- 1 Dehr-i denî ki beñzedi bir kârḥâneye
Ne bendeye qalır bu ne şâh-ı bî-gâneye
Aldanma tıfl-ı zîrek ol ey dil fesâneye
Devrân ki ne sâz devrine sen uy terâneye
Gördüğ zemâne uymadı uy sen zemâneye
- 2 Deryâ-yı fikre düşme gönül bir kenâra gel
Çün başa her ne yazsa gelür kâtib-i ezel
Çarḥ-ı sitize kâr ile lâzım degül cedel
Kesmedüğün eli öpegör kim budur meşel
Gördüğ zemâne uymadı uy sen zemâneye
- 3 Derd ü belâ zebânımı lâl eylemek neden
Ben mûri pây-i mâl-i melâl eylemek neden
Pendüm budur ki fikr-i muḥâl eylemek neden
Nâdânlar ile ceng ü cidâl eylemek neden
Gördüğ zemâne uymadı uy sen zemâneye
- 4 Dil vérme éy nigâr inen ' izz ü nâza gel
Ṭa' n étme âh-ı ' âşık-ı âhen güzâra gel
Ger ihtirâm éderse felek ihtirâza gel
Devrân çü nâza başladı sen de niyâza gel
Gördüğ zemâne uymadı uy sen zemâneye

M²⁶ 18^a Y.
Id: uy: uy ol Y.

5 Èy dil sivā-yı naçle gel ittiḥādı ҡo
‘Ömrünj esāsı ŗudur aña i‘ timādı ҡo
Ḳadrī bu rūzgāra ҡul olma murādı ҡo
Aḥvāl böyle gerçi [ki] görme inādı ҡo
Gördünj zemāne uymadı uy sen zemāneye

27

Kātibi rāst

Mef‘ülü/ Fā‘ilātü/ Mefā‘ilü/ Fā‘ilün

Muzāri‘: - - . / - - . / . - - . / - - .

- 1 Rağbet éder mi ādem olanlar bu ḥāneye
Şayd olma dāma éy gönül aldanma dāneye
Sehm-i ҡazā bilürsin érişmez nişāneye
Çekmek belā vü miḥneti ‘ālemde yā neye
Gördünj zemāne uymadı uy sen zemāneye
- 2 Ney gibi inleşem n’ola her dem édüp fiğān
Ḳānūn édindi ҡademi cenğ étmegi cihān
Çün kim senünj terāneji raқş eylemez cihān
Güç eyleme uşūle gözet dā’iren hemān
Gördünj zemāne uymadı uy sen zemāneye
- 3 Baş egme dehre ‘izzet için eyleme cedel
Her kişiyे naşibi gelür bu-durur meşel
El vérmese zemāne şaқın eyleme cezel
Pendüm ҡabül aңlar iseñ sözüm işle gel
Gördünj zemāne uymadı uy sen zemāneye

- 4 Dünyā senün ola tütalum n'eylesün gerek
‘ Ākıl odur ki çekmeye hîç yoķ yere emek
Şanma murāduñ üzre döner dāyimā felek
Diñle naşihatüm hele benden saña denk
Gördün zemāne uymadı uy sen zemāneye
- 5 Yazmış ne kim muķadder ise levha çün kalem
Elbette başına gelür [ol] yazılan raķam
Şād olma ‘ izzet ile fenā gelse baķma ğam
Èy **Kātibi** cihānda nedür çekdüğün bu ğam
Gördün zemāne uymadı uy sen zemāneye

28

Yahyā rāst

Mef‘ülü/ Fā‘ilätü/ Mefā‘ilü/ Fā‘ilün

Muzāri: - - . / - . - . / . - - . / - . -

- 1 Baķma nücüm ile görinen kārḥāneye
Aldanma murġ-ı ḥāne gibi āb-ı dāneye
Her laḥza tır-i himmet érişmez nişāneye
Ṭa‘ n étme şeyḥ-i şehre imām-ı yegāneye
Gördün zemāne uymadı uy sen zemāneye
- 2 Güyā ki āşık oynıdur aḥvāl-i rüzgār
Dünyāda şanma manşibınıñ bir oyını var
Şadr u şadāret olmaz imiş elde pāydār
Dārü’l-ķarār-ı ‘ uzleti gel eyle iḥtiyār
Gördün zemāne uymadı uy sen zemāneye

M²⁸ 19^a Y. Çavuşoğlu, 1977: 189.

1b: āb-ı dāneye: dām u dāneye Çavuşoğlu.

2b: manşibınıñ: begliginün Çavuşoğlu.

2c: Şadr u şadāret: Şadr-ı şadāret Çavuşoğlu.

- 3 Bād-ı hevā-yı mañşıb ile nitekim ħabāb
Baħr-i cihānda kendüñe gel vérme ıztırāb
Bu rüzgār öñince duran zümre-i seħāb
Remz ile bu cevābı éder ādeme ħiṭāb
Gördüñ zemāne uymadı uy sen zemāneye
- 4 Sāzende-i sipihre vücūduñ kemānedür
Tīr-i қаzāya şabr u rızā ‘āķil-ānedür
Cūyuñ sözi şadāsı şanursın yabanadur
Bu nağme bu hevāya bu şavta terānedür
Gördüñ zemāne uymadı uy sen zemāneye
- 5 Nice gelürse öyle gider māl ile menāl
Cum‘ a namāzına derilen ādemī-miṣāl
Cāh u celālūñ eyler ise tañ mı intiķāl
Lām étme қaddüñji ğam ile olma pāymāl
Gördüñ zemāne uymadı uy sen zemāneye
- 6 ‘Āmīler ile baħş ü cedelden қopar fesād
Ehl-i başiret olmayanı eyleme murād
Birdür bu ‘ayn-ı ‘ālem eyā ez‘afü’l-‘ibād
Yum bir gözü[ñü] sen de şaķın eyleme ‘inād
Gördüñ zemāne uymadı uy sen zemāneye

3b: gel: var Çavuşoğlu.

3c: duran: giden Çavuşoğlu.

4c: nağme: naķşa Çavuşoğlu.

6c: *Ez‘afü’l-‘ibād*: İbādet edenlerin en zayıfı Devellioğlu, 2007: 245.

7 Çeng ü çeğâne muṭrib elimden éder fiğān
Nā-sāzlarla ṭoldı maḳāmāt-ı ‘ aşıkān
‘ Uşşāk ile Hicāza zamānıdur ol revān
Yahyā gibi uşul-i kitābı oḳı hemān
Gördüñ zemāne uymadı uy sen zemāneye

29

*

Mef‘ülü/ Fā‘ilātü/ Mefā‘ilü/ Fā‘ilün

Muzāri‘: - - . / - . - . / . - - . / - . -

- 1 Beñzer bu dehr ḥāşılı bir şümḥāneye
Bes bu sivā-y-ile heves éy dil aña niye
Yetinme māl u cāh içün olmaz fesāneye
Dem-sāz sāz-ı devr olup uy bu terāneye
Gördüñ zemāne uymadı uy sen zemāneye
- 2 Dünyā-yı dün çün nice bir cenkle cedel
Nefsüñ hevāsına yürü yeltenme vāz gel
Pendüm budur hemişe benüm saña mā-ḥaşal
Ḍarb u meşeldür eyle bu ḳavl ile gel ‘ amel
Gördüñ zemāne uymadı uy señ zemāneye
- 3 Dār-ı cihān ki āḫiri éy dil ḥarāb olur
Envā‘ -ı ḥādişāti anuñ bī-ḥisāb olur
Maḥrüm niceler niceler kām-yāb olur
‘ Ālem-durur bu bunda gene inḳilāb olur
Gördüñ zemāne uymadı uy sen zemāneye

7c: kitābı: kitābın Çavuşoğlu.
M²⁹ 20^a Y. (-) Üst 2001.
*Başlık yok.

- 4 Dünyāya kıılma meyl ü heves bî-gam ol yürü
Teslîmle rızâda olup ħarâm ol yürü
Ensâr-ı ehl-i ħâle hemîn maĥrem ol yürü
Uyma hevâ ile hevese ebsem ol yürü
Gördüğ zemâne uymadı uy sen zemâneye
- 5 Dinle sözümi saña dérin éy göñül işit
Uyma hevâya sâkit olup nefsüñi sekit
Yum gözünñi zebânunñı tut kulağın bekit
Ya' nî ki olma hiç-i dünyâya mültefit
Gördüğ zemâne uymadı uy sen zemâneye
- 6 Dérsen nefise olmayasın éy göñül zebün
Zinhâr olma mâyil-i dehr-i denî vü dñn
Èyle sükût-i künc-i ħanâ' atde kııl sükün
Külĥân dağñ olursa yerün şonra yun boyun
[Gördüğ zemâne uymadı uy sen zemâneye]
- 7 **Nazmî** ögürmedi seni hergiz bu rûzgâr
Kaldı saña cefâ vü sitem o rûzgâr
Mağşûduñ üzre baĥt degül yâr-ı sâzgâr
Ĥâl eyle her nefes bu özünñi sen dâmı var
Gördüğ zemâne uymadı uy sen zemâneye

Ġazel-i Nizāmī

*Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ Fā' ilün**Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -*

- 1 Cān u dildür sen meh-i bedrün maḳāmı dāyimā
Anuḳün dérler éy dilber saḳa bedr-i dücā
- 2 Va' desine hecriñüñ gāyetde eyler cān ḥased
K'andan artuḳ kimseye 'ālemde étmezsın vefā
- 3 Dil ūeb-i zülfünđe vaşl ister niçün olmaz ḳabül
Çün ūeb-i Ḳadr içre dérler müstecāb olur du'ā
- 4 Şefḳat étdüğinden acır sāğar-ı şahba beni
İçi yandüğünden ağlar ūem' -i cem' -ārā baḳa
- 5 Ağzuñı öpsem dédükçe ışırursın la' lüñi
Yok yere ben ḥastenüñ cānına eylersın cefā
- 6 'Āşıḳuñ boynına ḳol şalmaḳ günehdır dér iseñ
Sen günāhından ḳayurma tola benüm boynına
- 7 Gerd-i rāhuñ ger ére Firdevse ḥüriler diye
Merḥabā éy tütüyā-yı çeşm-i devlet merḥabā
- 8 Leblerüñ üstinde düşmişdür gözün gāyetde ḥüb
Ḥüb olur üstinde ḥelvānuñ ki bādāmı ola

G³⁰ 20^b Y. İpekten, 1974: 119.

1a: dāyimā: dā'imā İpekten.

1b: Anuḳün: Ol sebebden/ bedr-i dücā: Bedrüd-dücā İpekten.

2a: eyler cān: cān eyler İpekten.

3a: ūeb: ḥam İpekten.

5a: ışırursın: sen şorarsın İpekten.

8b: üstinde ḥelvānuñ ki bādāmı: ḥeyvā-yı şirīn üzre kim bādām İpekten.

- 9 Yaşuñuñ bārān kōmuşlardur **Nizāmī** adını
Haķ dimüşler *tenzilü 'l-esmāu min şadri 's-semā*

31

Necātī

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Aldum ağzuñ ölçüsini zerre deñlü yoķ vefā
Pür-cefāsın hey güneş yüzlü ħabībüm Muştafā
- 2 Tīğ-ı ğam çalup muħarref başum eylerse ķalem
Yaza aķan ķanum eşiginde āyāt-ı vefā
- 3 Luţfuña édüp binā yapdum maħabbet ħānesin
Rence ķılursañ ķalem *ehlen ve sehlen merħabā*
- 4 Gide mi éy seng-dil dilden ħayāli zülfüñüñ
Çün bilürsin muħkem olur kāfirī olan binā
- 5 Nāmeye şığmaz **Necātīnün** muţavvel ķışşası
Göz yaşı ile ķapuña ' arz ola bāķi mācerā

9b: *tenzilü 'l-esmāu min şadri 's-semā*: İsimler semānın derinliklerinden inmiştir.

G³¹ 21^a Y. Tarlan, 1963: 10.

2a: çalup muħarref başum: boynum muħarref çalub Tarlan.

2b: eşiginde: işigünde Tarlan.

3b: ķalem: ķadem Tarlan. *Ehlen ve sehlen merħabā*: Hoş geldin, merhabā.

4a: dilden ħayāli zülfüñüñ: zülfün ħayāli sīneden Tarlan.

4b: kāfirī olan: kāfir itdügi Tarlan.

5a: muţavvel: oransuz Tarlan.

Revānī rāst*Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün**Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -*

- 1 Gözyaşıyla bakmaz niçün ol bî-vefâ
Ëy gönül mergüb olur her yérde çün āb u hevā
- 2 Ëy feraḥ şol ğam diyen yaqdı benüm gönülüm evin
Ḳandesin billāhi gel *ehlen ve sehlen merḥabā*
- 3 Cān şatup derdüñi alduḡ ‘aşḡ bāzārında çün
Umaruz sükker lebüñden dōstum şerbet-behā
- 4 Utanur ben nevā-y-ile muşāḥib olmaġa
Hey nice ‘ār étmesün ol pādişāh ben bir gedā
- 5 Ol ṭabīb-i cān buyurmaz leblerinüñ şerbetin
Bir oñulmaz derde olmışdur éy mübtelā

Zātī rāst*Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün**Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -*

- 1 Murġ-ı zerrīn-perr zümürrüd-āşiyān lü³lü³-ġıdā
Bāl açup uçmaḡ diler her şubḡ küyüñdan yaña

G³² 21^a Y. Sevinç, 2001: 66.

1b: çün: ḥüb Sevinç.

2b: *ehlen ve sehlen merḥabā*: Hoş geldin, merhabâ.

4b: pādişāh ben bir: pādişāh u ben Sevinç.

5b: olmışdur: düşmişdür Sevinç.

G³³ 21^a Y. Tarlan, 1968: 2.

- 2 Şu gibi kan içmede ‘aşk olsun éy şeh çeşmüñe
Merhabāsuz dil-rübālarda selām olsun saña
- 3 Èy dür-i yek-dāne baħr öykündügiçün eşküme
Göm gök étدی yüzine keş urmadan bād-1 şabā
- 4 Ben ğubārı [gördi] kūyında o ğaşı-1 ‘anberīn
Dédi miskīn şankı yeller esdi geldüñ bu yaña
- 5 řālibün dāyim türāb-1 rāh-1 kūy-1 dilrübā
Rūyını altun éder cevher degül mi **Zātiyā**

34

Şem‘ī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Bunca ‘īd oldı bizümle étmedüñ bir merhabā
Çok vefāsuz görmişem illā selām olsun saña
- 2 Rūze ve řadr ü Berātuñ bilmişüz māhiyyetin
Bir hilāl-ebrū ile ‘īd-i vişāle merhabā
- 3 İsm ile mevcūd olup cism ile ma‘düm olanuñ
Birisi ‘anķā birisi kīmiyā biri vefā

3: Tarlan’da 4. sırada.
3b: yüzine: yüzini Tarlan.
4a: ğaşı-1: ğaşı Tarlan.
5a: dāyimā: dā’imā Tarlan.
G³⁴ 21^b Y. Sevinç, 2001: 71.
1a: étmedüñ: itmedi Sevinç.

- 4 Ney gibi bağrın delüp yıllarla nālān olayın
Bezm-i ğamda ‘āşıkun āhın şanur bād-ı hevā
- 5 Her kişi bir göz olur bī-çāre Şem‘ī her nefes
Zāhidā böyle olur ehl-i maħabbetde fenā

35

Sürürī rāst

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Èy şanem zülfünde ħālün dāne-i dām-ı belā
Ne belādur olmağ ol dām-ı belāya mübtelā
- 2 Görmek için gün yüzünü kına ğarğ oldu yaşum
Tıfldur beñzer géyer seyr için gül-gün kıbā
- 3 Ğamze-i mestün kıatında ħāl-i miskīnün senün
Şanki bir bīmāra bir Hindū řabīb eyler devā
- 4 Ğalkā-ber-ħalkā dil-i dīvānelerden ğöñlümi
Tıptoldur luř édüp āheste depret éy řabā
- 5 Nā-tüvān ğöñlüm diler şutmağ perīşān kākülin
Èy **Sürürī** eyle kim bīmār olan eyler ‘aşā

5b: ehl-i: aşl-ı Sevinç.

G³⁵ 21^b Y. Sevinç, 2001: 57.

2b: Tıfldur beñzer géyer seyr için: Tıfla beñzer kim geyer bayrām-içün/ ğöñlümi: kāküli Sevinç.

4a: ber: be Sevinç.

4b: depret: depreş Sevinç.

Başîrî rāst*Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün**Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -*

- 1 Çaddüñe beñzetdügiçün serv-i gülşende şehā
Bāğbān-ı miskīne otlar yoldurur bād-ı şabā
- 2 Nāme ikiyüzlü hāme dü-zebān ben bī-günāh
Bilmezem ne vech ile i‘ lām édem hālüm saña
- 3 Tīrūñi dāyim diler dil sīnem içre éy perī
Ṭālī‘ ümde var imiş sehm-i sa‘ ādet dāyimā
- 4 Rūy u mūyuñ fikri vü zīkri baña zīkr olalı
Hīç görünmez olupdur gözime ağ u çara
- 5 Éy **Başîrî** olmışam bī-gāne ‘ aql u hūşdan
Tā ki ol şūh-ı sitemkār ile oldum āşinā

‘ Aṭā*Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün**Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -*

- 1 Öldürür biñ ‘ āşığı bir ‘ aşğ ile ol meh-likā
Beni de öldür désem nāz ile éder ‘ aşğ ola

G³⁶ 21^b Y. Kartal, 2006: 63.

2a: bī-günāh: bī-zebān Kartal.

3a: sīnem: sīne Kartal.

4a: zīkr: vird Kartal.

5b: şūh-ı sitem-kār: şūh u sitem-kār Sevinç.

G³⁷ 22^a Y.

- 2 Zülf ü çeşm ü kâmet-i bālāña érem mi dédüm
Dédi kim miskîn degildür bu qabül olur du‘ā
- 3 Bülbül ağlar gül güler gülşende nālem güş édüp
Rıqqatinden lāle miskînün yanar içi oda
- 4 Ne behā ‘ālemde gülzār-ı cemāl-i yāre kim
Tırmadan cevlān éder şahnında tāvus-ı behā
- 5 Oldı hecründe ‘Aṭā anuñ çün ağlar gözleri
Hıağ démuşler hîn *māte’l-mü`minu tubki’s-semā*

38

Vişālī rāst

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Bir belā-engīz belāsına oldum mübtelā
‘Ākıbet bu kez getürdüm başuma müşkil belā
- 2 Gözleri bir terk-i tır-endāzdur kim ğamzeden
Cānā bunca tır urur étmez birisinde ḥaṭā
- 3 Yüzüñe yüz sürmedi kimse meger kim kākülün
Èrmedi zülfün ucına el meger bād-ı şabā

5b: *māte’l-mü`minu tubki’s-semā*: Mü`min ölünce semā ağlar. “Bir mü`min için mutlaka (semadan) iki kapı vardır: Birinden ameli yükselir, diğerinden rızkı iner. Bu mü`min ölünce, her iki kapı da ağlarlar.” Tirmizî 3252; “Ne gök ne yer onların (kâfirlerin) üzerine ağlamadı.” Duhân 44/29.

G³⁸ 22^a Y. Mermer, 2006: 79.

1a: ‘Ākıbet: Āh kim Mermer.

2: Mermer’de 5. sırada.

2a: Gözleri bir terk-i tır-endāzdur: Gözlerün ne terk-i endāzdur Mermer.

3: Mermer’de 4. sırada.

3a: Yüzüñe: Gözüne Mermer.

3b: bād-ı şabā: dest-i sabā Mermer.

- 4 Yād édicek zülf ü ruhsāruñ namāz içre imām
Geh *Ve'l-leyli izā yağşā* oğur geh *Ve'đ-duhā*
- 5 Göricek yüzüñ **Vişālīnūñ** du' ālar étdügi
Buña dérler şubḥ vaḳti müstecāb olur du' ā

39

Şabāyī rāst

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Cānī şīrīn leblerüñ Ferhād édelden ḥüsrevā
Leylī-i zülfüñ ğamı kıldı dil-i Mecnūnı cā
- 2 Ğamze oğın yā қаşuñ k'atdı dile 'ayb étmezīn
Cāna olduğı қader atmağ hüner urmağ қаzā
- 3 Èy melek her cevrüñi cāndan çeker üftāde dil
Nesne yağdı mı semādan kim getürmedi şerā
- 4 'İllet ile dirilen dil miḥnet ile cān vérür
Derd-i hecrüñ çekmeyen vaşluñdan ummasun devā

4: Mermer'de 7. sırada.

4b: Geh: Gâh/ geh: gâh Mermer. *Ve'l-leyli izā yağşā*: "Ortalığı bürüdüğü zaman geceye andolsun."
Leyl 92/1;

Ve'đ-duhā: "Andolsun kuşluk vaktine." Duhâ 93/1.

5b: vaḳti: demde Mermer.

G³⁹ 22^a Y. Kavaklık, 2008: 24.

1b: Leylī-i: Leyle-i Kavaklık.

2a: Ğamze: Ğamzeñ/ yā: ya/ étmezīn: etmezem Kavaklık.

2b: urmağ: vurmağ Kavaklık.

3b: yağdı mı: yağmadı/ getürmedi: götürmeye Kavaklık.

4b: Derd-i hecrüñ çekmeyen: Çekmeyen hecrüñ ğamın Kavaklık.

- 5 Her seher miskîn miskîn dil ü cân-ı **Şabâyî** ol déyü
Zülfün ucından çeker[ler] minnet-i bād-ı şabā

40

Şafâyî

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Bād-ı kūy-ı yāre karşı varsa cân u dil n’ola
Ka‘ beden her kim gele vācibdür istiḳbāl aña
- 2 Cān u dil görse ruḥuñ ğamzeñ érişür dest-res
Ḥalk bir biri ile ‘îd olsa ğüyā merḥabā
- 3 Zülfün ucından ne tañ serd olsa āhum eger
Kim şeb-i hengām érişince şovur lā-būd hevā
- 4 Eşküme éy serv-vār görüp gel gitme bir dem dīdeden
Bu meşeldür şu dama dama göl olur dāyimā
- 5 ‘Ömrünün nişin **Şafâyî** la‘ lün için nüş éder
N’eylesün bî-çāre çün derdin véren vérür devā

G⁴⁰ 22^b Y. Sevinç, 2001: 72.

1a: n’ola: yola Sevinç.

2b: Ḥalk: Ḥalk ider Sevinç.

3a: eger: bugün Sevinç.

4: Sevinç’te başka bir beyit var.

Remzî rāst*Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün**Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -*

- 1 Yāre oqırken bugün ihlāş ile medh ü şenā
Geldi ol meh-pāre n'eylersün dédi dédüm du' ā
- 2 Karşu feryād eyleyüp āh étdügümce hey begüm
Hışm édersün ben kuluña n'eyledüm n'étdüm saña
- 3 Leşker-i a' dāyı garķ eyler ecel deryāsına
Tıguñ oldu tüt ki şāhā Mūsī-i mu' ciz-nümā
- 4 Gitme bir dem tır déyü her laħza ben yalvaruram
Ol şeker-güftarı gördüñ mi söger tırmaz baña
- 5 **Remziyā** ol cān tabībinden saña yoķ fā'ide
Derd-mend Allahla ol sen oñarıcı Hūdā

Halilî rāst*Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün**Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -*

- 1 Çün cemālün gördi mescidde eyyām éy dil-rübā
Arķasın mihrāba döndürdi yüzün senden yaña
- 2 Çün teveccüh sañadur sensün dil ü cān kubbesi
Kaşlaruñ tākın koyup mihrāba secde-i sehv ola

G⁴¹ 22^b Y. Sevinç, 2001: 81.

2: Sevinç'te 4. sırada.

2b: Hışm: Hışm Sevinç.

G⁴² 22^b Y.

- 3 Göricek addüñ ıyāmın secdeye vardum revān
Dilde tekrār eyledim *Sübḥāne rabbi ve'l-‘alā*
- 4 Sen ururken bir uru dīvāra kim secde éder
Zāhir ü bāın niyāzım saadur bilür Hüdā
- 5 Sen **Hālilī** āsitān-ı yāri eyle secdegāh
Hān-āh u mescide varsun n’ola ehl-i riyā

43

Sehī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Ağlayup seyr eylese dilber mezārumdan yaa
abrüm üstinde biten serv ü gül ü bādām ola
- 2 Kūy-ı yāre éy şabā varduda luf ét ḥālüm a
Ol meh-i bī-mihr ola ben zerre[yi] bir gün aa
- 3 Hāk-i pāyin görse éy dīde ne cevher nesnedür
Ètdi gözüm meşrebin bir demde rūḥ-ı tütüyā
- 4 Rā aşula iki zülfu dalı derd oldı baa
Yā İlāhī olmasun kimse bu derde mübtelā
- 5 Kim-durur dérsen **Sehī** éy serv-i nāzum bilmiş ol
Géce gündüz éşigüñ bekler apuda bir gedā

3b: *Sübḥāne rabbi ve'l-‘alā*: Yüce olan Rabbi bütün kusurlardan tenzih ederim.

5a: Hālilī: Hūlyā Y. Vezin gerei böyle okunmuştur.

G⁴³ 23^a Y. Yekbaş, 2010: 184.

4b: kimse bu derde: bu derde kimse Yekbaş.

4: Yekbaş’ta 5. sırada.

5: Yekbaş’ta 7. sırada.

Derūnī rāst*Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün**Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -*

- 1 Āh kim der-mānde aldum derd-i aka ıl devā
Baht ise yārī degüldür yār ise bir bī-vefā
- 2 Dédüm éy cān vala imkān var mı ola āhir dédi
Āh kim kesdi ümīdüm ritesin mıqrāz-ı lā
- 3 Ak ile uryān olup ol delū yadum tāze dāg
Penbe-i dāgum tenümde tıtdı bir ekl-i fenā
- 4 Hatt degüldür gördügi yüzi arasıdur raīb
Baduınca arızu mir'ātına éy meh-liā
- 5 Èy **Derūnī** fūrat eyyāmında amdan bir nefes
Gönlüni açmaz senü illā ki cām-ı pür-afā

Yayā rāst*Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün**Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -*

- 1 Kākī göüldekin bildürse Allahum baa
Sen güzeller āhınu emrince olsam dāyimā

G⁴⁴ 23^a Y. Sevin, 2001: 57.

2a: ey cān vala imkān var mı ola āhir: āhir valua bir āre var mı lā Sevin.

3a: Ak ile: ıkua Sevin.

3a, 3b: dāg: da Sevin.

4a: raīb: asūd Sevin.

G⁴⁵ 23^a Y. avuolu, 1977: 281.

1b: emrince: gölince avuolu.

- 2 Gönlüme gelse hayālün cümle hâtırdan gider
Èy perī ezberlesem teşhīrün için biḡ du‘ā
- 3 Saḡa nisbet ḡüsn ile sulṡānlığı dilberlerün
‘Āşık oynında beg olmak gibidür éy meh-liḡā
- 4 Kimse yok benden şikāyet eyleyüp sulṡānuma
Bir bahāne ola varmaḡa eşigünḡden yaḡa
- 5 Şakın éy **Yahyā** şakın yāra vefāsuzdur dime
‘Āşık étdüḡi büyük iḡsān degül midür saḡa

46

Harīmi

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Ayaḡun ṡopraḡına öykündüḡiçün tütüyā
Èrişüp anı tozutdı dōstum bād-ı şabā
- 2 Ḥaṡṡun ’öykünmek benefşe dōstum yüz ḡarası
Çeşmüne nergis nazīr olmak senün ‘ayn-ı ḡaṡā
- 3 Secde kılmazdı şurāḡi ayaḡına şāḡaruḡ
Görmese ebrūlarıḡ ‘aksini meyde sāḡiyā
- 4 Tāze tāze daḡlar yaḡdum görenler cismümi
Bir pelengün pōstını géydi şanurlar bir gedā

2b: biḡ: bir Çavuşoḡlu.

3b: meh-liḡā: dil-rübā Çavuşoḡlu.

4a: eyleyüp: eyleye Çavuşoḡlu.

5: Çavuşoḡlu’nda 7. sırada.

G⁴⁶ 23^b Y. Sevinç, 2001: 62.

4b: şanurlar: şanur Sevinç.

- 5 Èy **Harîmî** ‘ aşıkun gönlin perîşân ét diyü
Ol nigârün zülfini taḥrîk éder bād-ı şabā

47

Fehmî rāst

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Hışmun âfet kirpigün tîr-i kaçā gamzeñ belā
Èy kemān-ebrū bulardan ḳurtulur mı kimse yā
- 2 Gözlerüm yaşıyla vîrān olmadık yér ḳalmadı
Hālümü bilmek dilersen işte şöyle mâcerā
- 3 Èrse dildārdan bî-gāneye ḳıldı nālišim
‘ Aşḳ-ı yār ile n’olaydı olmayaydım āşinā
- 4 Tîrün ucından ḳarardı baḡrum éy kaçı kemān
Ġāfil olma göklere érür şaḳın tîr-i du‘ ā
- 5 Künc-i vaşluñla sehā ‘ âlemde hergiz gülmedi
Olalı **Fehmî** faḳîrün éşigünde mübtelā

48

Laṭîfi

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Allah Allah cān gibi gözden nihānsın dāyimā
Cān démek Ḥaḳḳa güzel teşbîhdür cānā saña

G⁴⁷ 23^b Y.

G⁴⁸ 23^b Y.

- 2 Èdemez çeşmüm hayālün seyrini şol vech ile
Kim perī ‘ālemde merdümünden nihāndur dāyimā
- 3 Rüz-ı hecründe seni nice görem éy hıızr-ıhatt
Gizlüdür zulmetde çün āb-ı hayāt-ı cān-fezā
- 4 Vaşluña nice érem ben seyr-i gülzār érem
Hiç olur mı bu cihānda kimse rüzī ola
- 5 Ol melek-sīmā nigārı sen ne yüzden göresin
Görelüm kimdür görem cism-i **Laṭīfi** dāyimā

49

‘ **Ahdī**

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Kāmetüm ger cim éderse n’ola her dem bir belā
Ehl-i dil eyler tevāzu‘ rāst gelse āşinā
- 2 Devr içinde bir şafaqla cām-ı meydür māh-ı nev
Şundı def -i miḥnet için sākī-i devrān baña
- 3 Yek gelür mihr ü vefādan şehd ü şekerden lezīz
Èy lebi kevşer baña senden gelen cevr ü cefā
- 4 Āh senden ta‘ ne düşmenden cefā eyyāmdan
Devletünde gör neler şāhum çeker miskīn gedā
- 5 ‘ **Ahdiyā** öldüm dirildim ehl-i zevk içre yene
Çeşme-i la‘ lin görelden bulmuşam ‘ ayşın bekā

Rāyī rāst*Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün**Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -*

- 1 Ay u gün şanma görinen çarhda éy meh-liķā
Göz açup hergün felek eyler nazār senden yaña
- 2 Mā[h]-ı nev şanma görinen hüsnuñe hayrān olup
Barmağını ağızına alup felek qalmış taña
- 3 Dün gece tā şubh olınca gözleri yaşın döküp
Ağladı yandı yakıldı şem^c -i cem^c -ārā baña
- 4 Gözlerüme tütüyā édüp édinem tāc-ı zer
Bir kez ol érürse izün tozına éy bī-vefā
- 5 Meyl éde zülfi dil-i āşüfteye hīç ola mı
Bir megesle vara hem-pervāz ola **Rāyī** hümā

Surūrī* rāst*Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün**Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -*

- 1 Ol hasedden qatl éder déyü umup eyler vefā
Gör ne luţf ile belā kim qaşd éder ol pür-cefā

G⁵⁰ 24^a Y. Sevinç, 2001: 80.

2b: alup: alur Sevinç.

4: Sevinç'te yok.

5a: zülfi dil-i: zülf-i dili Sevinç.

G⁵¹ 24^a Y. Sevinç, 2001: 77.

*Surūrī: Serverī Sevinç. Vezin gereği böyle okunmuştur.

1a: hasedden: hasüdn Sevinç.

1b: belā kim: helāke Sevinç.

- 2 Söylemezsin baña d d m s gdi v fir h şm ile
 y g n l bill h  ok s z s yledi dilber baña
- 3 Ol elif-k met g rinmez l m  der y y n belin
Anuñ i n g zde v  dilde olur naşş-1 bel 
- 4 Bend ile zenc r-i z lf n taşdı dilber boynuma
Şaliv rmez ger  ekinssem ş r gibi her yaña
- 5  ullaruña bu **Sur r ** bendeñi baş  t d d m
D di ol ş hum baña h cet deg ld r keth d 

52

  **Azm **

F  il t n/ F  il t n/ F  il t n/ F  il n

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Z lf n ile  add ne    lemde her kim d rse l 
L m-elif gibi nig r  k meti olsun d -t 
- 2 Teşne c num bir i im şuya meded eyle d d m
T z şundı h n erini d di kim al işte m 
- 3 Ol g neş tal  atlunuñ h k-i rehin kuhl  deli
Zerre deñl  g z me g r nmez oldu t tiy 

2a: v fir: dilber Sevin .

3: Sevin 'te 4. sırada.

3a: y y n: b l n Sevin .

4: Sevin 'te 3. sırada.

4a: dilber: ol şeh Sevin .

G⁵² 24^b Y. Sevin , 2001: 88.

2b: T z: Tiz/ h n erini: h n erin/ al işte: al i  işte Sevin .

- 4 Ser-firāz olsun cihānda k̄āmetūñ déyü çenār
Cān u dilden dilbere el k̄aldurup eyler du‘ ā
- 5 Rāh-ı ‘aşk içre raķibi görme āsān ‘Azmiyā
‘Āşıkā aġyārdan ġayrı ne var müşkil belā

53

Cūyī rāst

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Göñlüme düşdi yine zülf ü miyān-ı dil-rübā
İnceden ince uzun sevdāya oldum mübtelā
- 2 Ol hilāl-ebrū nigāruñ rüze-i hecrinden āh
‘İd-ı vaşlına érüp étsem anuñla merħabā
- 3 K̄anlu yaşum her tarafdan yolum alur dem-be-dem
Şan sipāh-ı sürħ-serdür adım atdurmaz baña
- 4 Seyl-i eşküm bir yañadan bağlamışdur yollarum
Nice varam bilmezem cānān eşiginden yaña
- 5 Luţfina érerdi **Cūyī** o yüzi gülzāruñ
Hem-dem olmasa eger her dem ħasūd-ħār aña

4a: olsun: olur/ k̄āmetūñ: k̄āmetüm Sevinç.

5a: Rāh-ı ‘aşk içre: Yār ışiginde Sevinç.

G⁵³ 24^b Y. Sevinç, 2001: 91.

3a: yolum alur dem-be-dem: dem-be-dem yolum alur Sevinç.

3b: Şan sipāh-ı: Şanki düzd-i Sevinç.

4a: Seyl-i eşküm bir yañadan bağlamışdur yollarum: Bağlamışdur seyl-i eşküm her tarafdan yollarum Sevinç.

5b: olmasa eger her dem ħasūd-ħār: olmasaydı dāyim ol ħaşūd-ı ħār Sevinç.

Kelāmī rāst*Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün**Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -*

- 1 Şol gözi āhū güzelle olmadım āşinā
Mesken-i cān u dil olmayınca kühsār-ı belā
- 2 Ol ṭabīb-i cān dil-i bīmāra raḥm eylemez
‘Āciz ü derd-mānde ḳaldum n’eyleyem yā Rabbenā
- 3 ‘Ārife *yekfiyü’l-işāret*dür bu şîr-i nüktedān
Ehline ma‘lüm olur bir ḥarf ile biḡ mācerā
- 4 Vaşf-ı tāb-ı mihr-i ruḥsār-ı ceybini yād édüp
Yazdı fikret ḥānesi nūr-ı Muḥammed Muştafā
- 5 Āsitānī ḥākine yüz sür **Kelāmī** dersenḡ
Tāc-ı devlet āsmāndan başuḡa münzel ola

Ḥüsāmī*Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün**Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -*

- 1 Bu kemāl ile güzellük kim sana vérmiş Ḥudā
Beñzemez cümle cihān güzelleri cānā saḡa

G⁵⁴ 24^b Y.

3a: *yekfiyü’l-işāret*: İşāret kâfidir. “... kâfi deḡil mi?” Fussilet 41/ 53.

G⁵⁵ 25^a Y. Sevinç, 2001: 77.

1a: Bu: Ḥöş Sevinç.

1b: güzelleri: dilberleri/ cānā: herḡiz Sevinç.

- 2 Bir kıyāmet dil-rübāsın sen bu hüsñ ü āñ ile
Her güzel cānın revāñ eyler saña éy dil-rübā
- 3 Her dem eylersin baña cevñ ü siteñler dōstum
Zerre deñlü görmedüm ben mihrüñji éy bī-vefā
- 4 Sen güzeller şāhısın ben kuluñam cāna senüñ
Luţf édüp ben kuluñı redd étme kullāñ dāyımā
- 5 Bāri bir kez luţfuñı görñsün **Hüsāmī** derd-mend
Bunca yıldur eşigüñde sürinür éy bī-nevā

56

Resmī rāst

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 ‘Ālemi kıldı münevver iki mihr ü meh-liķā
Kim bulardan kesb éder şems ü kāmēr nūr u ziyā
- 2 Biri hulķ ile Hüseyn ü biri hüsñ ile Hāsan
Lik ikisinüñ dağı nām-ı şerīfi Muştafā
- 3 Birisi ğazzāzdur zülfi kemendi perniyāñ
Biri zergerdür ki hāk-i pāyi-durur kimyā

2b: güzel: gören Sevinç.

3b: görmedüm ben mihrüñji éy bī-vefā: mihrüñji bir görmedim iy meh-liķā Sevinç.

5b: yıldur: yıllar/ bī-nevā: bī-vefā Sevinç.

G⁵⁶ 25^a Y. Gündoğdu, 2002: 68.

3a: zülfi: zülf-i Gündoğdu.

- 4 Birinün küçük dehânında muhayyer ins ü cân
Birinün ‘uşşâka érür büseliginden nevâ
- 5 Bu ikisin bir arada gördüğince **Resmiyâ**
Birine dilden du‘ â kı1 birine cândan şenâ

57

İshâk râst

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Gülşen-i hüsn ü cemâle vérmege zîb ü bahâ
İki serv-i tâze bitmiş birbirinden müntehâ
- 2 Birinün envâr-ı hüsnî lem‘ ası şems ü kamer
Birinün mihr-i cemâli pertevi bedr-i dücâ
- 3 Birinün vaşlı metâ‘ ı müşterîsi hâş u ‘âm
Birinün hüsnî zekâtı tâlîbi şâh u gedâ
- 4 Ğuşşadan âzâd olur her kim aña olsa esîr
Yâd olur iki cihândan buña olan mübtelâ
- 5 İki şanmañ evvel âhîr birdür **İshâk**uñ sözi
Muştafâ Ahmed degül midür ya Ahmed Muştafâ

4: Gündoğdu’da 5. sırada.

5: Gündoğdu’da 10. sırada.

G⁵⁷ 25^a Y. Çavuşoğlu-Tanyeri, 1990: 113.

2b: bedr-i dücâ: bedrû’d-dücâ Çavuşoğlu-Tanyeri.

3b: şâh: bây Çavuşoğlu-Tanyeri.

4a: aña olsa: ola aña Çavuşoğlu-Tanyeri.

4b: Yâd: Yad/ mübtelâ: âşinâ Çavuşoğlu-Tanyeri.

5: Çavuşoğlu-Tanyeri’de 7. sırada.

Şem'î

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Çopdı meydān-ı vefāda iki āfet dil-rübā
Birisinūñ adı Aḥmed birisinūñ Muştafā

- 2 Gün yüzinūñ āyetin *Ve'ş-Şems* oğurlar Aḥmedūñ
Muştafānuñ zülfidür *Ve'l-Leyl* alını *Ve'd-Duḥā*

- 3 Aḥmedūñ 'īd-i vişāli 'āşıkuñ mi' rācıdur
Çadre érer her kime kim Muştafā éder vefā

- 4 Muştafānuñ leblerinden söz yérine cān yağar
Aḥmedūñ şir'in lebinden érişür cāna şifā

- 5 Aḥmedūñ yolına Şem'î varuñı eyle sepel
Muştafā 'aşkına ammā cānuñı eyle fedā

G⁵⁸ 25^b Y. Karavelioğlu, 2005: 404.

1a: āfet: serv-i Karavelioğlu.

1b: Birisinūñ: Birinūñ/ birisinūñ: birisinūñ Karaveliođlu.

2a: *Ve'ş-Şems*: "Andolsun güneşe..." Şems 91/ 1.

3b: Çadre érer: İrişür çadre/ éder: eyler Karavelioğlu.

4: Karavelioğlu'nda 5. sırada.

5: Karavelioğlu'nda 8. sırada.

5a: sepel: nişār Karavelioğlu.

Nazmī rāst*Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün**Remel:- . - - / - . - - / - . - - / - . -*

- 1 Vérmege hüsñ ü melāhāt burcına zīb ü behā
Oldı peydā mihr ü meh mānendi iki dil-rübā
- 2 Kılmağa rüşen cihānı ol iki canānenün
Mihr ü meh hadd ü cebīninden alur nūr u ziyā
- 3 İkisidür şimdi Yūsuf-hüsñ ü ‘İsī-dem güzel
Birinün Aḥmeddür adı birisinün Muştafā
- 4 Şīve-i reftārı vérür birinün cāna feraḥ
Lezzet-i güftārı vérür birinün rūḥa gıdā
- 5 Hüsñ-i hulḫ u behcet ü luṭf ile şimdi ḥaḫ bu kim
Farḳı yoḫdur ikisinün birbirinden **Nazmiyā**

Ḥasan rāst*Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün**Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -*

- 1 Gözlerüm yaşına baḫmaz ol büt-i la‘ lin ḳabā
Miḫnet ü hecrinde ḳan aḫladuḫım oldı hebā
- 2 Nūr-ı hüsñün göklere érse melekler hep diye
Merḫabā éy āfitāb-ı burc-ı devlet merḫabā

G⁵⁹ 25^b Y. Üst, 2011: 233.

4a: cāna: kalbe Üst.

5: Üst’te 8. sırada.

G⁶⁰ 25^b Y.

- “ 3 Kimse bilmezdi begüm sevdā-yı zülfünden eşer
Ara yérde olmasa ğammāz eger bād-ı şabā
- 4 Etegüm ayağıma şarup nice bir oturam
Dest-i ḥasret eyledi pirāhen-i şabrum ḳabā
- 5 Eyller iseñ cübbe vü destār ile éy ḥ`āce faḥr
Bu Ḥasan miskīne oldı ḥil`at-i fāḥir `abā

61

Şadık

Fā`ilātün/ Fā`ilātün/ Fā`ilātün/ Fā`ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Dāne-i ğamdur ḥayāl-i ḥāl-i dilber cā-be-cā
Mezra`-ı sīnemde ekdi anı reyḥān-ı ḳazā
- 2 Ḥaṭṭ-ı bu kātib-i ḳudret gülāb u misk ile
Şafḥa-i ḥürşīde yazmış āyet-i mihr ü vefā
- 3 Ḥāllerdür görinen yā kendüm ādem-firīb
Māsivā derīde deryā dāne-i dām-ı belā
- 4 Zülf ü ḥāl ü ḥaṭ u la`l yazsa eksük degül
Dilde bād u başda ḥāk u cānda āteş gözde mā
- 5 Zīb ü fer bulmazdı elfāzuñ zer-i ḥāliş gibi
Olmasaydı **Şadıkā** iksīr-i ṭab`uñ kīmyā

Zātī rāst*Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün**Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -*

- 1 Ol elif-ğad cevır éder étmez taħammül Qāf aña
Görmedüm ancılayın inşāfsuz inşāf aña
- 2 Yā İlāhi bende şabr u yārda inşāf yoğ
Yā baña şabr u taħammül vér ya ħöd inşāf aña
- 3 Tāze tāze cān bulam érdükçe ' İsi lebüñe
Tıprağumdan küze eyleser eger ħazzāf aña
- 4 Tağlarda bir kişi derd ile feryād eyleser
Anı Ferhādī şanup āheng éder eṭrāf aña
- 5 Vérmezem **Zātī** bütün dünyā ṭolusı cevhere
Dürr-i ' aşğ-ı yārumı kim olmışam şarrāf aña

Muħibbī rāst*Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün**Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -*

- 1 Dil çeker bār-ı ğamı étmez taħammül Qāf aña
Dōstlar étmez misüz billāh diyüñ inşāf aña

G⁶² 26^a Y. Tarlan, 1968: 48.

1b: ancılayın: anuğ gibi Tarlan.

3a: lebüñe: lâ' line Tarlan.

4: Tarlan'da 5. sırada.

4a: derd ile feryād: biñ derd ile ah Tarlan.

5: Tarlan'da 7. sırada.

5a: Vérmezem: Virmezim Tarlan.

G⁶³ 26^a Y. Ak, 1987: 47.

- 2 Kūh-1 dilde derd ile āh eylesem Ferḥād-veş
Ṭağlar ancak degül āheng éder eṭrāf aña
- 3 Jeng-i ğamdan her ki dil āyinesin pāk isteye
Yā leb-i dilber gerek yāḥūd şarāb-1 şāf aña
- 4 La‘ l-i nāb-1 dilbere ol dem meger érür elüm
Kūze éde ṭopragumdan yā kadeḥ ḥazzāf aña
- 5 Èy Muḥibbī çunki dildāruḡda hiç inşāf yok
Çāre ne şabr eyle tā kim Ḥaḳḳ vére inşāf aña

64

Nehārī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Èy melek sīmurġ-1 mihrün kim felekdür Ḳāf aña
Göñlümün şeh-bāzı ḥōş şayd eylemiş inşāf aña
- 2 Mübtelā-yı hecr kānī‘ dür ḥayāl-i vaşluña
N’eylesün Dūzaḥdadur Cennet gelür A‘ rāf aña
- 3 Dürr-i vaşluḡ kıymetin cevher-şinās-1 ‘ aşka şor
Yoḡsa her küllābı şanmaḡ kim ola şarrāf aña

2a: dilde: dilden Ak.

2b: aña: baña Ak.

3: Ak’ta 4. sırada.

3a: āyinesin: āyinesin Ak.

4: Ak’ta 6. sırada.

4a: nāb: nās Ak.

G⁶⁴ 26^b Y. Sevinç, 2001: 38.

1b: eylemiş: eyledi Sevinç.

3a: cevher: gevher Sevinç.

3b: sanmaḡ: sanma Sevinç.

- 4 Her ki meydān-ı vefāda olmadı ser-bāz-ı ‘aşk
Pehlevān-ı ‘ālem olursa yaraşmaz lāf aña
- 5 Èy **Nehārī** bir perī pervāz éder çeşmümde kim
Cilve-i nāz eylese hayrān olur eṭrāf aña

65

Na‘tī rāst

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Gözlerün kim mestdür dāyim şarāb-ı şāf aña
Şāfi kan içmekdür işi Haḫḫ vére inşāf aña
- 2 Cānuma bir od yakupdur yine ‘aşkuñ āteşi
Kim taḫammül étmeye [bir] laḫza kūh-ı Qāf aña
- 3 Vechi yoḫ kim saña karşı da‘vī-i ḫüsn éde māh
Mīhr-i ‘ālem var iken zīrā ki düşmez lāf aña
- 4 Leblerün yāḫūt-ı perverdür ḫaṭuñ pīrūzedür
N’ola ‘aḫl-ı ḫurde-bīn olursa ger şarrāf aña
- 5 Muşhaf-ı ḫüsni ki yāḫūt-ı lebün yazmış tamām
Haḫ budur Na‘tī gibi bulunmaya şarrāf aña

4a: vefāda: şafāda Sevinç.

5a: éder: urur Sevinç.

5b: olur: ḫalır Sevinç.

G⁶⁵ 26^b Y. Sevinç, 2001: 37.

1a: dāyim şarāb-ı şāf: la‘lün şarāb-ı nāb Sevinç.

2a: ‘aşkuñ: hecrüñ Sevinç.

4a: perverdür: dür-perver Sevinç.

5a: ḫüsni ki: ḫüsni/ lebün: lebi Sevinç.

5b: budur: bilür/ şarrāf: şaḫḫāf Sevinç.

‘Aṭā rāst

*Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün**Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -*

- 1 Bār-ı ‘aşkuñ dāl éder addini döymez āf aña
Dāldur bu lafz-ı ‘aşq altında olan af aña
- 2 Sünbülüñe yaraşur kāf-ı müşennādur désem
Dāl édüpdür āmetin tā beñzeyince āf aña
- 3 Nad-i ‘ömrin niceler şarf étü zerd-i vaşlı çün
LİK ıymet omadı ‘ālemde bir şarrāf aña
- 4 Cān vérür hecrüñde yanan dil kenār-ı kūyuña
Çün Cehennem ehliür Cennet gelür A‘rāf aña
- 5 Ma‘rifet gevherlerin yārāna işār ét ‘Aṭā
Kim ziyān étmez ne deñlü eyleseñ isrāf aña

Cāmī

*Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün**Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -*

- 1 Ol cefā-ñü kim éder alk-ı cihān inşāf aña
Gelmedi inşāfa gitdi a budur inşāf aña

G⁶⁶ 26^b Y. Sevinç, 2001: 35.

2b: āf: kāf Sevinç.

G⁶⁷ 27^a Y. Sevinç, 2001: 36.

- 2 Zāhid-i ḥōd-bīni oldı [bu] cihānda ḥūşe-çin
Ḥāşılı ḥayr étmedi maḥşūl ile evķāf aña
- 3 Bāde-i ma' nīye zarf oldı ḥum-ı pīr-i muġān
Nice şūret vėrdi āyine görüñ ḥazzāf aña
- 4 Gösterür mir 'āt-ı sāḥir ' aks-i la' lin dilberün
Ne leţāfet vėrdi yā Rabbi şarāb-ı şāf aña
- 5 Bār-ı hicrānuñ nice çeksün bu **Cāmī**-i za' if
Èy elif-ķāmet taḥammül eyleyimez Ķāf aña

68

Nazmī rāst

Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ Fā' ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Seyl-i ġam kim olmazdı sedd-i kūh-ı Ķāf aña
Maḥv éder dil anı deryālar gibi inşāf aña
- 2 Seyr için ol serv-i nāzı bir çemende sū-be-sū
Muntazırdur dāyimā şaf şaf turur şaf şāf aña
- 3 Varıcaķ üstād-ı ' aşķa dil ol evvel dem hemān
Ètmedi ta' lim illā ' ayn [u] şın u ķāf aña

2b: Ḥāşılı: Ḥāşıl-ı Sevinç.

3b: ḥazzāf: ḥazzāf Sevinç.

4a: sāḥir: sāġar Sevinç.

4b: yā Rabbi: yā Rab [ol] Sevinç.

5b: taḥammül: taḥammül Sevinç.

G⁶⁸ 27^a Y. Üst, 2011: 251.

2a: Seyr için ol serv-i nāzı bir: Serv-i nāzum seyr ide diyü Üst.

2b: turur: turub Üst.

- 4 Z̄āt-ı pāki bildiler yārūñ ne cevher olduĝın
Olduĝı demden bu **Nazmī** ‘aşk ile vaşşāf aña
- 5 Jeng-i ĝamdan pāk édem dérseñ göñül mir’atini
Gel hemān érincedür gül gibi cām-ı şāf aña

69

Ahmed rāst

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Ne kamedür bu kim olmuş zülf misk-efşān aña
Nice reyhāndur haıuñ kim kalmışam hayrān aña
- 2 Ne maħabbet-nāme yazmışdur ‘izaruñ haıı kim
Cevri tāriħ eylemişdür fitneyi ‘unvān aña
- 3 Cānı meftül-i dil-āvizünde meftün ét deyü
Fitne vü siħr öğredür bu ĝamze-i fettān aña
- 4 Bir perī vaşlın umar dīvāne göñlüm āh kim
Cān vérür tākāt getürmez baıkacaık insān aña
- 5 Sözde ‘uşşākı muħayyer eyle dersin **Ahmede**
Böyle bülbül olmaĝa küyuñ gerek bōstān aña

4: Üst’te 5. sırada.

5: Üst’te 4. sırada.

G⁶⁹ 27^a Y. Tarlan, 1992: 120.

1a: kim: ki Tarlan.

1b: haıuñ: hatı Tarlan.

5: Tarlan’da 7. sırada.

Aḥmed rāst*Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün**Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -*

- 1 Yandı çeşmüm hışm édüp dédi dile gir yan aña
 Āh kim raḥm étmedi bu dīde-i giryān aña
- 2 Ter gül evrāķında ḥaṭṭuṅ tāze ḥüccet yazdı kim
 Ṭurmayup ‘anber şaçar bu zülf-i müşg-efşān aña
- 3 Dōstlar āyine étmiş ḥüsnine dilber beni
 Kim beni gören olur fi’l-ḥāl ser-gerdān aña
- 4 Zülfi naķķāşı şuya bir naķş éder kim reşķ éder
 Mānī-i Çin yazduğı naķş-ı Nigāristān aña
- 5 **Aḥmed** içün cevrüñi çekmez dér imiş müdde‘ī
 Ol seni cāndan sever yaraşmaz ol bühtān aña

Necāfī rāst*Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün**Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -*

- 1 Dil leb-i şīrīnūṅ aṅup n’ola atsa cān aña
 Kim ıraķdan kendü ḳanum gibi ḳaynar ḳan aña

G⁷⁰ 27^b Y. Tarlan, 1992: 119.

1a: Yandı: Yaktı Tarlan.

3: Tarlan’da 5. sırada.

4: Tarlan’da 7. sırada.

4a: naķş: resm Tarlan.

5: Tarlan’da 10. sırada.

G⁷¹ 27^b Y. Tarlan, 1963: 147.

1b: ḳanum: cānum Tarlan.

- 2 Açılır genc-i cemālünden tılsımı zülfünün
Güyyiā efsün okır urur şabā pinhān aña
- 3 Tāra döndi cismüm éder zaḥm-ı tırūnden figān
Şanasın mızrāb olupdur āhenin peykān aña
- 4 Hüsni-i eyvānın güneşden yuca yapmışdur o māh
Āh kim érmez kemend-i nāle vü efgān aña
- 5 Ğamze-i hūn-rīzene dil vérme şaḫın ol şehün
Ey **Necāti** dilber oğlandur gelür āsān saña

72

Ca' fer rāst

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Sebze ḥaṭ kim sāye şalmış zülf-i misk-efşān aña
Hızrdur olmuş müyesser ' ömr-i bī-pāyān aña
- 2 Gözlerüm naḫḫāşı taşvīr étmege ruḥsāruñı
Sürḥa batmış kıl kalemdür tār-ı her müjgān aña
- 3 Lāle yār adına ḫonmış dāğıdur bāğun ki yār
Bendin açarken toḫunmışdur bulaşmış ḫan aña
- 4 Vérdi bir ḫālet ğubār-ı ḫaṭṭ-ı sebzün baña kim
Geçmişem cān u cihāndan olmuşam ḫayrān aña

5: Tarlan'da 7. sırada.

G⁷² 27^b Y. Erünsal, 1983: 199.

1b: olmuş: k'olmuş Erünsal.

2b: batmış: banmış Erünsal.

3b: toḫunmışdur: ḫanatmışdur Erünsal.

4b: Geçmişem: Geçmişemdür/ cihāndan: dilden Erünsal.

- 5 H̄asret-i la' lünle gördi Ca' ferün c̄an vérdügin
Karalar géymişdür ağlar çeşme-i hayvān aña

73

Revānī

Fā'ilatün/ Fā'ilatün/ Fā'ilatün/ Fā'ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Tāze haṭṭ kim miskin olmışdur ruḥ-ı cānān aña
Rūma gelmiş bir H̄abeşdür dénilür reyḥān aña
- 2 Kūyuñuñ bāđını tāze tutmađa éy serv-i nāz
Kirpigüm ebr-i siyeh eşküm yeter bārān aña
- 3 Şaḥn-ı gülşende biten şanma kıızıl gül-bergdür
Dađ-ı bülbül penbesidür kim bulaşmış ған aña
- 4 Gördi dilberden şurāḥi būseler alur ғаdeḥ
Bezm içinde ғaldı ağzın açuban ḥayrān aña
- 5 H̄āk-i pāyi cevherini her ne dem ғılsam 'ayān
Gözlerüm olur **Revānī** keffe-i mīzān aña

G⁷³ 28^a Y. Tarlan, 1949: 10.

1a: Tāze: Sebz Tarlan.

1a: miskin: hem-dem / ruḥ-ı: leb-i Tarlan.

1b: Rūma gelmiş bir H̄abeş'dür dénilür reyḥān aña: Hızrdur olmuş müyesser Çeşme-i Hayvān aña Tarlan.

2: Tarlan'da yok.

3a: biten şanma: yeten şanmañ Tarlan.

Zātī rāst***Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün******Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -***

- 1 Her ne dem kim cānumı bir tırden cānān aña
Cān atar qarşu çıkar bir oğ atım yér cān aña
- 2 Şol kadar hışm ile geldi kim oğun cān qaşdına
Qaldı zaħmum ağızına barmaq koyup hayrān aña
- 3 Hücree-i qalbüm şeb-i ğamda niçün tārık ola
Şem‘dür tırün nigārā şu‘ ledür peykān aña
- 4 Çeşm-i hün-ālūdunun ‘aksiyle çeşmüm güyyiyā
Tās-ı saqqādur ki konmuş pençe-i mercān aña
- 5 Görinen **Zātī** hilāl üzre şafağdur şanma çarğ
Na‘l kesmiş ‘aşkına yāruñ bulaşmış qan aña

Mesihī rāst***Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün******Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -***

- 1 Bāb-ı dilber kim raqīb olmış-durur derbān aña
Āsumāndur şanki çıkar ğāh geh şeytān aña

G⁷⁴ 28^a Y. Tarlan, 1963: 47.

4: Tarlan’da 5. sırada.

4a: Çeşm: Dest/ çeşmüm: çeşmün Tarlan.

5: Tarlan’da 7. sırada.

G⁷⁵ 28^a Y. Mengi, 1995: 115.

- 2 Gülsitan içre leb-i gonce nice an olmasun
K'eyleyüp küstâhlık ebnem urur dendân aa
- 3 âmet-i dilberlere aru bu ek-i cüybâr
Benzer ol avza ki urmuş servler dîvân aa
- 4 Âıı ullâb-ve her laza giryân étmei
Yâ o ara öğredür yâ ar-ı ser-gerdân aa
- 5 Devr édüp öper mey-i tel ile la' lüi ade
Bu Mesîiye ne acı gösterür devrân aa

76

Nihâni

Fâ'îlâtün/ Fâ'îlâtün/ Fâ'îlâtün/ Fâ'îlün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 aşların yayını ur kim cân olur peykân aa
Tîr-i amze göz ile âcet degül peykân aa
- 2 Hâzıram tîuna cânâ aş ile cân vërmee
Kimde var ise ciger gelsün berü evgân aa
- 3 Âı-ı dîdâr olan n'eyler uşûr-ı Cenneti
Yeg-durur bir ravzadan bir uşe-i vîrân aa

2: Mengi'de yok.

3: Mengi'de yok.

4: Mengi'de 2. sırada.

G⁷⁶ 28^b Y. Sevinç, 2001: 5.

1a: peykân: urbân Sevinç.

1b: göz ile: gözle kim Sevinç.

2: Sevinç'te 3. sırada.

2b: gelsün: gelsün/ evgân: meydân Sevinç.

- 4 Derd-mendüz hasteyüz bî-çāreyüz üftādeyüz
Düşmişüz bir derde kim kâbil degül dermān aña
- 5 Bir şeh-i meh-peykere oldı **Nihānī** bende kim
Kim gedā olmaqluğa lāyık degül sultān aña

77

Nehārī rāst

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Dil katı bīmār olupdur éreli hicrān aña
Èy tabīb-i cān yine senden olur dermān aña
- 2 Gelmez oldı tođrılup tīrūñ sarāy-ı sīneme
Èy kaşı yā līk çoğdan muntazırdur cān aña
- 3 Serverā ger olmasa çeşmūñ şeh-i melek-cemāl
Bağlamazdı iki şaf olup müjeñ dīvān aña
- 4 Vaşf-ı hüşnünđe senün bir nāme yazdum āfītāb
Germ olup altun kalemle çekdi bir ‘unvān aña
- 5 Rüşen olurdı **Nehārīnūñ** güneşden her sözi
Luţf édüp bir géce olsañ éy kāmēr mihmān a

4a: bî-çāreyüz: bî-çāre vü Sevinç.

4b: kâbil degül: olur degül Sevinç.

G⁷⁷ 28^b Y.

4a: bî-çāreyüz: bî-çāre vü Sevinç.

4b: kâbil degül: olur degül Sevinç.

G⁷⁷ 28^b Y.

Feyzî* rāst***Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün******Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -***

- 1 Şem‘a dēdüm bir géce var hālūmi gir yan aña
Kim ırakdan niceye dek olayın giryān aña
- 2 Hey [ne] kâfirdür o zülfi kim çevürdi yüzini
Bir géce ‘arz éderken ‘arızı imān aña
- 3 Bir dem açmaz nergis-i mestini h̄āb-ı nāzdan
Şöyle beñzer kim érüşmez na‘ra-i mestān aña
- 4 Şafha-i ruḥşāra yazup h̄āme-i müjgān ile
Mācerāyı ‘arz [éder] bu dīde-i giryān aña
- 5 Himmet-i şāh-ı cihān érürse **Feyzî** bendeye
İş bu kam içre muḳārin olamaz aḳrān aña

Şubḫī***Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün******Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -***

- 1 Қаşларуң ‘īd ayıdur gūyā ruḥuñ meydān aña
Kākülüñ miskīn resenlerdür şalındı cān aña

G⁷⁸ 28^b Y. Sevinç, 2001: 7.

*Feyzî: Fevzî Sevinç.

1a: bir géce var hālūmi: hālūmi bir gice var Sevinç.

2b: Bir géce: Gicelerde Sevinç.

3a: dem: kez/ mestini: müstaḡnī Sevinç.

G⁷⁹ 29^a Y. Sevinç, 2001: 25.

- 2 Şāḥ-ı güldür her elif bağrumda başlar goncalar
Uçlarında tāze dāğıdur gül-i ḥandān aḡa
- 3 Tīr-i āhumdan şaḡın olmışdur éy ebrū-kemān
Her şerār-ı sūz-ı dil bir āteşin peykān aḡa
- 4 Ummazam kim tīg-ı şavḡından vérem ḡasretle cān
Bir içim şudan bu ben dil-teşne-i cānān aḡa
- 5 Nār-ı ḡasret tutuşup yaḡduḡça bağrum **Şubḡiyā**
Şu seper teskīn için bu dīde-i giryān aḡa

80

Sevdāyī rāst

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Germ édüp ‘aşḡ āteşin dédüm dile gir yan aḡa
Acıyup yaşlar döker bu dīde-i giryān aḡa
- 2 Ol büt-i çīnün görelden Rūm içinde naḡşını
Oldı ḡayrān büt-perestān-ı Firengistān aḡa
- 3 Rūm-ı ruḡsārında görmiş ḡaḡtınun zībālığın
Reşḡ édüp cevlān éder ḡāvūs-ı Türkistān aḡa

3a: olmışdur: k’olmuşdur Sevinç.

5a: ḡasret: ḡasretle/ yaḡduḡça: yandı Sevinç.

G⁸⁰ 29^a Y. Sevinç, 2001: 10.

2a: çīnün: ḡüsnün Sevinç.

3b: éder: urur/ Türkistān: Hindustān Sevinç.

- 4 Hāl-i müşgîni habîbün ħûn-ı ħurbân olduğın
Èşidüp āhû-yı Çîn olmak diler ħurbân aña
- 5 Ol Süleymân eşiginde mûr-veş **Sevdâyî**nün
Keşf olurdu ħālî ger keşf eyleye dîvân aña

81

‘Aṭā rāst

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Ben miyem tenhā olan mihr ile ser-gerdān aña
Ḳuṭb-ı ‘ālem ṭaṇa ḳalmışdur olup ḫayrān aña
- 2 Gülbün-i Ėonca hevā yolında bir ser-bāzdur
Ḫārdan ḫançer çeker güller çubuk ḳalkān aña
- 3 Sînedede ḳan olmasun çek tîğ-ı ħûn-rîzün dēdüm
Şan demürden bir yürekdür her éren peykān aña
- 4 Nāme-i şevḳum saña ‘ārifler üstinden oḳır
Ben gerek yazam gerekse yazmayam ‘unvān aña
- 5 Bir nefes bu dünyede ‘îd-ı vişāl-i yār için
Èy ‘Aṭā bir cān nedür ħurbân ola biñ cān aña

5b: ger keşf eyleye: ki ‘arz olsa bu Sevinç.

G⁸¹ 29^a Y. Sevinç, 2001: 81.

2b: Ḫārdan: Ḫārlar/ çubuk: şınuḳ Sevinç.

3a: Sevinç’te 4a’da.

3b: Sevinç’te 3b’de.

4: Sevinç’te 6. sırada.

Lāmi‘ī***Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün******Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -***

- 1 Ol şeker-leb kim fedādur çeşme-i hayvān aña
Çeşme-i hayvān nedür olsun fedā biñ cān aña
- 2 Tīr-i bārānuñla döndi lālezāra bāğ-ı dil
Güyyiā bir şāh-ı gül aşladı her peykān aña
- 3 Murğ iletse yāra şevkum nāmesin büryān olur
Mest olup şol resme yazdum sūz ile ‘unvān aña
- 4 İsm-i a‘ zām yazdı la‘ lüñ mührine beñzer hañun
Kim Süleymān gibi ‘ālem bende-i fermān aña
- 5 **Lāmi‘ī** hāl-i lebünñden uğradı bir derde kim
Ëy tabīb-i cān meger Hākkdan olur dermān aña

Selmān rāst***Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün******Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -***

- 1 Ol hilāl-ebrū kim olmuş ay u gün hayrān aña
‘Āşık olmuş cān ile eflāk ser-gerdān aña

G⁸² 29^b Y. Sevinç, 2001: 4.

1a: fedādur: fidādur Sevinç.

1b: fedā: fidā Sevinç.

3: Sevinç’te 4. sırada.

3a: büryān olur: olur kebāb Sevinç.

5: Sevinç’te 7. sırada.

G⁸³ 29^b Y. Sevinç, 2001: 20.

1a: kim: ki Sevinç.

1b: olmuş: olup Sevinç.

- 2 Ğurre-i ebrūları ğünden ğüne bulsun kemāl
Bedr olup olsun tamām ēriřmesün noķřān aña
- 3 řöyle oldı řasret-i zūlf ü zenaħdānuñla dil
Bend ü zindāndan beterdür olduğı vīrān aña
- 4 Ęrmese Ğaķķdan devā řıħħat yüzin ğörmek muħāl
Ğasta kim biñ dürlü dermān eyleye Loķmān aña
- 5 Bu fenā bezminde kim nūř eyleyüpdür bāde kim
şonra **Selmān** gibi ķan yutdurmadı devrān aña

84

Ğayretī rāst

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Bir devāsuz derd imiş hicrān ki yoķ dermān aña
Bir ‘aceb vādī imiş fırķat ki yoķ pāyān aña
- 2 Ehl-i dillerden ķaçarsın eħrimendür hem-serüñ
Ęy perī-peyker nice şabr eylesün insān aña
- 3 Yıldızı yoķdur zavallı ‘āřıķuñ yanuñda hiķ
Mihr-i ğüsnüñ de zevālin éy meh-i tābān aña
- 4 Āteř-i hicrān ile biñ dāđı vardur ğöñlümün
Yēridür luťfeyle éy dil [var] ğöñüldeñ yan aña

3: Sevinç’te 4. sırada.

4: Sevinç’te 6. sırada.

5a: bāde kim: bādeyi Sevinç.

G⁸⁴ 29^b Y. Çavuşoğlu-Tanyeri, 1981: 139.

4b: ey lāle luťf eyle: luťfeyle ey dil [var] Çavuşođlu-Tanyeri.

- 5 Bezm-i şādīde içersün yādlarla sen müdām
Ḥayretī ḵalır ırāḵlardan baḵup ḵayrān aña

85

Nazmī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Ḷanḵı ‘āşıḵ k’édésin būs-ı lebüñ ihsān aña
Olmış iken derd-i ḡamdan ére ol dem cān aña
- 2 Hergiz olmazdı senüñ vaşluñ metā‘ına behā
Èrmese éy ḥ‘āce-i ḵüsn ü behā hicrān aña
- 3 Zülf-i ser-keş kim varup eyler dehānuñda ḵarār
Bir belādur cāna kim yoḵdur ḵad ü peykān aña
- 4 Şehriyārum ḵaşr-ı ḵadrüñde felek bir tākḵdur
Şems-i ‘ālem-tāb olupdur şemse-i eyvān aña
- 5 Ḥadd ü la‘lüñ üzre **Nazmī** gördi tā kim zülfüñi
Āfet-i dīn oldı ol daḵı belā-yı cān aña

G⁸⁵ 30^a Y. Üst, 2011: 255.

1a: k’édésin: ki idesin Üst.

3b: peykān: pâyân Üst.

4: Üst’te 6. sırada.

Emrî rāst*Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün**Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -*

- 1 Şarqdan gelmiş kul olmuşdur meh-i tábān aña
Tavk-ı sīm-hāleyi taḡsa ne taḡ devrān aña
- 2 Kār-ı Ferhādı görüp éy Hüsrev-i şīrīn-dehen
Qaldı tīşe aḡzına barmaq qoyup ḡayrān aña
- 3 Göz terāzūsıyla vezn olmaz sirişkümler dirhemi
Eyle éy ḡāce sipihri keffe-i mīzān aña
- 4 Göricek qaşuḡ ḡamın barmaq ışırdı māh-ı nev
Éy hilāl-ebrū şafaḡ şanma bulaşdı ḡan aña
- 5 Tīḡ-ı müjḡānuḡ şordı çeşm-i **Emrî** tā ola
Ruḡlaruḡdan ḡayrıya ḡat‘ -ı nazār āsān aña

Mu‘ idî rāst*Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün**Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -*

- 1 Gerçi dermān aḡsalar her ḡaste vérür cān aña
Ben şu derdi isterem kim olmaya dermān aña

G⁸⁶ 30^a Y. Saraç, 2002: 43.

1b: sīm: sīmīn Saraç.

2: Saraç'ta 3. sırada.

2a: dehen: zebān/ qoyup: şoḡup Saraç.

3: Saraç'ta 7. sırada.

G⁸⁷ 30^a Y. Tanrıbuyurdu, 2012: 57.

- 2 Yañılup hürşide teşbih étdügiçün ‘arızun
Bağsa kan dérlér hayādan dīde-i giryān aña
- 3 Ğabgabun bir sīb-i nāzūkdür siyeh beñlerle kim
Dānesi yér yér görünür urmadın dendān aña
- 4 La‘l-i nābuñdan senünj cān vérdügiçün haste-dil
Ķaralar geymişdür ağlar çeşme-i hayvān aña
- 5 Derd ü ğamla dirliği hōşdur **Mu‘īdī** hastenünj
Devlet-i ‘aşkunı müşkiller begüm āsān aña

88

*

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Añmađa döymez yüzi dil vérmek ister cān aña
Ne dil ile bir kişi cānān öñinde cān aña
- 2 Ğağt kazıtmaq vérdi hōş şüret nigīn-i la‘lüñe
Gördi ħātem Ķaldı barmaq ışırup ħayrān aña
- 3 Tāb-ı ‘aşkun Ķaldı cānı göz yaşından nef i yoğ
Issı Ķalmıř yüregindür n’eylesün bārān aña

3: Tanrıbuyurdu’da 5. sırada.

G⁸⁸ 30^b Y. Demirel, 1996: 11.

*Bu gazel İbn-i Kemāl’e aittir.

3: Demirel’de 5. sırada.

3a: Ķaldı: yağdı/ nef i: nef’ Demirel.

3b: Ķalmıř yüregindür: Ķalmıřdur yüregini/ bārān: yārān Demirel.

- 4 Şaķınup hāme dilinden nāmını ol dil-berün
Nāme-i şevķum anuñçün yazmadum ʿ unvān aña
- 5 Tāb-ı ʿ aşķunla şolardı sebzezār-ı ömrümün
Dem-be-dem şu saçma-y-idi dāde-i giryān aña

89

Hayālī rāst

Fāʿilātün/ Fāʿilātün/ Fāʿilātün/ Fāʿilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Ol melek-şüret perī kim beñzemez insān saña
Cān ile dilden fedā olsun hezārān cān aña
- 2 Açma şubhūñ éy felek şaķın dürr ü dervāzesin
Bir géce ben hāste-dil kim şarılam ʿ uryān aña
- 3 Gerdenine hāleyi tavķ eyledi ʿ uşşāķ-vār
Boynu bağlu bir ķul olmuşdur meh-i tābān aña
- 4 Gördi ekdüm mezraʿ -ı dilde maħabbet dānesin
Derd-i āhum ebr olup yağdurdı çok bārān aña

4b: şevķum: şevķümü Demirel.

5b: saçma-y-idi: sepmese bu Demirel.

G⁸⁹ 30^b Y. Tarlan, 1945: 99.

1a: süret: sīma Tarlan.

2a: Açma şubhūñ ey felek şaķın dürr ü dervāzesin: Ey felek dervāzesin açma dem-i şubhūñ şaķın Tarlan.

2b: ben hāste-dil kim şarılam: ger şarılam ben hāsta-dil Tarlan.

4: Tarlan'da 5. sırada.

- 5 Nār-ı hecr ile **Ḥayālī** şöyle mūnis oldu kim
Rūz-ı vuşlat gibi olmışdur şeb-i hicrān aḡa

90

Monlā rāst İbn-i Kemāl

Fā‘ilātūn/ Fā‘ilātūn/ Fā‘ilātūn/ Fā‘ilūn

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Gūy-ı miskīndür beḡūḡ bāḡ-ı ruḡuḡ meydān aḡa
Zūlf-i ‘anber-rīzūḡ olmuş gūyiyā çevgān aḡa
- 2 Ğam berātın göḡlime uyup nigār eyledūḡ
Ḥātem-i la‘lūḡ ḡayālīn mihr urup ‘unvān aḡa
- 3 Leylī-i zūlfūḡ ne siḡr eyler nigārā olmuşam
Vādī-i ḡayretde ben Mecnūn gibi ḡayrān aḡa
- 4 Āteş-i dilden yanardı ḡāne-i cismüm tamām
Raḡm édüp şu sepmiş idi dīde-i giryān aḡa
- 5 Raḡm édüp éy serv-i āzādum ferāmūş
Cān u dilden bendeḡe raḡm eyleyüp éy cān aḡa

5: Tarlan’da 7. sırada.

5a: Nār-ı hecr ile: Yār hecri ile Tarlan.

5b: Rūz-ı vuşlat: Rūz u vuşlat Tarlan.

Zātī***Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün******Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -***

- 1 Şevk ile bir gün eger kim ol kamer-ıtal‘ at baña
Gösterürse yüzini yüz göstere devlet baña
- 2 Şöyle mest étdi şarāb-ı mihri ol māhuñ beni
Maşşeri tıydurmaya gibi bu keyfiyyet baña
- 3 Derd ile āh eyledükçe inleşürler tağlar
Sākiyā ‘aşkuñ şarābı vérdi bir hālet baña
- 4 Tākatüm yok tırmağa bir dem ayağum üstine
Sākī-i derdün içürmişdür ‘aceb şerbet baña
- 5 ‘Ayn-ı vaşlı çāre yok göstermege ben hasteye
Bilmezem **Zātī** ne vérdi alımaz fūrkat baña

Rahmī rāst***Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün******Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -***

- 1 Bir ayak teklīf éderse ol elif-kāmet baña
Bezm-i devrān içre sākī el véür devlet baña

G⁹¹ 31^a Y. Tarlan, 1968: 15.

1b: göstere: gösterür Tarlan.

2b: tıydurmaya: tıyurmaya Tarlan.

3a: eyledükçe: itdügümce Tarlan.

3b: Sākīyā: Sākīyā Tarlan.

5a: hasteye: teşneye Tarlan.

G⁹² 31^a Y. Tarlan, 1948: 29.

1a: ayak: kadeh Tarlan.

- 2 ‘Ayš éder ādem şanup her dem raķīb-i dīv ile
Gerçi ay olur görünmez ol perī-şüret baņa
- 3 Ger görürse ehl-i diller hālüme hayrān olur
Dilberā esrār-ı ‘aşkuñ vērđi bir hālet baņa
- 4 Tabl-ı ‘aşkı nice yıl Ferhād çaldı gerçi kim
Mehter-i ‘aşkum degüpdür şimdilik nevbet baņa
- 5 Anıçak kūyum itidür dēr imiş dilber baņa
Rahmiyā yeter cihān içinde bu ‘izzet baņa

93

Yahyā rāst

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Şol cefā taşı ki senden érişür kat kat baņa
La‘ lden kıymetlidür éy h̄‘āce-i behcet baņa
- 2 Ben kimem kim vuşlatuñ ihsānına lāyıķ olam
İtleruñ āvāzın eşitmek yeter devlet baņa
- 3 H̄ātırım şormağ için elvara cānānum gele
Èy ecel gāyetde bīmār eyle vér zaħmet baņa
- 4 Ayru düşdüm yārdan ayruksı hālüm var benüm
Bilmezem yā Rab ne vērđi alımağ fürķat baņa

2b: şüret: behcet Tarlan.

3a: olur: ola Tarlan.

5a: baņa: müdām Tarlan.

G⁹³ 31^a Y. Çavuşoğlu, 1977: 286.

2b: devlet: vuşlat Çavuşoğlu.

- 5 Menzil-i maḳṣūda ey **Yahyā** érerdü̇m gū̇n gibi
Zerrece érse erenlerden eger himmet baḅa

94

‘**Āṣıḳ**

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Ben ne ḅakem ni‘ met-i vuṣlat ola himmet baḅa
Ölécek yāduḅla cān vérmek yeter devlet baḅa
- 2 Leylī vü Mecnūn gibi bir ṣafḅada naḳḳāṣlar
İkimüz naḳṣ eylemek ṣāhum yeter ‘ izzet baḅa
- 3 Ṣol ḅadar müstaḅraḅam nūr-ı tecellā-y-ile kim
Yār u aḅyār adını anmaḅ olur ḅayret baḅa
- 4 Ḳalmanı ümīd-i vaṣl u bīm-i hecr ü fikr-i ḅayr
Geldi ‘ aṣḅuḅla ṣu deḅlü dehṣet ü ḅayret baḅa
- 5 ‘**Āṣıḳā** mestāne olsa n’ola eṣ‘ ārum benüm
Cür‘ a-i Cāmīden érdi neṣe-i ḅālet baḅa

5b: érse: olsa Çavuşoḅlu.

G⁹⁴ 31^b Y. Sevinç, 2001: 164.

2a: bir ṣafḅada naḳḳāṣlar: naḳḳāṣlar bir ṣafḅada Sevinç.

2b: ‘ izzet: vuṣlat Sevinç.

3: Sevinç’te 5. sırada.

3a: müstaḅraḅam: müstaḅraḅ-ı Sevinç.

3b: adını anmaḅ olur: anmaḅ olur ‘ Āṣıḳa Sevinç.

4a: Ḳalmanı ümīd-i vaṣl u bīm-i hecr ü fikr-i ḅayr: Ne hevā-yı vaṣl u ne pervā-yı hecr ü fikrümüz Sevinç.

4b: dehṣet ü ḅayret: ḅayret ü dehṣet Sevinç.

5: (-) Sevinç.

Nazmî rāst

*Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ Fā' ilün**Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -*

- 1 Bir adeh şundı o şāh-ı hūsn édüp hürmet baña
Cām-ı Cem keyfiyyetin gösterdi ol hālet baña
- 2 Haste 'aşkem an éder bağrum dem-ā-dem cevri devr
Rāh-ı rüh-efzā vérür ammā biraz hālet baña
- 3 Sā' id-i simin-i sākī şunsa bir zerrin ayağ
Tālī' um olur müsā' id el vérür devlet baña
- 4 Şem' -i bahtum uyanup rüşen olurdı cān u dil
Bir gece mihmān olaydı ol kamer-al' at baña
- 5 Hey ne cevherdür ben anuñ bilmedüm keyfiyyetin
Nazmiyā esrār-ı la' li vérdi çok hālet baña

urbî rāst

*Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ Fā' ilün**Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -*

- 1 Haste-i 'aşkem abibā vérmegil şerbet baña
Kim senünle hōş degül başum nedür hikmet baña

G⁹⁵ 31^b Y. Üst, 2011: 260.

2a: Haste-i 'aşkem: Bezm-i gamda Üst.

2b: hālet: rāhat Üst.

4a: cān u dil: tāli'um Üst.

5b: hālet: hayret Üst.

G⁹⁶ 31^b Y. Sevinç, 2001: 165.

- 2 Rūyum altun étdi ‘aşkuñ cevheri éy sīm-ten
Ehl-i derd içre ne yüzden vérdi gör hālet baña
- 3 Ben gedānuñ aṭlas-ı gerdūna yoḳdur minneti
Pādişāhum itlerün şālı yeter hil‘ at baña
- 4 Tōlular nūş eyleyüp éy sākī nuḳl içün müdām
Ehl-i bezm içre lebün şunsañ çıkar şöbet baña
- 5 Raḫm édüp ‘uşşāk içinde baña itümsin dédi
Ḳurbiyā şehri içre ol meh vérdi çün şöhet baña

97

Ḥızrī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Ètmedi āhum eşer éy gözleri āhū saña
Bī-vefā dildārmışsın dōstum yā hū saña
- 2 Oḳ gibi ben toḳruyam yolunḳa ammā kim raḳīb
Egri sözler söylemişdür éy kemān-ebrū saña
- 3 Èy gönül ‘aşḳ odına yanmaḳ helāl olsun baña
Kim gözüm mihrinden ol māhuñ ḫarām uyḫu saña
- 4 Hey vefāsuz yaḳup mihr ü vefā ḫarfin oḳı
Nice bir cevri ü cefā ezberlemekdür ḫū saña

2b: hālet: şüret Sevinç.
G⁹⁷ 32^a Y. Sevinç, 2001: 40.
1, 2, 3, 4: Sevinç’te yok.

- 5 **Hızriyā** ‘aşkıında şıdķuñ bilse ger dilber senüñ
Şubħ olınca her géce olurdı hem-pehlü saña

98

Bākī rāst

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Èy şanem cevr ile cān almaķ olupdur ħū saña
Yüri şimden géru terk édem teni yā ħū saña
- 2 Seyle vérüp ‘ālemi aķıturdum yaşumı
Dōstum ħayr eylemez āħir bu ķanlı şu saña
- 3 Çünki alduñ bū-yı zülfin tıtma vaşlından ümīd
Yüri éy bād-ı şabā ölince yeter bu saña
- 4 Ol gözi mest-āneye uyduñ çün éy dil yüri var
Géceler tā şubħ dek olsun ħarām uyħu saña
- 5 Şubħ-veş şādık geçerseñ rāh-ı ‘aşkıında eger
Ol ķamer-ruħ bir géce **Bākī** olur pehlü saña

99

Zātī rāst

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 ‘Āşıkı çün bī-vücūd étmek olupdur hū saña
Ben ‘adem mülkine maħmil bağladum yā hū saña

5: ‘aşkıında: ‘ışķuñda Sevinç.

G⁹⁸ 32^a Y. (-) Kūçük, 1994. (-) Ergun, 1935.

G⁹⁹ 32^a Y. Tarlan, 1968: 47.

1a: hū: ħū Tarlan.

1b: Ben: Biz/ bağladum: bağladuķ Tarlan.

- 2 Çün gidersin bir tolu iç bārī andan git dēdüm
Götürüp ol dem ayağı dēdi kim yā hū saña
- 3 Bend ile aldum démişsin bū-yı zülf-i dil-beri
Èy şabā es ‘ömrünj oldukça kalursa bu saña
- 4 Yüregünj éy dürr delinmiş ‘āşık-ı bī-çāre-veş
Hürde geçmişdür meger ol dişleri lü ’lü’ saña
- 5 Yaşuña éy **Zāfī** yüz vērme başuñdan aşmasun
Yüz bulıcağ çok iş eyler ol delü kıanlı saña

100

Nazmī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 ‘Āşıkı cevır ile öldürmek ki olmış hū saña
Hey ne zālīm yār imişsin dōstum yāhū saña
- 2 Leylī-i zülfüñle şol Mecnūn olan ‘āşıklarūñ
Èrmesüñ āhı şaķın éy gözleri āhū saña
- 3 Çeşm-i [ser]-mestüñ saña bir demde biñ kıan étdürür
Hey ne fettānlıķlar öğretmişdür ol cādū saña
- 4 ‘Āşık-ı dīvāneyi öldürmek imiş ‘ādetüñ
Anuñ içün dēdiler cānā delü kıanlı saña

5a: éy **Zāfī** yüz vērme: yüz virme ey **Zāfī** Tarlan.

G¹⁰⁰ 32^b Y. Üst, 2011: 265.

4a: dīvāneyi: dīvāneler Üst.

- 5 **Nazmî** meddâhuñ olaldan dürr-nişâr-elfâz ile
Reşk éder oldı cihân güzelleri kamu saña

101

Zâtî rāst

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Bir mehünj mihrin véreydi bārī Allahum saña
Gün gibi rüşen olurdı hālüm éy māhum saña
- 2 Tābuña gün yoq-durur kim göz yaşı ‘ arz étmem
Nice ağlayam sitāremden eyā māhum saña
- 3 Raħm kılmazsın baña ‘ arz eylemezsın od gibi
Her géce çekdüklerüm āh-ı seħergāhum saña
- 4 İnledürsın döne döne dem-be-dem tūlāb-veş
Yérde qalmaz érer éy gerdün-ı dūn āhum saña
- 5 Cennete varmağa éy hūrî-şıfat bulur tarîk
Togrı itlerse eger kim **Zâtî** rāhum saña

102

Şem‘î

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Bu kemāl-i hüsni kim vérmışdür Allahum saña
Vérmemişdür kimseye illāki éy māhum saña

G¹⁰¹ 32^b Y. Tarlan, 1968: 23.

2: Tarlan’da yok.

3a: eylemezsın: eylemez mi Tarlan.

G¹⁰² 32^b Y. Tarlan, 1948: 66.

1a: velî: benüm Tarlan.

- 2 Gül gibi nāziksün éy serv-i ser-efrāzum velī
Çorçaram kār étmesün āh-ı seḫergāhum saña
- 3 Zaḫm-ı ḫūn-ālūdemi ḫanlı yaşumla yuma kim
Çanı ḫan ile yumaḫ düşmez benüm şāhum saña
- 4 Yıllar olmışdur ser-i kūyuḫda ser-gerdānuḫam
Bu ne ḫikmetdür ki birgün uğramaz rāhum saña
- 5 Dūd-ı āḫı Şem‘inüḫ ser-keşlük eyler dem-be-dem
Çorçaram birgün erişür nāle vü āhum saña

103

Naẓmī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Hey nice ḫüsñ ü melāḫat vérmiş Allahum saña
Bir gören biñ cān u dilden ḫul olur şāhum saña
- 2 Her ne deñlü germ olup ra‘ nālanursa āfitāb
Beñzemez bir zerrece bu ḫüsñ ile māhum saña
- 3 Her géce ben bülbülüñ nālān u giryān étme kim
Tāze gülsün érmesün āh-ı seḫergāhum saña

3: Tarlan’da 4. sırada.

4: Tarlan’da yok.

5b: nāle vü āhum: ey yüzü māhum Tarlan.

G¹⁰³ 33^a Y. Üst, 2011: 267.

1a: melāḫat: letāfet Üst.

1b: māhum: şāhum Üst.

- 4 anlu yaşum dem-be-dem seyl-āb olup bağlar yolum
Bilmezem kim dōstum andan vara rāhum saņa
- 5 Hāk-i pāyūnden ıraę olmazdı **Nazmī** derd-mend
oraram bir gūn ēriřur ay yūzi māhum saņa

104

atibī rāst

Fā‘ilātūn/ Fā‘ilātūn/ Fā‘ilātūn/ Fā‘ilūn

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . - -

- 1 Hāmdülillah kim beni ul ētdi Allahum saņa
Bendeğe raħm eylemek lāzım-durur řāhum saņa
- 2 apuņa gūn yoę-durur kim gōz yařın ‘arz ētmeyem
Nice ağlayam sitāremden eyā māhum saņa
- 3 Gécelerle bōlbōlūņ hālın bilürdüņ uyħusuz
Èrse éy gül nāgehān āh-ı seħergāhum saņa
- 4 Egrilük yoğdur yolumda uluņam iħlāř ile
ande kim ‘azm eyleyem toğrı varur rāhum saņa
- 5 **atibī** n’eyler cihānda māl u mōlk [ü] ni‘ meti
Aņa bu ni‘ met yeter kim bendedür řāhum saņa

5b: oraram bir gūn ēriřur ay yūzi māhum saņa: Hem-dem olmasa eger agyār-ı bed-hvāhum saņa
Üst.

G¹⁰⁴ 33^a Y. Sevinç, 2001: 99.

1b: lāzım-durur řāhum: lāzımdur iy māhum Sevinç.

2a: apuņa: apuņa Sevinç.

3: Sevinç’te yok.

4a: yolumda: yoluņda Sevinç.

Günāhī rāst***Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün******Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -***

- 1 Bu cihānda bir güzellik vérmiş Allahum saña
Pādişāhlar ul olursa yaraşur şāhum saña
- 2 On sekiz biñ ‘āleme kār eyledi āhum benüm
Ne ‘aceb kār étmedi āh-ı seḫergāhum saña
- 3 Zerrece ğam almadı göñlümde eksildi benüm
Gün gibi rüşen nazār eyleyeli māhum saña
- 4 āmetüm hicrünj elinden dala dönmişdür veli
Rāstī addünj gibi toĝrı varur rāhum saña
- 5 Düşmene uyup **Günāhī**den çevürdünj yüzünj
Ĝālibā çok nesnedür aĝyār-ı bed-ḫāhum saña

Āhī***Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün******Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -***

- 1 Hā çeker yaşum beni urmaz bu deryādan yaña
Seyre ıkmışdur meger dil-ber Ĝalaţadan yaña
- 2 andesin éy serv kim bāĝuñ gül ü nergisleri
Göz ulaĝ olmuş urur sen serv-i bālādan yaña

G¹⁰⁵ 33^a Y.G¹⁰⁶ 33^b Y. Sungur, 1994: 81.

- 3 Gözlerüm yaşı denizler gibi oldı andedür
Ol anem seyr étmege gelmez mi deryādan yaa
- 4 Ka‘be aı ol Firenk oqlanı ıblem olmasa
Kāfirüm ger bir adem baam kilisadan yaa
- 5 Èrmedin ām-ı ecel **Āhī** naībūn var iken
Vatidür imden gerü ‘azm eyle Mevlādan yaa

107

Zātī rāst

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 u gibi gōnqlüm aar sen serv-i bālādan yaa
ab‘ -ı mā’ildür anu ‘ālī temāādan yaa
- 2 ‘Arz-ı dīdār eylesen kuyuna varmaz éy anem
ōfi mescidden yaa rāhib kilisādan yaa
- 3 Bir ayak bi erba‘ inūn āletin vérmez mi gör
Geç ayak seyrine éy ōfi Ğalaadan yaa
- 4 Èy müneccim yār zevrada hilāl üzere bedr
Görmek istersen eger gel seyr-i deryādan yaa

3: Sungur’da 5. sırada.

5: Sungur’da 6. sırada.

5a: naībūn var iken: yakīn ol Hakk ile Sungur.

5b: Mevlādan: me’vādan Sungur.

G¹⁰⁷ 33^b Y. Tarlan, 1968: 45.

1a: bālādan: ra‘ nādan Tarlan.

1b: mā’ildür: māyildür Tarlan.

2: Tarlan’da 3. sırada.

2b: rāhib: rühbān Tarlan.

4a: üzere: üstinde Tarlan.

- 5 Dérdi ger H̄assān göreydi h̄usn-i ta'c birünj senünj
Yok nazīrünj **Zātiyā** eş'ār u inşādan yaña

108

Meālī rāst

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Cān vérürdüm gitmege ben dār-ı 'uqbādan yaña
Gelse ger dilber namāzuma muşallādan yaña
- 2 Eylemek diler Mesīhāya o kāfirden gele
Āhum anuñçün gider çarḥ-ı mu' allādan yaña
- 3 Gül yüzünj nergis görüp démüş gözüm çıksun eger
Baḳar isem andan özge rü-yı zībādan yaña
- 4 Bir yaña kevşer ḳonılsa bir ḫarafın ḫām-ı mey
Kevşere baḳmaya şūfi gide şahbādan yaña
- 5 Èy **Meālī** reşkden a'c dā olurdı hep helāk
Meyl gösterse eger dilber eḫibbādan yaña

5: Tarlan'da 7. sırada.

5a: senünj: (-) Tarlan.

G¹⁰⁸ 33^b Y. Gündoğdu, 2002: 110.

2: Gündoğdu'da 3. sırada.

3: Gündoğdu'da 2. sırada.

4a: ḳonılsa: şunılsa/ ḫarafın: yañadan Gündoğdu.

4b: şūfi: ' aşık Gündoğdu.

Yahyā

*Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün**Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -*

- 1 Cān revān oldı çü sen serv-i dil-ārādan yaña
Sidre haqqı bakmayam Cennetde Tübādan yaña
- 2 Görinen encüm degül hüsnuñ temāşā kıılmağa
Revzen açmışdur melekler dār-ı dünyādan yaña
- 3 Sen dūr-i yek-dāneye keştī olur gūyā şadef
‘Azm-i deryā eyleyüp gitsen Ğalaţadan yaña
- 4 Yérlere geçdi hevādan havf ile lertzān olup
Hışm ile baqduñ meger mihr-i mu‘allādan yaña
- 5 Cānib-i Haqqdan olurdı éy şanem aña nazār
Bir nazār kılsañ eger ‘ālemde **Yahyā**dan yaña

Nazmī rāst

*Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün**Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -*

- 1 Meyl édersem n’ola her la‘l-i şeker-ğādan yaña
Mü`minüñ elbette olur meyli deryādan yaña

G¹⁰⁹ 34^a Y. Çavuşoğlu, 1977: 291.

4a: hevādan: hayādan Çavuşoğlu.

G¹¹⁰ 34^a Y. Üst, 2011: 270.

1b: deryādan: halvādan Üst.

- 2 Baña kim kūyında dāyim ‘ arz-ı dīdār éde yār
Ölür isem baķmayam Cennetde ˆubādan yaña
- 3 Behcet ile kūy-ı cānāna müşābih olmağın
Cān vérür baķtumla ol Firdevs-i a‘ lādan yaña
- 4 Āh-ı pūr-sūzum benüm yaluñ kılıcdur kim varur
ˆālī‘ ümle cenge tā çarķ-ı mu‘ allādan yaña
- 5 Geçme İstānbuldan isterseñ eger **Nazmī** şafā
Geç şafā cāmını çek şāfi Ğalaţadan yaña

111

Vechī rāst

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Āh çeker yaşum beni her laħza şahrādan yaña
Seyre çıkmışdur meger dilber muşallādan yaña
- 2 ˆandesin éy serv kim gülşende cennet cū-y-içün
Cūybār oldı yaşum sen serv-i bālādan yaña
- 3 Seyr éden kişi Gelibolucuguñ dilberlerin
Baķmadı hergiz Sitanbul u Ğalatadan yaña
- 4 Ol perī taşvīrini görmezse kāfirler daħi
Varmaya hergiz müselmānlar kilisādan yaña

2b: ˆubādan: havrrādan Üst.

3b: vérür baķtumla: virürler gitmege/ a‘ lādan: ‘alādan Üst.

5a: şafā: huzūr Üst.

5b: cāmını: cāhını Üst.

G¹¹¹ 34^a Y.

- 5 Heçr-i ğamdan zevrağ-ı vaşl-ı nigāri **Vechiyā**
Ben kenāra çekdüğince gitdi deryādan yaña

112

Necātī

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . -

- 1 Yār ola şandum göñül vérdüm şaña
Ben baña étdüm dirġā ben baña
- 2 İki gözsüz baqayın dünyāya ben
Hāk-i pāyüñ bilmez isem tütüyā
- 3 Gāh zülfüñ ser-keş olur geh hañuñ
Eksük olmaz her yañadan bir belā
- 4 Dōstlardan yad olupdur cān u dil
Olalı derd ü ğamuñla āşinā
- 5 Kim-durur dérsen **Necātī** dōstum
Bende-i muħliş muħibb-i bī-riyā

G¹¹² 34^b Y. Tarlan, 1963: 156.

2: Tarlan'da 4. sırada.

2a: ben: ger Tarlan.

5: Tarlan'da 8. sırada.

Çakerî fermâyed*Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün**Remel: - . - - / - . - - / - . -*

- 1 Èy ruḥuñ āyine-i luṭf-ı Ḥudā
Vey şaçuñ dil-bend ü la' lüñ dil-güşā
- 2 Müşg-i ḥālüñ noḳta-i cīm-i cemāl
La' l-i nābuñ derd ehline devā
- 3 'Aşq-ı uşşāḳa belādur şaḳlağıl
Ol belādan sen raḳībi éy Ḥudā
- 4 Nergisüñ şāḥın elinden ḳapdı bād
Kör elinden sehl olur ḳapmaḳ 'aşā
- 5 Ṭālib iseñ **Çakerî**den olma dūr
Lem tecid ba'dī veliyye'm- mürşidā

Zātî fermâyed*Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün**Remel: - . - - / - . - - / - . -*

- 1 Merḥabā éy bū-yı zülf-i dil-rübā
Ḳanḳı yéller esdi geldüñ bu yaña

G¹¹³ 34^b Y. Aynur, 1999: 84.

1a: āyine: āyine Aynur.

5b: *Lem tecid ba'dī veliyye'm-mürşidā*: "... artık onun için yol gösteren bir dost bulunmaz." Keḥf 18/17.

G¹¹⁴ 34^b Y. Tarlan, 1968: 20.

- 2 Bir gece gel rüşen eyle bezmümüz
Şevkuñ olursa eger éy meh-liķā
- 3 Yollar öñmekde selām olsun baña
Merħabāsuzlarda ‘aşķ olsun saña
- 4 ‘Āşıkā düşünām éderken nāgehān
Yāra n’eylersin dédüñ dédi du‘ ā
- 5 Öykünelden ħāk-i pāy-i dil-bere
Çıķdı **Zātī** gözlerüñden tütüyā

115

*

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . -

- 1 Hāne-i ħalbün tolar nūr-ı ziyā
Hem-dem olursa eger ol meh-liķā
- 2 Kim-durur āvāre ‘ömrüm siħr ile
Tırra-i tarrāruña hem-ser ola
- 3 Kākülüne var ise vālih-durur
Kim hevādār gider māhum hümā
- 4 Vār dilā emsem déme derdüñe kim
La‘ l-i dildār olur ol derde güvā

2a: Bir: Bu Tarlan
G¹¹⁵ 35^a Y.
*Mahlası yok.

- 5 Maḥrem olur dil müdām ehl-i dile
Hem-dem ol gel var dilā her dem aḡa

116

Ḥüsāmī fermāyed

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . -

- 1 ‘Āşık oldum ben ki cān ile saḡa
Kılma luṭf ét cānuma cevr ü cefā
- 2 Çok güzeller görmişem illā ki hīç
Gelmedi biri güzel senden baḡa
- 3 Hāḡ budur yoḡdur nazīrūḡ ḡüsn ile
Dil-rübālar içre hergiz dilberā
- 4 Her gören bu ḡüsn ile cānā seni
Yoluḡa cānın revān eyler saḡa
- 5 Gel teraḡḡum kıl **Ḥüsāmī** bendeḡe
‘Āşık-ı üftādeḡ olmuşdur ṡehā

117

Rāyī fermāyed

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . -

- 1 Èy şabā luṭf ét gelürseḡ bu yaḡa
Kūy-ı dilberden ḡaber irḡür baḡa

G¹¹⁶ 35^a Y. Gündoḡdu, 2002: 10.

2a: illā: ammā Gündoḡdu.

2b: biri: hīç bir Gündoḡdu.

G¹¹⁷ 35^a Y.

- 2 Hîç ola mı gözi yañmayan kişi
Baħr-i ‘aşka ola bilmek āşinā
- 3 İrgürürsem ħāk-i pā-yı yāre el
İki göz Mecnūn édinem tūtiyā
- 4 Cānumı ħurbān éderdüm eylesem
‘Īd-ı vaşl-ı yāre érüp merħabā
- 5 Dāyim ölmekdür dédüm yolunđa yār
Dédi terk eyle burayı **Rāyiyā**

118

Mesīhī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . -

- 1 Èy yüzi āyine-i ‘ālem-nümā
Ĥatt-ı la‘lün ét āyet-i *fīhi şifā*
- 2 Çünki İbrāhīm yapıdı Ka‘beyi
Sen de göñlüm ka‘besin yapsañ n’ola
- 3 Ka’be-i kūyuñ şafāsı dem-be-dem
Ĥācı-ı ‘uşşākuña vérür şafā
- 4 Dirhem-i eşküm alursañ rehn ile
Ĥāk-i pāyuñ gözde ħursun tūtiyā

G¹¹⁸ 35^b Y. Mengi, 1995: 118.

1a: āyine: āyine Mengi.

1b: ét: ide/ *fīhi: fīhi* Mengi. āyet-i *fīhi şifā*: “... onda insanlar için şifā vardır...” Nahl 16/ 69.

3: Mengi’de 4. sırada.

- 5 Var ise raḥmuḡ **Mesīḥī** bendeḡe
Göz ucıyla kı1 ıraḡdan merḡabā

119

Meālī fermāyed

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . -

- 1 Kaddüḡe öykündüḡiḡün serverā
Servi her dem silküben şarşar şabā
- 2 Beni şarmışsın düşüḡde dédi dōst
Ḥüb söyler şarmışam hem vākı' ā
- 3 Şa' şa' a şanma görinen kim güneş
El uzadup saḡa eyler merḡabā
- 4 Bir beş on biḡ var mı aḡyāruḡ dédüm
Dédi kim ol deḡlü cümle yoḡ ola
- 5 Èy **Meālī** zāhid-i ḡuşki yarın
Būriyā gibi yaḡısar bu riyyā

120

Zevḡī fermāyed

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . -

- 1 Çīn-i zūlfinden getür bū éy şabā
Bu-durur senden murādım dāyimā

5: Mengi'de 7. sırada.

G¹¹⁹ 35^b Y. Köksal, 2001: 420.

4: Köksal'da yok.

G¹²⁰ 35^b Y. Gündoḡdu, 2002: 13.

1b: murādum: recāmuz/ dāyimā: dā'imā Gündoḡdu.

- 2 Hāk-i pāyin apıŖur hūr u melek
Gözlerine étmek için tütüyā
- 3 Ŗem^ç -i ruhsāruŖ gamı-y-ile her géce
Ağlayup köynüklerin söyler baŖa
- 4 Dönmeyem senden ılursaŖ cānumı
ĖamzeŖ oına niŖān éy aŖı yā
- 5 Her ne deŖlü cevr éderse ol nigār
Kesme vaŖlından ümidin **Zeviyā**

121

‘ Adlī

Mef‘ülü/ Mefā‘ilü/ Mefā‘ilü/ Fe‘ülün

Hezec: - - . / . - - . / . - - . / . - -

- 1 Ŗems-i ruhuŖa eylemege Ŗemse-i garrā
Çekdi alem-i udret aŖa ha-ı semen-sā
- 2 Haddün varaına yazılan ha-ı ĖubāruŖ
HōŖ vérdi yüzün Ŗafhasına zīnet ü zībā
- 3 Ŗan sūre-i İncīl idi hauŖ ki yazıldı
Göstermek için la‘ l-i lebün mu‘ ciz-i ‘ İsā
- 4 Reyhān hauŖı yazduğı bu kātib-i udret
Tā āyet-i Hā ola cemālünĖe hüveydā

G¹²¹ 36^a Y. Bayram, 2008: 161.

1a: ruhuŖa: ruhuŖı Bayram.

2b: zīnet ü zībā: zīnet-i zībā Bayram.

4b: Hā: ha Bayram.

- 5 Mecnûn olalı Leylî-i zülfün hevesinden
Sevdâ-yı haţun étđi mekân ‘ Adlîye şahrâ

122

Cem fermâyed

Mef‘ülü/ Mefâ‘ilü/ Mefâ‘ilü/ Fe‘ülün

Hezec: - - . / . - - . / . - - . / . - -

- 1 Oldı yüzünün bürqa‘ ı ol zülf-i semen-sâ
Sübĥâne ĩadîran ce‘ale‘l-leyle libâsâ
- 2 Yüzünđi gören vâlih olup dér ki gönülden
Bu ĥüsn ne ĥüsnî ki taĥaddes ve te‘âlâ
- 3 Ay gün yüzüne âyinedâr olsa yaraşmaz
Zîrâ ki degül âyinesi pâk ü mücellâ
- 4 Tübâda görürse diye toĥrusı zihî ĩadd
Nâz ile ĥîrâm eyleyücek ol ĩad-i bâlâ
- 5 **Cem** ĩuluña raĥm eyler iseñ vaĥti-durur kim
Vaşluñı ĩılır her nefes éy döst temennâ

5: Bayram’da 7. sırada.

5a: hevesinden: hevesinde Bayram.

G¹²² 36^a Y. Ersoylu, 1989: 44.

1b: *Sübĥâne ĩadîran ce‘ale‘l-leyle libâsâ*: Geceyi örtü kılmaya kâdir olan Allah’ı bütün kusurlardan tenzih ederim. “Ve geceyi bir örtü kıldık.” Nebe 78/ 10.

2: Yüzünđi gören vâlih olup dér ki gönülden/ Bu ĥüsn ne ĥüsnî ki taĥaddes ve te‘âlâ: Bu ĥüsn-i dil-ârâyı gören vâlih olup dir/ Aĥsente zihî ĥüsn taĥaddes ve te‘âlâ Ersoylu.

3: Ersoylu’da 4. sırada.

3a: Ay gün yüzüne: Ay yüzüne ay Ersoylu.

3b: pâk: şâf Ersoylu.

4: Ersoylu’da 6. sırada.

5a: ĩuluña: bendeñe Ersoylu.

Ahmed fermāyed*Mef'ülü/ Mefā'ilü/ Mefā'ilü/ Fe'ülün**Hezec: - - . / . - - . / . - - . / . - -*

- 1 Gün gibi 'ayān olmağa ol tal' at-1 ğarrā
Maḥv oldı ŧeb-i tīre gibi ḥaṭṭ-1 semen-sā
- 2 Şan leşker-i Fir'avn idi bu ḥaṭṭ-1 siyāhuṅ
Kim 'arızuṅ ābında helāk eyledi Mūsā
- 3 Yā nāme-i tezvīr idi ḥaṭṭuṅ ki ḳazındı
Yā āyet-i Ḥaḳḳ oldı cemālūnde hüveydā
- 4 Anuṅçün uçar zāğ-1 ḥaṭuṅ bāğ-1 ruḥuṅdan
Bilür ki maḳām olmaz aṅa cennet-i me'vā
- 5 Gel **Ahmedi** yaḳma kim anuṅ dūd-1 dilinden
Āyine-i ḥüsnüṅ yine jeng olmaya cānā

G¹²³ 36^a Y. Tarlan, 1966: 128.

2: Tarlan'da 3. sırada.

2a: siyāhuṅ: ğubāruṅ Tarlan.

3b: oldı: ola Tarlan.

4: Tarlan'da 6. sırada.

4a: zāğ-1 ḥaṭuṅ bāğ-1 ruḥuṅdan: bāğ-1 ruḥuṅdan ḥaṭ-1 zāğuṅ Tarlan.

4b: cennet-i me'vā: ğülşen-i zībā Tarlan.

5b: Āyine: Āyine Tarlan.

Muhibbî**Mef'ülü/ Mefā'ilü/ Mefā'ilü/ Fe'ülün****Hezec: - - . / . - - . / . - - . / . - -**

- 1 Sen serv-kaçı görmeyeli éy kađ-i ra' nā
Tallāhi lekağ řālati 'l-eřvāķ 'āleynā
- 2 Ben şasteyi gamzeņ nice bir öldürür éy dōst
Mevlāyā fe kem taķte 'l- 'aynāyı fetīlā
- 3 şordum leb-i la' lüņi görüp böyle çün olur
Men evda' fī fīke me'ārīķi 'r-raķīķā
- 4 Kūyuņdan ırağ eyledi dil cānını teslīm
Men māte ġarīban hüve kağ māte řehīdā
- 5 Yansaķ ne 'aceb nār-ı 'ızār ile **Muhibbî**
Fi külli zamānin ġalebe 'l- 'ařķu 'aleynā

Fevrî rāst**Mef' ülü/ Mefā' ilü/ Mefā' ilü/ Fe' ülü****Hezec: - - . / . - - . / . - - . / . - -**

- 1 Bir yād ile her mürdesini eyledi ihyā
Ben mürdeyi yād eyledi āh ol lebi ' İsā

G¹²⁴ 36^b Y. Ak, 1987: 47.

1b: *Tallāhi lekağ řālati 'l-eřvāķ 'āleynā*: Yemin ederim ki sana karşı isteġimiz arttı. "Allah'a andolsun ki, Allah seni gerçekten bizden üstün kılmıştır..." Yusuf 12/ 91.

2b: *Mevlāyā fe kem taķte 'l- 'aynāyı fetīlā*: Aman Allahım gözlerin ne kadar çok insanı öldürüyor.

3a: çün: mi Ak.

3b: *Men evda' fī fīke me'ārīķi 'r-raķīķā*: aġzındaki suya (kokuya) karışan her kişi eriyip gider.

4b: *Men māte ġarīban hüve kağ māte řehīdā*: Gurbette ölen şehit olarak ölmüş olur.

5b: *Fi külli zamānin ġalebe 'l- 'ařķu 'aleynā*: Her zaman aşk bize galip geldi.

G¹²⁵ 36^b Y.

- 2 Vêrürseñ eger hüsñ zekâtını efendi
Luţf eyle faķirem baña lillāhu Te‘ ālā
- 3 Cāñ naķdin alup ol gözi bīmār-ı ŧabībüm
Ben hasteye raħm étmedi derdā vü dirīgā
- 4 Ŗudret ķalemi étđi dem-i gülşen-i zībā
Bāğ-ı ruħuña yazdı ki budur gül-i ra‘ nā
- 5 Söz gevherini delmege Fevrī ķuluñ éy şāh
Elmās-ter oldı deheninde dil güyā

126

Mesīhī rāst

Mef‘ülü/ Mefā‘īlü/ Mefā‘īlü/ Fe‘ülün

Hezec: - - . / . - - . / . - - . / . - -

- 1 Gül ‘arızuñ üstinde o zülfeyñ-i semen-sā
Şan ķurdı duzağ avlamağa bülbül-i şeydā
- 2 Ŗudret ķalemi naķş uralı levħ-i vücūda
Yazılmadı hüsñüñ gibi bir naķş-ı dil-ārā
- 3 Āyine-i ruħsāruñı gösterme raķībe
Kim kendüyi görür ķılıcağ anı temāşā

G¹²⁶ 36^b Y. Mengi, 1995: 113.

3a: Āyine: Āyine Mengi.

4: Mengi’de 5. sırada.

5: Mengi’de 8. sırada.

G¹²⁷ 37^a Y. Tarlan, 1963: 145.

2: Tarlan’da 3. sırada.

3: Tarlan’da 2. sırada.

3b: şöhbete: meclise Tarlan.

- 4 Dil aşua azm eyler iken aldı lebünde
Meyhâneye iletđi anı rāh-ı muřallā
- 5 Bir laza eřigüñde eger olsa mücāvir
Eflākde reşk éde **Mesihī**ye Mesihā

127

Necāti

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

Remel: . . . - - / . . . - - / . . . - - / . . . -

- 1 Eşer étmez n’édelüm āh-ı seřergāh řaa
Meger inřāf vére dōstum Allah řaa
- 2 N’édelüm devr şunarsa řaa şerbet baa zehr
Bu cihān böyle olur gāh baa gāh şaa
- 3 Hōř olur şoşbet-i mey gécede meh-tāb olıca
Nür řa şoşbete gel kim démüřüz māh řaa
- 4 Gözyaşı encümini rehber edinmezse eger
şeb-i ğamda éremez aşı-ı güm-rāh řaa
- 5 Èy **Necāti** řař iken la‘l éde hōřřid bigi
Bir naşar eyler ise himmet ile řāh şaa

4: Tarlan’da 5. sırada.

5: Tarlan’da 8. sırada.

Monlā rāst İbn-i Kemāl*Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün**Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -*

- 1 Taşlara kār kıılır étmez eşer āh saña
Ne demürden yürek étmiş begüm Allah saña
- 2 Serv-i kıaddünji kenārına getürince yaşum
Ara yérde yorılır vara gele āh saña
- 3 Başım egdügi budur kıarşuňa éy Ka‘ be-i kıüsün
Göricek gün yüzünji secde éder māh saña
- 4 Gizlenür kıarşu bize nāz éder oldı sāyeñ
Hüyüñ ögrendi şehā olalı hem-rāh saña
- 5 Küyüñ eķrāfını tıtdı denjize döndi yaşum
Acıdıgum bu ki kıalmadı güzergāh saña

Revānī rāst*Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün**Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -*

- 1 Mülk-i ğam içre göñül çün dédiler şāh saña
Nevbet-i şāhī yeter āh-ı seķergāh saña

G¹²⁸ 37^a Y. Demirel, 1996: 15.

2: Demirel’de 3. sırada.

2a: kenārına: kenāra Demirel.

4: Demirel’de 6. sırada.

G¹²⁹ 37^a Y. Tarlan, 1949: 11.

1: Tarlan’da yok.

- 2 Géce gelmeyecegin meclise éy dil bilürüz
Hele var gör ki ne yüzden toğar ol mäh saña
- 3 Cevr ile ‘ aşıkunıñ çünki tamām étdün işin
Nesne eksüklüğini vérmesün Allah saña
- 4 Olmasañ hüsñ ilinün sen güzelüm pādişehi
Míhr ü meh kırmaz idi hayme vü hār-gāh saña
- 5 Ne gönül saña ‘ atā vü ne **Revānī**ye vefā
N’édelüm n’eyleyelüm āh baña vāh saña

130

Hayretī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Eşk-i hūnīnūmden oldı cümleten ten gārķ-ı āb
Devr-i āhum bu toğuz kıat kıal‘ ayı eyler hārāb
- 2 Keşret-i eşğāl ile bir yérde şığmaz ‘ aşķ-ı pāk
Kim bu rüşendür ki ‘ anķā-y-ile kıonuşmaz rebāb
- 3 Ruķ‘ a geldi baña yārumdan yazılsa tañ midur
Nāme-i ‘ aşķ içre nāmum kām-bīn ü kām-yāb
- 4 Zindedür hüsñün gülistānı senün kim anı Hāķķ
Gülşen-i rāz-ı hāķāyıkdan édüpdür intiğāb

2a: meclise: şöhbete/ bilürüz: bilürin Tarlan.

3, 4, 5 Tarlan’ da yok.

G¹³⁰ 37^b Y. Çavuşoğlu-Tanyeri, 1981: 143.

1b: Devr-i āhum bu toğuz kıat kıal‘ ayı eyler hārāb: Görinür başum bu kıanlı şuda mānend-i hābāb Çavuşoğlu-Tanyeri.

2b: rebāb: ğurāb Çavuşoğlu- Tanyeri.

- 5 Okıyaldan ‘aşk dérsin levh-i hüsn-i Bārīde
Hayretīnün her sözi éy h̄‘ace oldı bir kitāb

131

Fikrī rāst

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Başum üzre haymeye zer-beft olupdur āfitāb
Zerre deñlü eşügünđen éreli başı türāb
- 2 Göricek dürr dişlerün keğ geçdi deryā dōstum
Şiše-i ebr ile nüh gerdün aña şaçdı gülāb
- 3 Lem‘ a-i şem‘ a degül fānūs-ı māni‘ éy kamer
Ola mı hergiz cemālün yüzine hā ‘il sehāb
- 4 Şol kadar yandı yağıldı şem‘ -i ruhsāruñla kim
Éy dil-efrüz āteş üzre qanlar ağladı kebāb
- 5 Oldı seyl-āb-ı sirişküñ üzre çeşmüm **Fikriyā**
Qanlu şu üzere silmüş iki gözlü āfitāb

G¹³¹ 37^b Y. Gündoğdu, 2002: 215.

1: Başum üzre haymeye zer-beft olupdur āfitāb/Zerre deñlü eşügünđen éreli başı türāb: Sīnemün ordusına gel seyre iy ‘ālem-cenāb/ Dağlardur haymeler aña eliflerdür tınāb Gündoğdu.

3: Gündoğdu’da 4. sırada.

3b: Ola mı: Olamaz Gündoğdu.

4a: şem‘: mihr Gündoğdu.

5b: üzere silmüş: ile yazılmış Gündoğdu.

Helākī rāst***Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün******Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -***

- 1 Sīnemün ordusına gel seyre ey ‘ālī-cenāb
Dāğlardur haymeler aña eliflerdür tınāb
- 2 Géce gündüz halka-veş gitmez kapuñdan gözlerüm
Ol der-i devletden ammā görmedüm bir fetḥ-i bāb
- 3 Sāye-i serv-i nihāl-i kāmētün ‘aksi şanup
Bağrına başup revān üstine ditrer cūy-ı āb
- 4 Şevḳ-ı la‘ lünle delürmiş kıbkızıl dīvānedür
Sākiyā mestāne la‘ lün öpmesün şaḳın şarāb
- 5 Cān vérür halka ḥadīş-i la‘ lün ey ‘īsā-nefes
Bu **Helākī** haste ḥaḳḳında velī vérmez cevāb

Zātī***Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün******Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -***

- 1 Göñlümüzden toğmaz iseñ bu seḥer ey āfitāb
Derd-i āhum bu toḳuz kat ḳal‘ ayı eyler ḥarāb

G¹³² 37^b Y. Çavuşoğlu, 1982: 50.

1: Sīnemün ordusına gel seyre ey ‘ālī-cenāb/ Dāğlardur haymeler aña eliflerdür tınāb: Başum üzre hayme-i zer-beft olupdur āfitāb/ Zerre deñlü işigünđen ireli başa türāb Çavuşoğlu.

G¹³³ 38^a Y. Tarlan, 1968: 72.

1b: Derd: Top Tarlan.

- 2 Pür-hevâdur başımı kes kûbbe-i eflâke at
Èy perî hammâmda tut kim uçurduñ bir habâb
- 3 Çarh gördi ayağın altında hâk olmuş zemîn
Döndi reşkinden dédi *yâ leytenî küntü türâb*
- 4 Gösterür mâh-ı şeb-ârâya seni barmağ ile
Gécelerde seyre çıkduğınca éy meh-rû şihâb
- 5 Tırma éy **Zâtî** günün toğdı temâşâ kıl yürî
Ol nigâruñ yine ref^c olmuş cemâlinden niğâb

134

Mesîh* râst

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Èy yüzün bâğ-ı bihişt ü kevşeri ol la‘ l-i nâb
Reşk-i hatıñdan géyinmiş her melek ağızar şiyâb
- 2 Kâmetüne sehv ile beñzetdüğüñ kendüyi
Tolaşı tolaşı servün ayağını aldı âb
- 3 Dâğ urup cismüme perhîz étme [kanum] içmeden
Hõş degüldür çünkü gül devrinde meyden ictinâb

2: Tarlan’da 3. sırada.

3b: *yâ leytenî küntü türâb*: “... Keşke toprak olsaydım.” Nebe 78/ 40.

4: Tarlan’da 6. sırada.

G¹³⁴ 38^a Y. Mengi, 1995: 120.

*Mesîhî.

1b: Reşk: Reng Mengi.

3: Mengi’de 4. sırada.

- 4 Dest-i āhum nitekim depretti çarhuñ halkasın
Olmadı bu sā'il-i eşküme bir dem feth-i bāb
- 5 Èy lebi mey-gūn ölürse nār-ı hecrūnden **Mesīh**
Haşre dek anuñ mezārından gelür bū-yı kebāb

135

Şem'î rāst

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Toğdı hōrşid-i țarab berķ urdı cām-ı āfitāb
Gün gibi ref' eyle éy meh-rū cemālūnden hicāb
- 2 Èy gönül dil-teng olup kıan yutma her dem gönca-veş
Gül gibi gönlūñ açılısuñ lāle-veş nūş ét şarāb
- 3 Yarına kıalan belādan ğam yéme vardur meşel
Ne devāsız derd olur ne hōd su'āl-i bī-cevāb
- 4 Zūlfūñ içün cān u dil 'aşkıñda pīç-ā-pīç olup
Oda düşmiş mū gibi dāyim çekerler ıztırāb
- 5 Eşigine yüz süren eflāke érđi gün gibi
Sevdi **Şem'î** dōstlar bir dilber-i 'āl-i cenāb

4: Mengi'de 3. sırada.

5: Mengi'de 6. sırada.

G¹³⁵ 38^a Y. Karavelioğlu, 2005: 408.

3: Karavelioğlu'nda 4. sırada.

4: Karavelioğlu'nda 6. sırada.

Remzî*Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün**Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -*

- 1 Gün yüzünde sünbülün keşf eylesün éy mäh-tāb
Maḥv u nā-peydā olur bir zerre gibi āfitāb
- 2 Gözlerün kaşd eylemiş gönlüm evin vīrān [éde]
Ol ḥayālün taḥtudur kıлма anı şāhum ḥarāb
- 3 Kākül-i müşgīn ‘izāruḥ çevresin kim devr éder
Bezm-i ğamda nāle muṭrib-turur kāfūr-ı nāb
- 4 Bezm-i ğamda nāle muṭrib sīne def derdüm nedīm
Gözlerüm yaşı şarāb u ḳalb-i pür-ḥünüm kebāb
- 5 **Remzî**-i dil ḥastenün derdine emdür leblerün
Ben ṭabīb-i ‘aşḳa şordum bu-y-imiş şāfi cevāb

Cāmi‘î fermāyed*Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün**Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -*

- 1 Ol perī-ruḥ ādemi gördükçe eyler ictināb
Ġam degül insānı gördükçe perī eyler ḥicāb

G¹³⁶ 32^b Y. Gündoğdu, 2002: 214.

1a: keşf: ref^c Gündoğdu.

1b: Maḥv u: Maḥv-ı Gündoğdu.

3b: Bezm-i ğamda nāle muṭrib-turur: ‘ Anberīn micmerde güyā gösterür Gündoğdu.

4b: ḳalb-i pür-ḥünüm kebāb: bağrumı kıldum kebāb Gündoğdu.

5a: emdür leblerün: em durur lebüñ Gündoğdu.

G¹³⁷ 38^b Y. Gündoğdu, 2002: 225.

1b: degül: degül degül Y.

- 2 Günde biñ kez söyler isem ol perî âdem démez
Biñde bir vérmez perî ‘âdetdür insâna cevâb
- 3 Cism-i zerdî merdüm-i çeşmüm senüñ çün éy perî
Hõş gelür zîrâ bilür her dem yörine cüy-âb
- 4 Éy gönül döymez perîler cevrine tağıla taş
Nice katlansun bu âdem aşlı bir avuç türâb
- 5 Cāmi‘î érmez perî vaşlına âdem fāriğ ol
Âdemî ol perî *vallāhu [a‘lemu] bi‘ş-şavāb*

138

Şun‘î fermāyed

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Sevdi bu göñlüm yine bir dilber-i ‘ālî-cenâb
Kimseler görmiş degülken aқduğın bālāya āb
- 2 Yazmadı bedr-i tamāmı alnuğa éy meh-mişāl
Gerçi kim her [ne] қadar göz nūrını dökdi āfitāb
- 3 Şõfi vérüp hırқа vü tācın meye éy muğbeçe
Geşt éder āvāre vü ser-geşte mānend-i ḥabāb

2a: biñ kez: yüz biñ Gündoğdu.

2b: Biñde bir vérmez perî ‘âdetdür insâna cevâb: Virmez imiş her perî insâna ‘âdetdür cevâb Gündoğdu.

3b: bilür: bilüp Gündoğdu.

4: bu: bir Gündoğdu.

5b: *vallāhu [a‘lemu] bi‘ş-şavāb*: Doğruları en iyi bilen Allah’tır.

G¹³⁸ 38^b Y. Gündoğdu, 2002: 228.

- 4 Būse aldūğın lebinden ben mi dēdüm sākīyā
Fāş olanı niçün benden tutar cām-ı [şarāb]
- 5 Ağzı var mı dēyü yāruñ étseler benden su ’āl
Bu su ’āle **Şun’iyā** ben bildigüm yoğdur cevāb

139

*

Fā’ilātün/ Fā’ilātün/ Fā’ilātün/ Fā’ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Çarğ-ı gerdündan bilürsin eksük olmaz inqılāb
Bekle yārüñ eşigin kim ola bir gün fetğ-i bāb
- 2 Her ne derde kim devā şorsuñ lebün emsem olur
Görmedim dünyāda ben anuñ gibi hāzır cevāb
- 3 Lebleründen alsam üç buse olur qanım helāl
Kim müşelleş olıcağ dērler mubāğ olur şarāb
- 4 Ayağuna çoğ döker gözyaşını ’ aşıqlaruñ
Hüsnuñün bünyādın ol āb édiser āğır ħarāb
- 5 Söylesün él diñle sen bildüğün éle söyleme
Söyledim ben bildüğüm *vallāhu a’lem bi’ş-şavāb*

4a: lebinden: lebünden Gündoğdu.

4b: Fāş olanı: Fāş olan rāzı Gündoğdu.

G¹³⁹ 39^a Y. Demirel, 1996: 20.

Bu gazel İbn-i Kemāl’e aittir.

2a: şorsağ: şorsam/ olur: bulur Demirel.

3b: müşelleş: müselleş/ mubāğ olur: ħarām olmaz Demirel.

4: Demirel’de 5. sırada.

4a: gözyaşını: göz yaşı Demirel.

5: Demirel’de 8. sırada.

Yahyā rāst***Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün******Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -***

- 1 Şa‘şa‘a şanma görinen éy meh-i ‘ālī-cenāb
Gökde zencīrin sürür dīvāneñ oldı āfītāb
- 2 Āh kim bir dem kulağuma çalınsa fūrkatün
Bezm-i fūrkatde yürek raqqāş olur kaddüm rebāb
- 3 Gözyaşu seyyārelerdür dāğ-ı sīnem şābitāt
Ehl-i derde yēdi taşdan geçmiş ağudur şihāb
- 4 Ol tabīb-i cāna kılsañ derd-i ‘aşkıñdan su’āl
Éy gönül şemşīr-i bürrānı vērür kaṭ‘ī cevāb
- 5 Görđi dünyāya şıgışmaz hūsn ile ol meh-liķā
Kodı éy **Yahyā** el arķasını yēre āfītāb

Emrī rāst***Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün******Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -***

- 1 Şanma kim ebr-i hevādan saçılır hāk üzre āb
Süz-ı āhumdan ‘araķ-rīz oldı éy meh-rū seḥāb

G¹⁴⁰ 39^a Y. Çavuşoğlu, 1997: 295.

1a: meh: şeh Çavuşoğlu.

1b: oldı: olmış Çavuşoğlu.

2: Çavuşoğlu’nda yok.

3: Çavuşoğlu’nda 5. sırada.

3b: şihāb: şihāb Çavuşoğlu.

G¹⁴¹ 39^a Y. Saraç, 2002: 54.

1a: ebr: bād Saraç.

1b: Süz: Nār/ oldı: olur Saraç.

- 2 Èy kamer kaşuñ hilâlin görme[ge] sipihr-i çarḡ
 Āyine korsa n'ola şu içre ' aks-i āfitāb
- 3 Mīve-i dāğ ile pūr gördi nihāl ḡaddümi
 Aşdı dil dūd-ı siyāhından aña perr-i gurāb
- 4 Tıtdı eṭrāfına anuñ ḡārdan ḡavlı müjem
 Tā şeb-i ḡamda ḡarīm-i dīde[me] girmeye ḡ'āb
- 5 Kaşı fikridür dili peyveste nālān eyleyen
 Ol kemāndan iñler éy **Emrī** hemīşe bu rübāb

142

Rahmī

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Ehl-i dil dünyā deger dērse n'ola cām-ı şarāb
 K'anuñ üzre ḡubbe eflāka beñzer her ḡabāb
- 2 Şöyle mestem ger ölem ḡākümden olursa sebū
 Āb içen andan ola tā ḡaşre dek mest ü ḡarāb
- 3 Şaldı pertev māh ruḡsāruñ şikāf-ı sīneme
 Ḥānenüñ şan revzeninden düşdi ' aks-i āfitāb

2a: Saraç'ta yok.

2b: Saraç'ta 39 numaralı gazelde 4b'de.

3: Saraç'ta 43 numaralı gazelde 3'te.

3a: dāğ ile: dāğunla/ nihāl: dıraḡt Saraç.

4: Saraç'ta 38 numaralı gazelde 4'te.

5: Saraç'ta 36 numaralı gazelde 5'te.

G¹⁴² 39^b Y. Gündoğdu, 2002: 233.

- 4 Çekdügüm gam fâş ola ‘âlemlere nâ-geh diyü
Eşk-i çeşmüm çekdi rû-yı zerdüme gül-gün niķāb
- 5 Kārbāruñ bād-ı gam dērseñ ki ber-bād étmeye
Bādeden başuñ götürme **Rah̄miyā** hem-çün ḥabāb

143

Enverī rāst

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Gördi ol meh germ olup seyrān éderken āfitāb
Dédi kim gūyā ki ḥammāmda uçurdum bir ḥabāb
- 2 Döne döne iñleyüp yansam yaķılsam ger n’ola
Nār-ı fūrkatde dirīgā oldı bu bağrum rebāb
- 3 Her kişinüñ yüzine urur günāhın sāķiyā
Şoḥbetinde kıpkızıl dīvānedür beñzer serāb
- 4 Hāk-i pāy-i dil-beri zann eylerem eyvāh kim
Yüzüm üstine ḥarāretten dökildükçe gül-āb
- 5 Aḥterān zann eyleme yer yer felekde **Enverī**
Āteş-i āhum şerārından ṭolupdur nüh kıbāb

5a: étmeye: itmege Gündoğdu.

G¹⁴³ 39^b Y. Sabuncu, 2000: 52 (Eksik). Gündoğdu, 2002: 218.

1b: gūyā ki ḥammāmda: ḥammāmda gūyā Gündoğdu.

2a: iñleyüp: egilüp/ ger: kim Gündoğdu.

4b: ḥarāretten: mezārımdan/ gül-āb: türāb Gündoğdu.

5b: ṭolupdur: bu çarḥ-ı Gündoğdu.

Naẓmī rāst***Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün******Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -***

- 1 Rūşen eyler her dil-i târîki çün cām-ı şarāb
Aña ehl-i dil o ma‘ niden démişdür āfitāb
- 2 Cām-ı mey meclisde bir nādāna vardukça müdām
Devr éderken şevr burcina varur şan āfitāb
- 3 Hāk-i pāyine be-gāyet müşkil olur ‘ arz-ı hāl
Sevdügi dilber kimüñ kim ola bir ‘ ālī-cenāb
- 4 Serv-i kıadd-i yāre göñlüm düşüren çeşmüm-durur
Pes terāzū-y-ile bālāya çıkar elbette āb
- 5 La‘ l-i yāre kaçre kaçre kim gelür **Naẓmī** ‘ arak
Dürc-i yāķüt üzre gūyā derc olur dürr-i hōş-āb

Uşulī***Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün******Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -***

- 1 Èy ki hūsnüñ hūb u çeşmüñ hūb cismüñ cümle hūb
Nām-ı pāküñ ehl-i diller içre maħbūbu’l-ķulūb

G¹⁴⁴ 39^b Y. Üst, 2011: 495.

1b: ehl-i dil o ma‘ niden: ehl-i diller anuñ-çün Üst.

4: Üst’te 6. sırada.

4a: çeşmüm-durur: gözümdurur Üst.

5: Üst’te 7. sırada.

G¹⁴⁵ 40^a Y. İsen, 1988: 105.

1a: hūb u: hūb İsen.

- 2 Cevher-i ferd-i dehānuḡda nihān esrār-ı ġayb
Açmamıř ol perdeyi bir ferde ‘allāmu’l-ġuyūb
- 3 Bī-bedelsūn hīç ġüzellikde nazīrūḡ yok senūḡ
Dīde-i aḡvelledür ger var ise ‘ayb-ı ‘uyūb
- 4 Satvetūḡ meydānına ecsām-ı süflī ḡāk-i rāh
Ḳudretūḡ çevġānına ecrām-ı ‘ulvī cümle top
- 5 Ḳahr-ı ‘aşḡuḡ şatveti kesdi ‘alāyıkdan beni
Èy **Uřūlī** ḡaḡ imiř *es-seyfū meḡḡa’ü’z-zūnūb*

146

Ḳayālī rāst

Fā‘ilātūn/ Fā‘ilātūn/ Fā‘ilātūn/ Fā‘ilūn

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Èy ḡaşuḡ pek yā çeküp atmaḡda sehm-endāz-ı ḡūb
Tīr-i ġamzeḡ ehl-i derd içinde maḡbūbu’l-ḡulūb
- 2 Ṭutmıř idūm dest-i hecrūḡle melāmet dāmenin
Ten libāsın vērmeden ervāḡa Settāru’l-‘uyūb
- 3 Yāra baḡ ġayra nazār ḡılma deyu te’dīb içün
Çeřm-i ‘ālem-bīnūme kirpiklerūm ḡaldurdı çūb

2a: ferd-i: ferdī İsen.

3b: var: vār İsen.

4a: rāh: reh İsen.

5: İsen’de 8. sırada.

5b: *es-seyfū meḡḡa’ü’z-zūnūb*: Kılıç ġünahları keser.

G¹⁴⁶ 40^a Y. Tarlan, 1945: 110.

2a: hecrūḡle: ‘aşḡuḡla Tarlan.

- 4 Himmetüm raḥşına meydān māverā-yı kā'ināt
Ḳudretüm çevgānına gerdūn-ı gerdān oldı top
- 5 Cāme-i cismüm **Ḥayālī** gördi mey-ālūdedür
Āb-ı istiğfār ile pāk étđi Ğaffārü'z-zünüb

147

Yahyā rāst

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Kāşkī bir gün beni öldürseñ éy şāh-ı ğazūb
Nice yıllardur ki gözümde uçar ol ḥ'āb-ı ḥūb
- 2 Ğam degül yüz biñ günāh étse cünūn-ı 'aşķ ile
Şol kişinūñ kim ola dildārı Ğaffārü'z-zünüb
- 3 'Ār éder ben 'āşık-ı dīvānesinden ol perī
Nā-bedīd étse faķīri bārī Settārü'l-'uyūb
- 4 Nokta-i vaḥdetde derc olmış-durur ümmü'l-kitāb
'Āşıkā keşf eylemişdür anı 'Allāmü'l-guyūb
- 5 Cevrūñ éy 'īsā-nefes **Yahyā**yı ihyā eyledi
Var mıdur derdūñ gibi 'ālemde Maḥbūbü'l-ķulūb

4b: gerdūn-ı gerdān: gerdūn u gerdān Tarlan.

G¹⁴⁷ 40^a Y. Çavuşoğlu, 1977: 296.

4a: ümmü'l-kitāb: 'ilmü'l-kitāb

5b: 'ālemde: dünyāda Çavuşoğlu.

Nazmî*Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün***Remel:** - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Şol ki anuñ luţf-ı şānı ola hem ahlāķı hūb
Zi-sa‘ ādet kim olur ‘ālemde maḥbūbu’l-ķulūb
- 2 Kendü ‘aybuñ gör yüzine urma kimse ‘aybunı
Setr éder dünyāda her ‘aybı çü Settāru’l-‘uyūb
- 3 Her kişinüñ dildeki keyfiyyet-i esrārını
Kimseler vāķıf degül illāki ‘Allāmü’l-ğuyūb
- 4 Ğafleti ķo fırsatı fevt étme tã‘ at éde gör
Şems-i ‘ömrüñ étmedin burc-ı ḥayātuñdan ğurūb
- 5 Keşret-i zenbîle **Nazmî** vāy ben ‘āşīye vāy
Anı luţfindan meger ‘afv éde Ğaffāru’z-zünūb

Şābirî rāst*Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün***Remel:** - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Şevķ-i ḥālünj kim dil-i ‘uşşāķa urdı dāĝ-ı hūb
Étdiler cān u göñüldeñ anı Maḥbūbü’l-ķulūb

G¹⁴⁸ 40^b Y. Üst, 2011: 498.

1a: Şol: Ol Üst.

1b: kim: ki Üst.

2a: kimse ‘aybunı: ‘aybın kimsenünj Üst.

3b: esrārını: esrārına Üst.

4b: ḥayātuñdan: sıfātuñdan Üst.

G¹⁴⁹ 40^b Y.

- 2 Huzmedānlar bilemez zerre dehānuñdan eşer
Āfitābum her biri ger olsa ‘ Allāmü’l-Ġuyüb
- 3 Çeşm-i giryānda çemende kāmētüm çevgāndur
Şehsuvārum dāne-i eşküm olupdur aña top
- 4 Cüfte cüfte ol leb-i dilberde hāl-i ‘ anberīn
Hoķķa-i la‘l içre şan konmuş-durur müşgīn-i hūb
- 5 **Şabirī**yi bāde-i gül-rengden men‘ eyleme
Cān çıkar tenden şarāb-ı nāba zāhid lā-atüb

150

Necātī rāst

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 ‘ Āşık olduğum tıyaldan yüzime bakmaz hābīb
Yöresine uğramaz ölümlü bīmāruñ tabīb
- 2 Çīn-i zülfimden çekilsün dér imişsin dōstum
Hey ma‘ āzallah ne çāre işte boğaz işte ip
- 3 Mest olıcaķ kan içer dérler senüñ çün dōstum
Èy gözi mestüm şarābı nāzı n’eylersün içüp
- 4 Ža‘ f ile görünmez oldum kimden umayın vişāl
Görmeyécek hasteyi kime ‘ ilāc eyler tabīb

G¹⁵⁰ 40^b Y. Tarlan, 1963: 160.

3: Tarlan’da 6. sırada.

3b: Ey: Hey/ şarābı: şarāb-ı Tarlan.

- 5 Acır isen gel **Necātī** derd-mende acı kim
Ne leb-i dilber naşīb oldu ne helvā-yı raķīb

151

Revānī

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Āsitānında yaturdum üstime geldi ḥabīb
Bu meşeldür ḥastayı döşekde alurmuş ṭabīb
- 2 Gice-y-ile varduğum budur ṭavāf-ı kūyuṅa
Ḳorḳaram sāyem daḥı bir gün baṅa ola raķīb
- 3 Dīnim īmānum ser-i zūlfūṅ ṭolaşmasun dile
Ḳāfir-i 'aşḳ ölene ḥācet degül hergiz şalīb
- 4 Ḥüsn-i dilberden ziyā oğurlamadıysa eger
Dāyimā şem' -i şeb-efrūzuṅ nedir boynında ip
- 5 Ḳanı ol dem kim **Revānī** yüz süre ayağuşa
Degme bir üftādeye devlet naşīb olmaz naşīb

152

Lāmi' i rāst

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Budur efgān étdüğüm gördükçe ḥüsnüṅ éy ḥabīb
Kim bahār eyyāmı olsa nāle eyler 'andelīb

G¹⁵¹ 41^a Y.

G¹⁵² 41^a Y. Gündoğdu, 2002: 335.

- 2 Āteşi teskîn éder her dem hayâl-i sînesi
Penbe ile şu vérür şan hastasına ol şabîb
- 3 Yaraşur şalsa çözüp zünnâr-ı zülfin haddine
Toğrılup imâna gelse hõş olur ehl-i şalîb
- 4 ‘Azm-i kûy-ı yâr kıldum dilde âteş elde bād
Bilmezem ābum mı ya hāküm mi çekdi ya naşîb
- 5 **Lāmi’î** bilmez elif kaddünğden artuğ harf-i rāst
Anı başlatmış ezelden aña üstād-ı edîb

153

Me’ālî rāst

Fā’ilātün/ Fā’ilātün/ Fā’ilātün/ Fā’ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Āh odına yanup ağladuğuma gelmez raķîb
Teñ tütüni toğrı çıksun raħm kılsun ol ħabîb
- 2 Ben itin haylî ri’ āyet étdügin gördi bugün
Ètlere vérdi yine aldı ol āhūyı raķîb
- 3 Umma ħ[’ā]n-ı vaşlın ol şîrîn lebüñ éy müdde’î
Kim senüñ işüñ degüldür ol saña olmaz naşîb

3a: zülfin: zülfün Gündoğdu.

3b: hõş: ħüb Gündoğdu.

5: Gündoğdu’da 7. sırada.

G¹⁵³ 41^a Y. Gündoğdu, 2002: 341.

2: Gündoğdu’da 3. sırada.

2a: haylî ri’ āyet étdügin gördi: gördi ri’ āyet itdügin haylî Gündoğdu.

- 4 Dört gözlü görmez iken kuḥl-ı ḥāk-i payūḡı
Bir göz ile anı nergis umduḡı atı arīb
- 5 Èy **Me'ālī** gördi baḡrum baṣ u dilüm zaḡmını
Bellü baṣlu bir ḡ'āb-ı ṣāfī vérmedi abīb

154

Baṣīrī

Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 İki ūret ḡūbdur Ḥadan baḡa olsa naṣīb
Ol mehūḡ yüzini görmek görmemek rū-yı raīb
- 2 Ḥāl-i miskīn 'ārız-ı kāfūruḡ üzre éy ūanem
Hindū-yı miskīndür kim Rūma gelmiūdür arīb
- 3 Ètmeḡil zāyi' baḡa bir yo yere dermānuḡı
Derd-mend-i 'aūa dermān mı bulunur éy abīb
- 4 Bir degül bülbül teninde kim güli vaūf étmeḡe
Baūdan ayaḡa zebān olmiū emende 'andelīb
- 5 Èy **Baṣīrī** ser-be-ser ḡākister olur kāyināt
Düūū āhum āteūinden 'ālem ire bir lehīb

4a: Dört: ār Gündoḡdu.

5a: baṣ u dilüm zaḡmını: baūını belüm ḡumın Gündoḡdu.

G¹⁵⁴ 41^b Y. Kartal, 2006: 68.

2a: éy ūanem: ūanasın Kartal.

3a: bir: sen Kartal.

4a: bülbül teninde: bülbül-i tende Kartal.

5b: Düūū āhum āteūinden 'ālem ire bir lehīb: 'Āleme ger düūū āhuḡ āteūinden bir lehīb Kartal.

Sürürî rāst*Fā'ilatün/ Fā'ilatün/ Fā'ilatün/ Fā'ilün***Remel:** - . - - / - . - - / - . - - / - . - -

- 1 Haste-i 'aşkem lebündür başa dermān éy ḥabīb
Āh kim teşḥīşi yok yanlış 'ilāc eyler ṭabīb
- 2 Cennete girmiş ite döner hemānā éy melek
Ravza-i gülzār-ı kūyuña kaçan girse raḳīb
- 3 Éy lebi mül cāmi' e gelseñ gören der *eş-şalāt*
Na'ra-i mest-āne urur şevḳ ile ol dem ḥaṭīb
- 4 Rağbetün yok ben zelīle cān götürdüm armağan
Tuḥfe ile gerçi kim mergüb olur şāhā ğarīb
- 5 Sarı beñzin bugün görse şūfinün **Sürürî** söylemez
Kim ḥazān eyyāmı olsa ötmez éy dil 'andelīb

Mihrî rāst*Fā'ilatün/ Fā'ilatün/ Fā'ilatün/ Fā'ilün***Remel:** - . - - / - . - - / - . - - / - . - -

- 1 N'eyledüm n'édüm günāhum bilmezem hiç ben ğarīb
Gördüñce yüz çevürür yüzime baḳmaz ḥabīb

G¹⁵⁵ 41^b Y. Köksal, 2001: 548.

155: Sürürî: Şābirî Y.

3a: *eş-şalāt*: namaz.

4: Köksal'da 5. sırada.

4a: zelīle: zülf ile Köksal.

5: Köksal'da 7. sırada.

5b: ötmez: olmaz Köksal.

G¹⁵⁶ 41^b Y. Arslan, 2007: 218.

1a: hiç: bu Arslan.

- 2 Gāh ki bir göz ucıyla merḥabā eylerdi yār
Yine beñzer ki araya fitne bıraḳdı raḳīb
- 3 Cān za‘īf oldu firāḳuñdan meded ḳıl dōstum
Ḥaste-dil derdine luḳf ét gel ‘ilāca éy ṭabīb
- 4 Zūlfüñüñ çevgānına ur raḳībı ḥıřm édüp
Kim bu bir kelb-i la‘īndür ṭaḳ anuñ boynına ip
- 5 Ṭālī‘ üñ yoḳdur güzellerden çü **Mihri** çāre ne
Ḳısmet-i rüz-ı ezelde saña bu olmış nařīb

157

Derūnī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Āh kim bī-çāre ḳaldum çāre-sāz olmaz ḥabīb
Āřiyānından cüdā āvāre tenhā bī-nařīb
- 2 ‘Āřıḳ[1] řād étmeye éy dil meger ḥīn-i viřāl
Ḥasteye ḥōř gelmeye illā řifā-yı ‘an-ḳarīb
- 3 Öpdüm aḳzuñ görmedim meclisde eylerken naşar
Ḥirelendi tāb-ı ḥüsnüñden meger çeşm-i raḳīb

3b: ‘ilāca: ‘ilāc it Arslan.

4a: çevgānına ur raḳībı ḥıřm édüp: çengāline urma raḳībı ḥıřm idüp Arslan.

4b: Kim: Hey/ anuñ: bunuñ Arslan.

G¹⁵⁷ 42^a Y. Gündoḳdu, 2002: 336.

2a: étmeye: itmege Gündoḳdu.

2b: řifā-yı: řifā-ı Gündoḳdu. ‘an-ḳarīb: yakından.

3a: Öpdüm aḳzuñ görmedim: Öpdü aḳzın görmedi Gündoḳdu.

- 4 Ètmesün karşıuñla feryād-ı ‘aşkıuñdan figān
Bülbülüñ feryādı hōşdur öte tursun ‘andelīb
- 5 Èy **Derūnī** bī-zevāl olsa n’ola ol āfitāb
Kim saña yüz luţf ile olmuşdur ol Hāķķdan naşīb

158

Gedāyī rāst

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Ruhlaruñda haţt mı bu yā dest-i kudret éy habīb
Şafha-i hüsnüñe yazdı āyet-i Fetħ-i qarīb
- 2 Zīnet-i bāğ-ı cemālūñden kināyetdür bahār
Āyet-i hüsnüñ okur gül şafhasından ‘andelīb
- 3 Derd ü ğam başş étmege ‘uşşāķa ok atar müjen
Ol sa‘ ādet sehmine cān muntazırdur yā naşīb
- 4 Gün yüzūñden ayurup bahtum ğünün dūr eyledi
Dilerem Hāķķdan anı kim görmesün herğiz raķīb
- 5 Ğam şebinde éy gözüm nūrı delil olmaz iseñ
Bu **Gedāyī** kalur éy ‘aynum gözi bağlu ğarīb

4a: karşıuñla feryād-ı ‘aşkıuñdan: varup [ķapuña derd-i] ‘ışkıñdan Gündoğdu.
G¹⁵⁸ 42^a Y. Gündoğdu, 2002: 345.

1a: haţt: haţ Gündoğdu.

2a: bahār: şeh-bāz Gündoğdu.

2b: gül şafhasından: güler muşhafından Gündoğdu.

4a: dūr: dün Gündoğdu.

4b: Hāķķdan: haķdan Gündoğdu.

Yahyā rāst

*Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün**Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -*

- 1 Gizlü sözüüm var dehānuñ gibi saña éy ḥabīb
Ḥāṭırum gibi yıķılsa ol qara yüzlü raķıb
- 2 Cennet-i Firdevs olursa édemez ādem qarār
Qalmasun éy [māh] sensüz kimse şehrinde garīb
- 3 ‘Ālem içre kısmet-i rüz-ı ezeldür sevdüğüm
Kimine vaşluñ kimine fūrkatuñ olur naşıb
- 4 Ölüm üstine ölüm bundan ziyāde olmaya
Cān vérürken diyeler geldi raķıb ile ḥabīb
- 5 Vérdi ol serv-i ḥırāmānum ıraqdan bir selām
Èrdi éy **Yahyā** teselli-i vişāl-i ‘an-ķarīb

Nazmī

*Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün**Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -*

- 1 Epssem ol bīmār-ı ‘aşqa ķo ‘ilācı éy ṭabīb
Emsem olmaz aña illā şerbet-i la‘l-i ḥabīb
- 2 Qatı müşkil kār olur ḥālī qatı düşvār olur
Kimseler bir yere varup düşmesün hergiz garīb

G¹⁵⁹ 42^a Y. Çavuşoğlu, 1977: 297.G¹⁶⁰ 42^b Y. Üst, 2011: 500.

- 3 El çeküp gül hârdan kendüye ister k'ola râm
V'ey ki uçar bu havâda özge kuşdur ' andelib
- 4 Zülfin ilter ' arızına görse ağyârı nigâr
Şiddet-i ser-mâda kâfirler şalar şuya salīb
- 5 Bezm-i meyde büse-i la' l-i lebin ' ahd eyleyüp
Luţf ile bu **Nazm**inüñ cânından oy vërdi habīb

161

Zâtî rāst

Mef'ülü/ Fā'ilätü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün

Muzārî': - - . / - . . . / . - . . / - - -

- 1 Dil-ber yüzine şubḥ-dem anuñçün urdı āb
Bilür kim āfete ére āb olur āfitāb
- 2 Kimünj ki gelse ' aqlına anı ' iḳāl éde
Girerse şevbüme ol elif-ḳadd olur şevāb
- 3 Destin o şāhuñ öpdü çün ağyār şab şab
Ḳalbüm nüşāb-ı reşk ile pür ḳıldı ḳalb-i şāb
- 4 İki çekişli kimse ki bir meclise gele
Barışdurur ikisini dilden o dem şarāb

3b: V'ey: Vây Üst.

4b: kâfirler şalar şuya: kâfir pes suya salar Üst.

G¹⁶¹ 42^b Y. Tarlan, 1968: 61.

1a: urdı: urur Tarlan.

1b: kim: ki Tarlan.

2a: anı: ' aqlın Tarlan.

4b: Barışdurur ikisini dilden: Barışdur ikisine göñülден Tarlan.

- 5 **Zātī** şarāb-ı nāb ziyāde hōş-āb idi
Anda bulunmadı eger hisse şūret-i ter-āb

162

Mesihī rāst

Mef'ülü/ Fā'ilātü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün

Muzāri': - - . / - - . . / . - - . / - - -

- 1 Ol gönca kim yüzine tutar al ile niķāb
Bülbüllerinden utanup eyler meger hiçāb
- 2 İçmezlenürdi meclis-i gülşende gönca lik
Şebnem güc ile koydı anuñ ağzına şarāb
- 3 Şūfi ' aceb mi Cennete girsem hesābsuz
Yoķdur benüm günāhuma maħşerde çün hesāb
- 4 Deryā-yı eşküm üzre benüm oñmaduķ başum
Bād-ı hevā ile toludur nitekim habāb
- 5 Sürse yüzün yüzüne **Mesihī** ' aceb degül
Tezhīb olıcaķ daħi mergüb olur kitāb

163

'Amrī

Mef'ülü/ Fā'ilātü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün

Muzāri': - - . / - - . . / . - - . / - - -

- 1 Dil-ber ki uyħuya vara gelmez gözime ħ'āb
Öpsem tuya mı dēyü çeker cānum ıztırāb

5b: hisse: hisse ki Y. ter: ser Tarlan.

G¹⁶² 42^b Y. Mengi, 1995: 120.

G¹⁶³ 43^a Y. Çavuşoğlu, 1979: 42.

- 2 Tennür-ı sinede ki ‘arağ-rîz ola ruhı
Ben n’eyleşem dérem ki gelür nükhet-i gül-âb
- 3 Vuşlat güninde secdeye vardum yüzün görüp
Bayrām namāzı çün kılnur toğsa āfitāb
- 4 andiller söyünse ne ğam geldi ise ‘îd
Şimden gérü münevver éder bezmi cām-ı nāb
- 5 Peykân-ı dōst dilde karar eylemez geçer
‘Amrî şikeste şışede hiç eglenür mi āb

164

Fakîrî rāst

Mef‘ülü/ Fā‘ilātü/ Mefā‘ilü/ Fā‘ilün

Muzāri‘: - - . / - . . . / . - - . / - . -

- 1 Pîr-i muġāndan olmaz ise bize fetḥ-i bāb
Sākî ḥumār-ı bāde ile ḥālümüz ḥarāb
- 2 Zencîre anı çekmez idi bād-ı şubḥ eger
Yüzi şu-y-ile gülşen-i küyuḡda geçse āb
- 3 Cām-ı mey ile tevbesini bozdı ğoncalar
oydı güc ile jāle görüḡ aġzına şarāb

2a: sinede: sineden Çavuşoġlu.

2b: n’eyleşem: yiylesem/ dérem ki: ki direm ki Y.
G¹⁶⁴ 43^a Y. Gündoġdu, 2002: 310.

3a: mey ile: lebüḡle/ ğoncalar: jāleler Gündoġdu.

3b: jāle görüḡ: ğoncaların Gündoġdu.

- 4 Açılmadılar éy yüzi gül leblerün görüp
Ebkâr-ı goncalar yüzine tıtdılar niķāb
- 5 Göñlüm sarāyı rüşen olurđı **Faķiri** ger
Èrseydi aña pertev-i cām-ı şarāb-ı nāb

165

Ĥayālī rāst

Mef'ülü/ Fā'ilätü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün

Muzāri': - - . / - . . . / . - - . / - . -

- 1 Yegdür şu kaçrdan k'ola anuñ sonı ĥarāb
Rind-i şarāb-ĥ'āreye cām içre bir ĥabāb
- 2 Cem' ét özüñi kıılma perīşān raķam-mişāl
Fāñi cihāñı sıfır gibi ĥiçe kııl ĥisāb
- 3 Sevdā-yı zülf-i dilber éder tīre göñlüñi
Gün pertevine niteki ĥāyil olur seĥāb
- 4 Meyl étme yüzde zülfine kim ķonmaz aña murğ
Bir gülsitān içinde aşılsa per-i ĥurāb
- 5 Yerde gerek **Ĥayālī** yüzün sāye-veş senün
Başuñ göge éerse de mānend-i āfitāb

4a: leblerün: leblerin Gündoğdu.

G¹⁶⁵ 43^a Y. Tarlan, 1945: 111.

2a: kıılma: olma Tarlan.

3b: niteki ĥāyil olur: ĥā'ıl olur nitekim Tarlan.

5b: göge éerse de: ererse göklere Tarlan.

Fiġānī*Mef'ūlü/ Fā'ilātü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün**Muzāri': - - . / - . - . / . - - . / - . -*

- 1 Şu gibi şāf kııl sözi fikr eyle vér cevāb
Her ne dilünge gelse ögütme çü āsiyāb
- 2 Gök şuya döndi cism-i nizārum dögünmeden
Yér yér içinde ābileler oldı şan ħabāb
- 3 Göñlüm müşevveş olsa n'ola zülf-i yārda
Bir kuş ki dāma düşse bulur lā-büd iztırāb
- 4 Baķup ħalursa yaşuma n'ola o serv-ķadd
Göz[ler] alur revān olıcaķ sür' at ile āb
- 5 La' liyle çeşmine véreli dil **Fiġānīyā**
Gözde ağızda ħalmadı hīç meyl-i ħürd u ħ'āb

Raĥmī rāst*Mef'ūlü/ Fā'ilātü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün**Muzāri': - - . / - . - . / . - - . / - . -*

- 1 'Aşķ āteşine sīnemi dil eyledi kebāb
Dīvāne gibi kendüzini eyledi ħarāb

G¹⁶⁶ 43^b Y. Karahan, 1966: 32.

2: Karahan'da 3. sırada.

3b: düşse bulur: düşe çeker Karahan.

4: Karahan'da 2. sırada.

5b: ħürd u ħ'āb: lezzet ile ħ'āb Karahan.

G¹⁶⁷ 43^b Y. Gündoġdu, 2002: 296.

- 2 Şal şāhbāzuñ elde iken ol şikāruñı
Bir cīfe üzre қonma şaқın nitekim zebāb
- 3 Dehrüñ қarārı yoқ déyü feryād étđi cūy
Gūş édicek bu noқtayı çarḡ urđı āsiyāb
- 4 Dürr-i beқāyı bulmaға ğavvāş-ı dil gibi
Göz yumđı yine düşđi fenā baḡrına ḡabāb
- 5 Yāruñ hevā-yı zülfi-y-ile **Raḡmiyā** ğöñül
Ne yérđedür ne ğokde-durur nitekim seḡāb

168

Fevrī rāst

Mef‘ülü/ Fā‘ilātü/ Mefā‘ilü/ Fā‘ilün

Muzāri‘: - - . / - . . . / . - - . / - . -

- 1 Şişđi қabardı ğövdesi ḡāli iken ḡarāb
Yel zaḡmetine uğramış āvāredür ḡabāb
- 2 Şun ben marīz-i ‘aşқа ki sāķi devā içün
Biñ şerbet-i ḡakīme deġer bir қadeḡ şarāb
- 3 Biñ şerḡa çek ki sīnede toḡm-ı vefā bite
Sür döne döne ḡāşıl éde dāneḡi türāb
- 4 Sīnemde sırr-ı қalbi bilür zülf-i zāġ-fām
Medfün olanı yerde ğömermiş dilā ğurāb

2b: zebāb: ğurāb Ğündoġdu.

4b: düşđi: deşť-i Ğündoġdu.

G¹⁶⁸ 43^b Y. Ğündoġdu, 2002: 305.

2: Ğündoġdu’da 4. sırada.

2b: ḡakīme: ḡakīm Ğündoġdu.

3: Ğündoġdu’da 2. sırada.

- 5 Aldanma **Fevrî** çeşme-i mihrine ‘âlemün
Kim vérmez âb-ı hâletini lem‘ a-i serâb

169

Emrî

Mef‘ûlü/ Fâ‘ilâtü/ Mefâ‘ilü/ Fâ‘ilün

Muzâri‘: - - . / - . - . / . - - . / - -

- 1 Èy meh şu‘ â‘ şanma ki hüsünüden âfitâb
Barmağların yüzine tutar eyleyüp hicâb
- 2 Koşdum semend-i nâz ile géce zebün olup
Hıng-ı felek dilin çıkarur şanmağuz şihâb
- 3 Barmağ tıkağı kulağına mâh-ı nev degül
Vérdüm figānum ile ney-i çarha ıztırâb
- 4 Görđi gamuñda derd-i serüm dide-i sefid
Ruhsārum üzre penbe-y-ile ağıdur gülâb
- 5 Bir tiz aqarşudur o şehün tigi **Emriyâ**
Memlü hevâ-y-ile ser-i âvâreler habâb

G¹⁶⁹ 44^a Y. Saraç, 2002: 52.

2: Saraç’ta 34 numaralı gazelde 4’te.

2a: Koşdum semend-i nâz ile géce: Şeb-diz-i âh ile gece koşdum Saraç.

3: Saraç’ta 34 numaralı gazelde 5. sırada.

3b: Vérdüm figānum ile ney-i çarha ıztırâb: Gerdüna virdi nâlesi Emrînün ıztırâb Saraç.

4: Saraç’ta yok.

5b: âvâreler: âvâredür Saraç.

Nazmî rāst*Mef'ülü/ Fā'ilātü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün**Muzāri': - - . / - . - . / . - - . / - . -*

- 1 Hicründe döne döne dökem gözlerümden āb
İki taş ile kendümi dögem çü āsiyāb
- 2 Sen mihr-i hüsn hicri ne kara gün imiş āh
Kim çürmaz ol ğam ile yaşum nitekim gül-āb
- 3 Ben saña kul olam ya niçün mahrem olmayam
Kuldan efendi étmez efendi hōd ictināb
- 4 Olsa nesim-i zülfüne érmek eger naşib
Alurdım āh 'ömr-i girān-māyeden nişāb
- 5 Vaşf-ı lebünle **Nazmî** saña her gazel ki der
Olur laţif Hüsrev ü Şirīn gibi kitāb

Celālî rāst*Mef'ülü/ Fā'ilātü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün**Muzāri': - - . / - . - . / . - - . / - . -*

- 1 Dil hānesin hārāmî gözün eyledi hārāb
Ta' mīre başla seng-i cefā-y-ile yāb yāb
- 2 Şevkuñ şeb-i firākuñı döndürdi gündüze
'Aynuma gelmez éy yüzi hūrşid düzd-i h'āb

G¹⁷⁰ 44^a Y. Üst, 2011: 557.

2b: gül-āb: sehāb Üst.

G¹⁷¹ 44^a Y. Gündoğdu, 2002: 299.

- 3 Dil murğı havf éder varılmaz bāğ-ı hüsñüñe
Aşalı nahl-i kıddüñe zülfün per-i gurāb
- 4 İltür eşigüñe götürüp hākden beni
Taḥşil édem diyen kişi yerden göge şevāb
- 5 Başladı ululanmağa görüñ Celālīyi
Yārüñ kilāb-ı kūyına étdiyse intisāb

172

Zātī

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Nice yérde şekl-i mäh-ı nev ' ayān imiş ' aceb
Kim ııırdı bedr-i ruḥsāruñ benüm mähum bu şeb
- 2 Şorduğum ' ayb olma[sun] la' lündeki teb-hāle neden
Tıtmadı hōd bu géce éy gözleri bīmār teb
- 3 Èy nigār-ı pür-ḥalāvet cānum acıtduñ benüm
Kim bilür yine neden yér yér kıararmışdur o leb
- 4 Şubḥa dek sen ğayrlarla dün géce ' ayş étdüğüñ
Çeşm-i ḥ'āb-ālūd işāretle baña bildürdi hep
- 5 Dōstum **Zātī** tırurken ber-murād olmaķ neden
Mīve-i bāğ-ı vişālünđen ' adū-yı bī-edeb

G¹⁷² 44^b Y. Tarlan, 1968: 54.

1a: imiş: olmuş Tarlan.

1b: ııırdı: ııırmış Tarlan.

3b: yine: gine/ kıararmışdur: kıurumışdur Tarlan.

Meālī rāst*Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün**Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -*

- 1 Tıfl-ı dil zülfün görüp bî-höd olursa ne ‘aceb
Èy perî-rû ḥ‘āba varur ādemî zād érse şeb
- 2 Sūzen-i ğamze-y-ile sīnem çākini dikmez bigi
Şol güzel ḥıyāt kim nām-ı şerīf-durur cep
- 3 Eskimiş cismün belāsı döndüreyin der başa
Yoḥsa ol dilber derim yüzmeği ister éy ‘aceb
- 4 Merḥabā niçün saḡasın öñden ére ben déyü
Èy nigārem şağ elim şol elim ile düşdi çep
- 5 Kılıcı bir zaḥm urup ben ḥastenün şağ yanına
Èy **Meālī** ten ḳabāsından şanasın açdı hep

Yaḥyā rāst*Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün**Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -*

- 1 Kāşkī biñ cānum olaydı benüm éy ğonca-leb
Cevrüñi biñ cān ile tā kim çekeydüm rüz u şeb
- 2 Çeşm-i mestünđür arada fitneye bā‘ iş olan
Bu dil-i Manşürümü almağa uymuşdur sebab

G¹⁷³ 44^b Y.G¹⁷⁴ 44^b Y. Çavuşoğlu, 1977: 292.

2b: almağa uymuşdur sebab: aşmağa zülfündür sebab Çavuşoğlu.

- 3 Pādişāhum hey ne müşkil derd olur sevmek seni
Gelmesün ıullar başına işbu hāl-i bü'l-^ç aceb
- 4 ^ç Āşık-ı dīvānesin taşā tutarmış ol perī
Dōstlar dēdükleri bir bir başuma geldi hep
- 5 Tañrı cānum almasun ^ç ālemde éy **Yaḥyā** benüm
Olmayınca yār ile sīne-be-sīne leb-be-leb

175

Nazmī

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Yād édüp dil dilberün ruḥsār u zülfin rüz u şeb
Sünbül ü gül zeyn édüp bezmin éder ^ç ayş u tarāb
- 2 Bezmi eyler devr ü şifā dildār édüp şevk-i tamām
Kim müdām ola leb-ā-leb sāgar ile leb-be-leb
- 3 La^ç l-i yāre hāl ile dil berāber meyl éder
Bāde nüş olmaz bilā gerçi ki aşlā ḥab ḥab
- 4 Şīve-i güftār-ı cānān olduğıçün cān-fezā
Şoḥbetin her dem dil anuñ cān ile eyler taleb

3: Çavuşoğlu'nda 5. sırada.

3a: olur: imiş Çavuşoğlu.

4b: Dōstlar: İllerün Çavuşoğlu.

5: Tañrı cānum almasun ^ç ālemde ey Yañyā benüm/ Olmayınca yār ile sīne-be-sīne leb-be-leb: ^ç Āşık-ı bīmāruñ ey Yaḥyā vücūdı beytine/ ^ç İşk-ı yārı zelzele olur mişāl-i tīb-ı teb Çavuşoğlu.

G¹⁷⁵ 45^a Y. Üst, 2011: 510.

2a: devr ü şifā: pür-safā Üst.

3b: olmaz bilā: olanda olmaz/ ḥab ḥab: habb-ı hab Üst.

- 5 Çekmeyince rāh-ı ʿaşk içinde hicr ala beni
Vaşl-ı yāre **Naẓmiyā** sen éremezsın bī-taʿ ab

176

Sebzī rāst

Fāʿilātün/ Fāʿilātün/ Fāʿilātün/ Fāʿilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Gülşen-i hüşn ü melāhatde bugün bir gonca-leb
Nāz ile göñlümi aldı cānumı eyler taleb
- 2 Zülfün olmuşdur sebab göñlümi ber-dār étmege
Kimse aşılmaz cihān dārında ʿömrüm bī-sebeb
- 3 Leblerün devrinde nice terk édem meyḥāneyi
Bāde-i nāb olduğı yerde olur şevḳ u ʿarab
- 4 Gözler olmuş hüşninün āyinesin seyr étmege
Ol sipāhī dilberi üstindeki şaru seleb
- 5 Nev-bahār eyyāmı gül devri nigār ile müdām
Sebzī nüş étse şarābı sākīyā olmaz ʿaceb

G¹⁷⁶ 45^a Y. Demirkazık, 2002: 20.

1b: Nāz ile: Cān-ıla Demirkazık.

4b: şaru: sāz u Demirkazık.

Zātī rāst**Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün****Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -**

- 1 Ben kime teşbîh édem ğamzeñ be hey zālim ' aceb
Tîĝ ise bir yüzi açılmış hayāsuz bî-edeb
- 2 Göñlümi dédüim niçün ber-dār édersün zülfüñe
Dédi kimse dār-ı dünyāda aşılmaz bî-edeb
- 3 Derd-i qahrından düşerdüm qa' r-ı çāh-ı ğuşşaya
Zāhidā raħm eyleyüp ger tütmasa mā' ü'l-' ineb
- 4 Gözler olmuş ħüsnünüñ āyinesin seyr étmege
Ĥaqq Te' ālā vaşluñı rüzī kılursa ger bu şeb
- 5 **Zātī** ile bû-yı zülf-i yār için bād-ı şimāl
Böyle şol şol deprenür mi'di eger olmasa çep

Zātī**Fe'ilātün/ Mefā'ilün/ Fe'ilün****Hafif: . . - - / . - - - / . . -**

- 1 Vérimez seyl-i eşke gördi cevāb
Qorqusından seke seke yürür āb

G¹⁷⁷ 45^a Y. Tarlan, 1968: 53.

1a: zālim: āfet Tarlan.

2b: bî-edeb: bî-sebeb Tarlan.

3a: Derd-i: Dehr Tarlan.

3b: mā'ü'l-' ineb: mā'-i ' ineb Tarlan.

4a: Gözler olmuş ħüsnünüñ āyinesin seyr étmege: Ĥıızr gibi zülmet içre çeşme-i ħayvān bulam Tarlan.

4b: Ĥaqq Te' ālā vaşluñı: Vaşluñı Rāzıq baña Tarlan.

5a: bû-yı: bûy-i Tarlan.

G¹⁷⁸ 45^b Y. Tarlan, 1968: 65.

- 2 Almağa irtifâ^ç -1 kıadr-i ruḥuṅ
Bedr édindi gümüſden uſturlāb
- 3 Gördi mescidde kıaſuṅ étdi rükū^ç
Secde-i ſükr kıılmağa miḥrāb
- 4 Eyleyem kıapuṅ içre cān teſlīm
Baṅa fetḥ ola umaram ol bāb
- 5 Görelî güy-1 ſīb-i ğabğabuṅı
Kıal^ç a-i ſābr-1 **Zātī** oldı ħarāb

179

Me'ālī rāst

Fe'ılātün/ Mefā'ilün/ Fe'ilün

Hafız: . . . - / . . . - / . . . -

- 1 Ḥōſ-ſafādur semā^ç -1 fek der-bāb
İsma'ū 'annī yā ūlü'l-elbāb
- 2 Nice kez 'aſқа tevbe étmiſdüm
Tevbeye tevbe olsun ey tevvāb
- 3 Yāre bir iki kezlü ſözüm var
A'liķi'l-bāb eyyühe't-tevvāb
- 4 Ger nūr-1 raḥmet-durur Ḥudādan ol
Dil-i bīzār u dīde-i bī-ḥ'āb

5a: ſīb: ſīm Tarlan.

G¹⁷⁹ 45^b Y.

1b: *İsma'ū 'annī yā ūlü'l-elbāb*: Beni dinleyin ey akıl sahipleri! “Onlar ki ſözü dinlerler... Gerçek akıl sahipleri onlardır.” Zümer 39/ 18.

3b: *A'liķi'l-bāb eyyühe't-tevvāb*: Ey tevbeleri kabul eden, kapıları kapat.

5 VÉR vaşlın **Me'ālīye** yārūñ
Āhı vér yā müfettihe 'l-ebvāb

180

Nazmī rāst

Fe'ilātün/ Mefā'ilün/ Fe'ilün

Hafīf: . . . - / . . . - / . . . -

- 1 Eyles iseñ müdāmī ḥām şarāb
N'ola oldur şafā-yı ' ahd-i şebāb
- 2 Bezme geldükçe hey benüm cānum
Gitmege étme ' ömr gibi şitāb
- 3 Lebūñūñ mişli olmağın cānā
Cāna vérür şafā şarāb-ı nāb
- 4 Gün yüzüñe kim olur muḳābil [cām]
Bezme vérür o nitekim meh-tāb
- 5 **Nazmī** cānā şafā sürer şāfī
Nūş édüp yād-ı la' lūñ ile şarāb

5b: *Müfettihe 'l-ebvāb*: Ey kapıları açan.

G¹⁸⁰ 45^b Y. Üst, 2011: 552.

1a: müdāmī ḥām şarāb: müdām nūş-ı şarāb Üst.

4a: kim: ki Üst.

5: Üst'te 6. sırada.

Ca'fer***Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Fe'ülün******Hezec: .---/ .---/ .--***

- 1 Çapıñdur kıble-i erbāb-ı hācāt
 Èşigün menba'-ı 'izz ü sa'ādāt
- 2 Bizümle şöḫbeti te'ḫīre şalma
 Bilürsin çünki *fī't-te'ḫīri āfāt*
- 3 Şifādur la'li çeşmi ḫikmetü'l-'ayn
 Rumüz-ı ğamzesi şerḫ-i işārāt
- 4 Çü vaşlı va' desin ferdāya şaldı
 Çağırdı cān u dil heyhāt heyhāt
- 5 Lebüñ vaşf eylese **Ca'fer** gören dér
 Zihī şīrīn ma'ānī ter'ibārāt

Hecrī rāst***Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Feülün******Hezec: .---/ .---/ .--***

- 1 Sürüp üstime ḫālün beydağı at
 Beni manşübe-y-ile étدی şeh-māt
- 2 Felek rağmına döndür sāğarı kim
 Cefālar étدی döne döne kat kat

G¹⁸¹ 46^a Y. Erünsal, 1983: 206.

1b: sa'ādāt: sa'ādet Erünsal.

2b: *fī't-te'ḫīri āfāt*: Ertelemek âfetlerdendir.

G¹⁸² 46^a Y. Zülfe, 2009: 57.

- 3 ‘Ömür çün va‘ deye küymez démüşler
Vişālünj ‘îdine érince heyhât
- 4 O şeh seyrâna çıkmış yürü ey dil
Atı öñince yürümege cân at
- 5 Kuluñdur **Hecrî** bendeñ boynu bağlu
Efendi dile âzâd ét dile şat

183

Nazmî rāst

Mefā‘îlün/ Mefā‘îlün/ Fe‘ûlün

Hezec: . - - - / . - - - / . - -

- 1 Sa‘ âdet aña k’édüp ‘ arz-ı hâcât
Dem-â-dem eyleye Hâkka münâcât
- 2 Èdüp şıdķ ile Mevlāya teveccüh
 Kıla her gâh tâ‘ ât ü ‘ ibâdât
- 3 Turup oturmada devlet anuñ [kim]
Gehî Qur’ân oğur gâhî tañıyyât
- 4 Dirîg u hayf aña Mevlāyı koyup
Ekâbirden ricâ éde murâdât
- 5 Aña bir âsitânından be **Nazmî**
Ne şüphe yeg-durur kûy-ı harâbât

G¹⁸³ 46^aY. Üst, 2011: 596.

4: Üst’te 6. sırada.

4b: Ekâbirden: Aña bir dem Üst.

5: Üst’te 8. sırada.

Mübînî***Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Fe'ülün******Hezec: . - - - / . - - - / . - -***

- 1 Ṭayanur zühdine zühhād-ı ṭā' āt
 Degilken mūcib-i Cennet 'ibādet
- 2 Şafā cāmın çekince zāhid-i huşk
 Nice zevk eyledi ehl-i kerāmet
- 3 Nigāruñ itler ile hem-sifālem
 Baña yetmez mi bu deñlü kerāmet
- 4 Ḳalup şeh-nāzı 'uşşāka nigārā
 Èdersin ğayr ile maḳāmāt
- 5 **Mübîn**nün yüzine baḳmaz ol yār
 Raḳībe eyler ammā kim işārāt

Necātî rāst***Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Fe'ülün******Hezec: . - - - / . - - - / . - -***

- 1 Vérelüm şīve-i Ferhāda şüret
 Ki artupdur birāder şimdi şan'at
- 2 Leb-i sākiye étdük cānı teslīm
 Beli issında yaraşur emānāt

G¹⁸⁴ 46^a Y.G¹⁸⁵ 46^b Y. Tarlan, 1963: 167.

2b: emānāt: emānet Tarlan.

- 3 Çapuşda secde étdüm h k-i p y n
 Ceb nimde g rin r n r-ı t a  at
- 4 Leb n y dına yıllarla derildi
 Nice g n olmayan  s ya  mmet
- 5 G t rd n bezm-i ke retten ayağı
 Nec t  var imiş baŐuşda devlet

186

Çadir  r st

Mef  l n/ Mef  l n/ Fe  l n

Hezec: . - - - / . - - - / . - -

- 1 G z mden gitmedi ol serv- amet
 Nam z-ı  aŐ a édelde im met
- 2 Dile vaŐluŐ ziy fet h nesinden
 Tutar  eŐm   leb n b d m u Şerbet
- 3 H y l-i h t -ı sebz n  y em rim
 Y ter baŐuşda  unv n-ı siy det
- 4  Aceb mi h rf h rf  riŐse h t n
   n  rdi levha  ur n  yet  yet
- 5 Olursa **Çadir ** k y nda c n 
 Eyitdiler d diler ehl-i cennet

3: Tarlan'da 4. sırada.

3a: Çapuşda secde étd m h k-i p y n: AyađuŐ toprağına secde itd m Tarlan.

4: Tarlan'da 3. sırada.

4b: Nice: İki Tarlan.

G¹⁸⁶ 46^b Y.

Aḥmed*Mef'ülü/ Mefā'ilü/ Mefā'ilü/ Fe'ülün**Hezec: - - . / . - - . / . - - . / . - -*

- 1 Zülfün ki 'izāruḡda éder cilveler éy dōst
Ṭāvus-ı cināndur ki açar bāl ü per éy dōst
- 2 Haṭṭuḡ ki ṭılısm étđi lebün dā'iresine
Şirīnlük içün müşğ ile efsün yazar éy dōst
- 3 Gel varma otağına raḡībün ki bilürsin
Kelb olduğı yerden melek étmez güzer éy dōst
- 4 Zülf-i siyehün çıkmadı zīr-i külehünden
Zīrā ki ḡarīr içre olur misk-i ter éy dōst
- 5 Ne vech ile éşigüñe yüz sürmeye **Aḥmed**
Ne cān ile terk étmeye yoluḡda ser éy dōst

Ca' fer rāst*Mef'ülü/ Mefā'ilü/ Mefā'ilü/ Fe'ülün**Hezec: - - . / . - - . / . - - . / . - -*

- 1 N'ola ruḡ-ı zībāña kılırsam nazār éy dōst
Āyine-durur aña nazardan ne zar éy dōst

G¹⁸⁷ 47^a Y. Tarlan, 1966: 133.

1b: Ṭāvus: Ṭāvus Tarlan.

3b: Kelb: İt Tarlan.

4a: zīr-i: dībā Tarlan.

5: Tarlan'da 6. sırada.

5b: cān: bāb/ yoluḡda: қаpuḡda Tarlan.

G¹⁸⁸ 47^a Y. Erünsal, 1983: 207.

1b: Āyine: Āyine Tarlan.

- 2 Çeşmümde hayâli lebünün bir nefes ārām
Ètmez şanasın şuya düşüpdür şeker éy dōst
- 3 Ağladuğuma derd ile düşmenler olur şād
Raḥm ét baña kim ḥālüme itler güler éy dōst
- 4 Bir lahza ruḥuñ çıkmadı zülfün zirihinden
Beñzer ki éder tîr-i nazardan ḥazer éy dōst
- 5 Ca'fer nice bir şem' gibi yana yakıla
Ortaya gelüpdür kim éde terk-i ser éy dōst

189

Ḥafî rāst

Mef'ülü/ Mefā'ülü/ Mefā'ülü/ Fe'ülün

Hezec: ---./ .---./ .---./ .---

- 1 Her dem ki çözer zülfünjî bād-ı seḥer éy dōst
Yéllere vérür nice dil u cān u ser éy dōst
- 2 'Uşşākuñ eşidüp eriye āhını āhen
Āh-ı seḥerinden bularuñ kıl ḥazer éy dōst
- 3 Ḳurbān olalı yā kaşı yayına dil ü cān
Kırpiklerünün oқına sīnem siper éy dōst

4: Erünsal'da 6. sırada.

G¹⁸⁹ 47^a Y. Demirkazık, 2002: 70.

1b: vérür: varur Demirkazık.

2a: eşidüp: işidürse Demirkazık.

3: Demirkazık'ta 4. sırada.

3a: yā kaşı yayına dil ü cān: cān kaşınuñ yasına itdüm Demirkazık.

- 4 Pervâne gibi şem' -i ruḥuñ şevkına her dem
Yağmağa açar cān u gönül bāl ü per éy dōst
- 5 Ètdükçe **Ḥafī** şehd-i lebün vaşfını tekrār
La' linden anuñ qand-i mükerrer yağar éy dōst

190

Ṭālī'ī

Mef'ülü/ Mefā'ülü/ Mefū'ülü/ Fe'ülün

Hezec: - - . / . - - . / . - - . / . - -

- 1 Bir kez daḥı böyle şalınursañ eger éy dōst
Bōstānda boyuñ serv qomaz hep eger éy dōst
- 2 Cān ḥaste yatur derdine bir çāre bulunmaz
La' lünden érişse aña dermān meger éy dōst
- 3 Bu naṭ' -ı [ru]ḥunda senün ol ḥāl-i siyāhuñ
Bir lu' b ile çok şehlere baydağ sürer éy dōst
- 4 Ğamzeñ oqına n'ètdün ola k'èrdügi yérde
Cān u cigeri tırmadan eyler çeker éy dōst
- 5 Derd ü ğam-ı ' aşka bulımaz **Ṭālī'ī** çāre
Yā şabr gerekdür aña yāḥūd sefer éy dōst

5: Demirkazık'ta 7. sırada.

G¹⁹⁰ 47^b Y. Demirkazık, 2002: 66.

1b: serv: servi Demirkazık.

4b: tırmadan: tırmayup Demirkazık.

5: Demirkazık'ta 7. sırada.

4: Tarlan'da 2. sırada.

Zātī rāst***Mef'ülü/ Mefā'ilü/ Mefā'ilü/ Fe'ülün******Hezec: - - . / . - - . / . - - . / . - -***

- 1 'Āşıqları qo hüsününe étün nazār éy dōst
Āyineye billāhī nazardan ne zār éy dōst
- 2 Bir pāre qarār étmege hāmmāmda bizümle
Niçün ivesün şuya mı düşdi şeker éy dōst
- 3 Yoq şabra mecālüm öleyin bārī yolunda
'Āşıqlara yā şabr gerek yā sefer éy dōst
- 4 'Āşıqlara kūyunda berü dédi 'adūlar
Şehre giricek Türk iti Fürsī olur éy dōst
- 5 Düşmanlarınuñ qalbini şı vërme mecāli
Sözün şıma Zātīnün olur söz güher éy dōst

Nazmī rāst***Mef'ülü/ Mefā'ilü/ Mefā'ilü/ Fe'ülün******Hezec: - - . / . - - . / . - - . / . - -***

- 1 Qarşumda belün niçe kuçar zer-kemer éy dōst
Bel baqladı ol dağı cefāya meger éy dōst

G¹⁹¹ 47^b Y. Tarlan, 1968: 87.

1a: étün: qılsun Tarlan.

1b: Āyineye: Āyineye Tarlan.

2: Tarlan'da 3. sırada.

2a: Bir pāre qarār étmege hāmmāmda: Hāmmāmda bir pāre qarār eyle Tarlan.

G¹⁹² 47^b Y. Üst, 2011: 576.

- 2 Trmaz ezilr la' l-i Őaf-baĥŐuĥa Őfi
Őirn mezedr meclis-i meyde Şeker y dst
- 3 'Őık mı Şanursın anı kim 'aşık ile cndan
Yoluĥda gelp eylemeye terk-i ser y dst
- 4 Dil n'ola ruĥ u la' lne meyl eylese cndan
Bmr olana nfi' olur gl-Şeker y dst
- 5 L'l' diŐni **Nazm** ki vaŐ de dilinden
Őz yrine Őfi dr  gevher yagar y dst

193

Ĥayret

Mef'ln/ Mef'ln/ Fe'ln

Hezec: . - - - / . - - - / . - -

- 1 Erenlerden eger olursa himmet
Olur d' i kmu a' d ne minnet
- 2 Ne gm yaĥı olursa cmle 'lem
Baĥa Sulandan olursa 'inyet
- 3 Erenler eşiginde ĥk olanuĥ
Melekler de topraĥın ziyret
- 4 Murda ermek isterŐen mrid ol
Getr bir pr eşiginde irdet

2: st'te 3. sırada.

3: st'te 5. sırada.

5: st'te 7. sırada.

G¹⁹³ 48^a Y. ĀavuŐoĥlu-Tanyeri, 1981: 148.

2b: Baĥa: Balum ĀavuŐoĥlu-Tanyeri.

4b: pr eşiginde: merd iŐigine ĀavuŐoĥlu-Tanyeri.

- 5 Meded senden mededsüz **H**ayretîye
Erenler şâhı sulţân-ı velâyet

194

Me'âlî râst

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Fe'ülün

Hezec: . - - - / . - - - / . - -

- 1 Cihānuñ lezzeti oldı çü zillet
Ne-durur intihâsı devletün let
- 2 İçelüm serv-i kâmetlerle bâde
Gel éy şûfi yakın geldi kıyâmet
- 3 İmāmumuz kıomaz mescide kıandîl
K'alup sâğar éder anı cemâ'at
- 4 Oķ atmaķ yazu yazmaķ şuda yüzmek
Şehâ hâl ü hatt u cismünje 'âdet
- 5 **Me'âlî** derdüñ aldı naķd-i cāna
Vérüpdür hâkim-i 'aşķ aña hüccet

5b: velâyet: mürüvvet Çavuşoğlu-Tanyeri.

G¹⁹⁴ 48^a Y. Demirkazık, 2002: 151.

1a: oldı çü: çün oldı Demirkazık.

2: Demirkazık'ta 5. sırada.

3a: kıandîl: kındîl Demirkazık.

3b: K'alup: Alub/ éder anı: idinür ey Demirkazık.

Helākī rāst***Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Fe‘ülün******Hezec: . - - - / . - - - / . - -***

- 1 Kıyāmet kıadd ile ol serv-kāmet
Tırup şalınsa nāz ile kıyāmet
- 2 Dédüm yoluıda cān vérmek nigārā
Geçer mi minnete dédi ne minnet
- 3 Gözüñ hışm ile kıaşd-ı cān éderse
Benüm iki gözüm ‘ayn-ı ‘ināyet
- 4 Seni gülşende bir kıat görse éy gül
Yaқasın çāk éderdi gonca kıat kıat
- 5 Bir āhen-dil yalıñ yüzli güzeldür
Helākī hançer-i cānāne āfet

Zātī***Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Fe‘ülün******Hezec: . - - - / . - - - / . - -***

- 1 Beni hāk eyleyüpdür derd-i mişnet
Götür toprakdan ériş éy kıyāmet
- 2 Dönüp gitme baña eflāk gibi
Cefālar étme döne döne kıat kıat

G¹⁹⁵ 48^a Y. Çavuşoğlu, 1982: 55.G¹⁹⁶ 48^b Y. Tarlan, 1968: 81.

1a: mişnet: hasret Tarlan.

1b: éy: ā Tarlan.

- 3 Oꞗuñ éy ŗāhid-i ebrū-kemānum
Ŗehīd-i dilde engüŖt-i ŗehādet
- 4 İçersin süze süze ħūn-ı ħalkı
Ŗu ħūnī gözlerünj süzme hey āfet
- 5 Lebünj vaŖf étdügince tatlu tatlu
Olur eŖŖ ārı **Zātī** pür-ħalāvet

197

Ŗem‘i rāst

Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Fe‘ülün

Hezec: . - - - / . - - - / . - -

- 1 Yéter ehl-i ŗafāya bu sa‘ ādet
K‘éde her cāma sākī büse ‘ ādet
- 2 Tıyulursın ħadeħle içme ŗūfī
Meyi zarf ile içmekdür zarāfet
- 3 Lebünj ħan içdügine étme inkār
ĶaŖuñla gözlerünj eyler ŗehādet
- 4 Mü‘ezzinler dédi Allāħüekber
Ķıyāma geldi beñzer ol ħıyāmet
- 5 İki ‘ ālemde **Ŗem‘**inünj murādı
Efendi ħāk-i pāyuñdur nihāyet

5a: étdügince: eyledükce Tarlan.
G¹⁹⁷ 48^b Y. Karavelioğlu, 2005: 410.
5: Karavelioğlu’nda 8. sırada.
5a: İki: Bu gün Karavelioğlu.

Helākī rāst*Mefā'ılün/ Mefā'ılün/ Fe'ülün**Hezec: . - - - / . - - - / . - -*

- 1 Gözümde ol meh-i burc-ı sa' ādet
Tulū' eylerse zī devlet sa' ādet
- 2 Beni ol kāfirün öldürmesine
Gönül çokdan berī eyler şahādet
- 3 Çıkarken cān érürse tır-i ğamzen
Yağardı üstine bārān-ı raḥmet
- 4 Iramadum eşigünnden raḳībi
Oқıdum yüz biḡ İḡlāş ile Tebbet
- 5 **Helākī**yi görüp sermest ü rüsvāy
Melāmet étmeḡ éy ehl-i selāmet

Ca' fer*Fā'ılātün/ Fā'ılātün/ Fā'ılātün/ Fā'ılün**Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -*

- 1 Tā ki tutdı ḡaṭṭ-ı leb la' l-i dūr-efşānı dürüst
Kıldı yağma leşker-i ğam milket-i cānı dürüst

G¹⁹⁸ 48^b Y. Çavuşoğlu, 1982: 52.

1a: sa' ādet: melāḡat Çavuşoğlu.

2b: berī: berü Çavuşoğlu.

3a: Çıkarken cān irerse: Öürken cāna irse Çavuşoğlu.

3b: üstine: üstüme Çavuşoğlu.

4b: Oқıdum: Oқudum Çavuşoğlu.

G¹⁹⁹ 49^a Y. Erünsal, 1983: 208.

1a: dūr: der Erünsal.

- 2 Çün şabā pīrāhenüñ bŷyın iletđi gŷlşene
Kıalmadı bir ğoncanuñ herĝiz ĝirībānı dŷrŷst
- 3 Oynamađdan tŷp ědŷp bařın řikeste dillerŷñ
Kıalmamışdur kıılca yārŷñ zŷlfi [çev]ĝānı dŷrŷst
- 4 Kāmetŷñe beñzedŷĝiçŷn elif ěy nŷr-ı ˆ ayn
Tende cānā cān içinde şağlaram anı dŷrŷst
- 5 Ruđlaruñ şevkı-y-ile rengīn sŷzlerin ĝŷr **Ca' ferŷñ**
Kim deĝer her beyti bir gŷl ĝibi dīvānı dŷrŷst

200

Zātī rāst

Fā'ilātŷn/ Fā'ilātŷn/ Fā'ilātŷn/ Fā'ilŷn

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Hıađđ ki tŷtdı řafĝa-i ruđsār-ı cānānı dŷrŷst
řan yeřil tŷtī-durur ĝıfz ětdi Kŷr 'ānı dŷrŷst
- 2 ětdi sŷrˆ at kātib-i ĝađđ-ı ˆ izārunda temām
Yazdı bir ĝŷnde bitŷrdi ĝŷlistānı dŷrŷst
- 3 Hıađđ ĝetŷrmiřdŷr nebātŷñ şanuma tezvīrdŷr
Ben mŷkerrer şormayınca vĝrmezīn anı dŷrŷst

3: Erŷnsal'da 4. sırada.

4b: cānā: cānı Erŷnsal.

G²⁰⁰ 49^a Y. Tarlan, 1968: 79.

1a: řafĝa: muřĝaf Tarlan.

2a: ětdi: Oldı Tarlan.

3: Tarlan'da 4. sırada.

3b: vĝrmezīn: tŷtmazın Tarlan.

- 4 Dōstum anuᅷ Zeliᅷā-yı fenā ardıncadur
[Y]ūsuf-ı ᅷüsnuᅷ ᅷalır Őanma ki dāmānı dūrüst
- 5 Ger güle baᅷarsa yāri **Zātī**-i bülbül-zebān
Gül gibi baᅷlardı her yıl tāze dīvānı dūrüst

201

Mu'idi rāst

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Ėy kemān-ebrū atarsın tır-i müjgānı dūrüst
Çaᅷ cigergāhumda işler zaᅷm-ı peykānı dūrüst
- 2 Yine bir oᅷ urdı ᅷamzeᅷ cāna oldum helāk
Āh eger çekmezse bir cerrāᅷ peykānı dūrüst
- 3 'Aşᅷ meydānında baᅷum ortaya atdum velī
Rāst urur sümbüllerüᅷ ol ᅷopa çevgānı dūrüst
- 4 ᅷatlüme ebrūlaruᅷ 'ahd étđi ammā ᅷorᅷaram
Kec-nihād olanuᅷ olmaz 'ahd ü peymānı dūrüst
- 5 Fazlına söz yoᅷ müsellemdür **Mu'idi** nazm ile
Çünki tekmiᅷ eylemiᅷ üslüb-ı dīvānı dūrüst

4: Tarlan'da 6. sırada.

5b: baᅷlardı: baᅷlarsa Tarlan.

G²⁰¹ 49^a Y. Tanrıbuyurdu, 2012: 81.

3b: sümbüllerüᅷ: kāküllerüᅷ Tanrıbuyurdu.

5: Tanrıbuyurdu'da 7. sırada.

Nazmî

*Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün**Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -*

- 1 Şol siyeh-ḥaṭṭ kim tıtuḡdur la' l-i cānı dūrüst
Sanki zılmıtdür ki tıtmış āb-ı ḥayvānı dūrüst
- 2 Nice bulmasun ġam u derd ile bu ġöñlüm şikeşt
Kim degül cānānenüñ 'ahdi vü peymānı dūrüst
- 3 Ḥalqa-i zıkr ortasında yāri ġörüp dēdi kim
Hāledür kim devr ēdüpdür māh-ı tābānı dūrüst
- 4 Bōstānda her nefes şevk-i bahāristān ile
Ṭırmaz oqrır bülbül ebyāt-ı ġülistānı dūrüst
- 5 Nice kān-ı luṭf u 'ummān-ı kerem olduġını
Nazmiyem vařf ētsem ol la' l-i dūr-efřānı dūrüst

Nizāmî rāst

*Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün**Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -*

- 1 Şaçdı kāfūr üzre 'anber kākül-i miskīn-i dōřt
Ṭıtdı cān mülkin ser-ā-ser kākül-i miskīn-i dōřt

G²⁰² 49^b Y. Üşt, 2011: 617.

1a: cānı: cānānı Üşt.

3a: kim: şeyh Üşt.

4b: oqrır: oqrur Üşt.

G²⁰³ 49^b Y. İpekten, 1974: 124.

1: miskīn: müřġin İpekten

1b: Ṭıtdı: İtdi/ ser-ā-ser: musaḥḥar İpekten.

- 2 Örtmeyeydi z̄ulmet-i küfir ile imān yüzini
Gerd gelmiş idi kāfir kākül-i miskīn-i dōst
- 3 Èrişürdi éy gönül ser-rişte-i maqşūda el
Olsa el vérmek müyesser kākül-i miskīn-i dōst
- 4 Çıkısa zülfi gibi başından ‘aceb olmaya kim
Boynına şalınmağ ister kākül-i miskīn-i dōst
- 5 Müntehā kıaddinüñ üstinde Nizāmī toğrusı
Sidre tāvusına beñzer kākül-i miskīn-i dōst

204

Cem rāst

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Çün eline aldı micmer kākül-i miskīn-i dōst
‘Ālemi kııldı mu‘ aţtar kākül-i miskīn-i dōst
- 2 Cāmi‘ -i hüsniinde zeyn için kaşı mihrābına
Ka‘ be örtüsini aşar kākül-i miskīn-i dōst
- 3 Dil zenaḥdān çāhına düşdi[ki] kıılmağa ḥalāş
Rismān şaldı mu‘ anber kākül-i miskīn-i dōst

2a: Örtmeyeydi: Örtmez idi İpekten.

2b: Ger gelmiş idi: Ger degülmeseydi İpekten.

3: İpekten’de 4. sırada.

4b: şalınmağ: şalınmağ İpekten.

5: İpekten’de 8. sırada.

G²⁰⁴ 49^b Y. Ersoylu, 1989: 54.

1a: miskīn: müşğīn Ersoylu.

2: Ersoylu’da 4. sırada.

3: Ersoylu’da 2. sırada.

3a: zenaḥdān çāhına: zenaḥdānı çehine Ersoylu.

- 4 Keffesi ‘anber terāzūya çeküp cān Yūsufin
Şanasın misk ile tartar kākül-i miskīn-i dōst
- 5 Göñlümüz zencīrinüñ divānesidür déyü **Cem**
Boynına bend urmağ ister kākül-i miskīn-i dōst

205

‘**Ārifī**

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Başa çıkmışdı mey-i ‘aşkuñ érüp éy yār mest
Leblerüñ ser-ber olup étdi beni tekrār mest
- 2 Nüş éden aşkuñ şarābın hīç feryād étmesün
Çatı mest olunca buñlu lā-cerem ağlar mest
- 3 Leblerüñ içdükçe kıanum gözlerüñ inkār éder
Her ne denlü mey içerse eylemez ikrār mest
- 4 Çeşm-i mestüñ dem-be-dem maħmūr-ı ħ‘āb-ālūdedür
Ĥ‘āba varduğda bilür olmaz iñen bīdār mest
- 5 ‘**Ārifī** vaħdet meyinden mest olur ferzāneler
Tā ebed bezm-i beğāda mest olur her-bār mest

4: Ersoylu’da 7. sırada.

4b: misk ile: müşg-ile Ersoylu.

5: Ersoylu’da 6. sırada.

5a: Göñlümüz: Kākülüm/ urmağ: urmağ Ersoylu.

G²⁰⁵ 50^a Y. Demirkazık, 2002: 83.

1a: érüp: idüp Demirkazık.

2a: hīç: nice Demirkazık.

4a: maħmūr-ı: maħmūr u Demirkazık.

4b: varduğda: varduğça/ iñen: igen Demirkazık.

Nizāmī rāst***Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün******Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -***

- 1 Bezm-i devrān içre ben kim oluram her bār mest
Cām-ı ‘aşkındur müdām éden beni éy yār mest
- 2 Cām-ı ‘aşkuñ birle ser-mest idi cānā cān senüñ
Bezm-i devrān içre dañi yoğ iken deyyār mest
- 3 Şevk-i la‘ lüñle saña cān vérese ‘āşık bu kim
Bezm-i meyde varın içmez şevkle işār mest
- 4 Gülşen-i kūyuñda ‘āşıklardan éy gül ruñ bugün
Bülbül-i āşüfte mānendi hezārī-vār mest
- 5 Bezm-i ‘aşkuñda **Nizāmī** mest-i ‘aşk éy cān senüñ
Şevk-i la‘ l-i na‘ buñ ile oluben tekrār mest

Sebzī***Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün******Remel: - . - - / - . - - / - . - - / - . -***

- 1 Èy şabā yürü selāmum der-i cānāna ilet
Haber-i bülbüli ya‘ nī ki gülistāna ilet
- 2 Hār-ı gamda nice bir derd ile olam nālān
Yine ben bülbüli al ol gül-i handāna ilet

G²⁰⁶ 50^a Y. (-) İpekten, 1989.G²⁰⁷ 50^a Y. Demirkazık, 2002: 104.

Sebzī: Nazmī Demirkazık.

- 3 Ola kim raḥm édesin sūḥte-i pervānesine
Ḥaber-i şevḳumı ol şem^ç -i şebistāna ilet
- 4 Ḥākden vére şıfat cism-i za^ç ifem getürem
Yine ben mūrı güzergāh-ı Süleymāna ilet
- 5 Rūḥ-ı Cāmīdür iseñ süre şafālar ola şād
Sebzīnūñ var yūri şı^ç rini Ḥorasana ilet

4a: za^ç ifem getürem: za^ç ifüm götürüp Demirkazık.

SONUÇ

1. Yapmış olduğumuz çalışma sonucunda Millet Kütüphanesi Ali Emîrî Manzum 674'te kayıtlı "Hurûf-ı Hicâ Üzerine Mürettep Mecmû'a-i Eş'âr" adlı 16. yüzyıla ait şiir mecmuasının 1^b-50^a varakları arasında 89 şaire ait toplam 207 şiirin bulunduğunu tespit ettik. 207 şiirden iki tanesinin şairi bilinmemektedir. (Lâ-edrî)

2. Şiir mecmuaları, seçme şiirleri ihtivâ etmesi yönüyle dönemin genel beğenisini ve mecmua müellifinin şiir zevkini yansıtan önemli eserlerdir. Çalıştığımız mecmuada seçilen şiirler arasında en çok Nazmî'den alınan şiirler yer tutar. Yazmada bulunan her nazım şekli ve kafiyeye uygun bir Nazmî şiiri yer almaktadır. Mecmuada Nazmî'ye ait toplam 2 kaside, 1 terki b-bend, 1 muhammes, 16 gazel yer alır. Nazmî'nin mecmuada ağırlıklı yer almasına sebep olarak onun içerisinde 7002 gazel, 16 kaside, 7 terki b-bend, 62 muhammesten vb. oluşan "Türkî-i Basît" adlı hacimli divanı gösterilebilir. Mecmuada en az tercih edilen şairler ise Ârifî, Hafî, Tâli'î, Hecrî, Mübînî, Lâmi'î, Usûlî, Enverî, Kurbî, Hızrî, Subhî, Selmân, Azmî, Şabâyî, Şafâyî, Özrî, Şehdî, Sezâyî'dir. Bu şairler mecmuada sadece bir adet gazelleriyle yer almışlardır.

3. Şiir mecmualarında şairlerin yayımlanmış divanında yer almayan şiirlerine rastlamak da mümkündür. Böylelikle mecmualar tekrar gözden geçirildiğinde şiir mecmualarındaki unutulmuş şiirler divanlarda hak ettiği yeri alacaklardır. Çalıştığımız mecmuanın söz konusu varakları arasında Bâkî'nin yayımlanmış iki divanında da bulunmayan bir gazeline rastladık. "-hû sana" redifli bu gazel tez olarak çalışılmış nazire mecmualarında da karşımıza çıkmamıştır.

4. Mecmualar sayesinde kaynaklarda adı geçmeyen adı geçse dahi divanı veya divançesi bulunmayan şairlerin şiirlerine de rastlamak mümkündür. Bu durumda mecmualardan hareketle unutulmuş şairlerin şiirlerini bir araya getirmek mümkün gözükmektedir. "Kadrî Çelebi, Kâtibî, Halîlî, Fehmî, Latîfî, 'Ahdî, Kelâmî, Hasan, Sadık, Günâhî, Vechî, Lâ-edrî, Fevrî, Sâbirî, Revânî, Meâlî, Mübînî, Kâdirî" çalıştığımız mecmuada şiiri yer alıp yayımlanmış divanı bulunmayan şairlerdir. Şiir mecmualarının taranması bu şairlerin unutulmuş şiirlerinin gün yüzüne çıkarılmasında önemlidir.

5. Şiir mecmuaları sayesinde Klâsik Türk edebiyatı “nazire” geleneği hakkında da önemli bilgiler elde edilmesi mümkündür. Nazire mecmualarının dışında şiir mecmualarında da yer yer nazirelere rastlanmaktadır. Mecmualar bu nazarla incelendiği takdirde Klâsik Türk edebiyatının tarihî seyri içinde şairlerin birbirlerini ne kadar takip ettikleri ortaya çıkacaktır. Çalıştığımız mecmuanın söz konusu varakları içerisinde “nazire” başlığı altında toplam 18 şiir yer almaktadır. Bunlardan 15’inin zemin şiiri, Ta’cî-zâde Ca’fer Çelebi’ye ait olan “terkib-bend”e yazılmış nazirelerdir. Şairleri ise sırasıyla; Amrî, İshâk, Nihânî, Nizâmî, Mesîhî, Sezâyî, Fehmî, Hevesî, Şehdî, Mu’îdî, Özrî, Kâmî, Gedâyî, Nazmî ve Râyî’dir. Diğer 3’ü ise yine zemin şiiri Kadrî Çelebi’ye ait olan “muhammes’e yazılmış nazirelerdir. Şairleri ise sırasıyla Kâtibî, Yahyâ ve Nazmî’dir.

6. Çalıştığımız mecmuada aynı kafiye ve redifteki şiirler alt alta sıralanmıştır. Toplam 26 ayrı kafiye ve redif çeşidi göze çarpmaktadır. Mecmuada kullanılan vezinler ise muntazam bir görünüm arz etmektedir. Mecmuada sırasıyla 3 adet “Fe’ilâtün/ Fe’ilâtün/ Fe’ilâtün/ Fe’ilün”, 14 adet “Mef’ûlü/ Mefâ’ilü/ Mefâ’ilü/ Fe’ülün”, 144 adet “Fâ’lâtün/ Fâ’ilâtün/ Fâ’ilâtün/ Fâ’ilün”, 17 adet “Mef’ûlü/ Fâ’ilâtü/ Mefâ’ilü/ Fâ’ilün”, 14 adet “Fâ’ilâtün/ Fâ’lâtün/ Fâ’ilün”, 12 adet “Mefâ’ilün/ Mefâ’ilün/ Fe’ülün”, 3 adet “Fe’ilâtün/ Mefâ’ilün/ Fe’ilün” olmak üzere 8 ayrı vezin çeşidi göze çarpmaktadır.

7. Mecmuanın söz konusu varakları arasındaki şiirler yayımlanmış divanlar, yapılmış doktora ve yüksek lisans tezleri ile karşılaştırılarak farklılıklar dipnot yardımıyla verilmiş, böylelikle karşılaştırmalı bir metin ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

KAYNAKÇA

- Ak, Coşkun: **Muhibbî Divanı**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1987.
- Alvan, Türkân: “**Emri Divanı’nın Nazım Bilgisi ve Belagat Yönünden İncelenmesi**”, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, İstanbul, 2005.
- Arslan, Mehmet: **Mihri Hatun Divanı**, Amasya Valiliği, Amasya, 2007.
- Aslan, Üzeyir: “Mu’îdî’nin Necâtî’ye Nazireleri”, **Turkish Studies**, Volume: 4/2, Winter 2009, s. 29-78.
- Aydemir, Yaşar: “Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler”, **Turkish Studies**, Volume: 2/3, Summer 2007, s. 122-137.
- Aynur, Hatice: **15. yy. Şairi Çâkerî ve Divanı**, Yenilik Basımevi, İstanbul, 1999.
- Banarlı, Nihad Sami: **Resimli Türk Edebiyatı Tarihi I**, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul, 1971.
- Başlangıcından Günümüze Kadar Büyük Türk Klâsikleri**, Ötüken Neşriyat, C: 4, İstanbul, 1986.
- Bayram, Yavuz: **Amasya’ya Vali Osmanlı’ya Padişah Bir Şair Adlı Sultan İkinci Bayezid Han-ı Veli: Hayatı, Şahsiyeti, Şairliği ve Divanının Tenkitli Metni**, Amasya Valiliği, Amasya, 2008.
- Çavuşoğlu, Mehmet: **Yahyâ Bey: Divan**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayını, İstanbul, 1977.
- Çavuşoğlu, Mehmet: **Amrî: Dîvan**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1979.
- Çavuşoğlu, Mehmet,
M.A. Tanyeri: **Hayretî Divanı**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1981

- Çavuşoğlu, Mehmet: **Helâkî Dîvanı**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1982.
- Çavuşoğlu, Mehmet,
M. A. Tanyeri: **Üsküplü İshâk Çelebi: Dîvan**, Mimar Sinan Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1990.
- Demirel, Mustafa: **İbn-i Kemâl: Divan**, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1996.
- Demirkazık, H. İbrahim: **“Pervane Beg Nazire Mecmuası: (67b-100b) (Transkripsiyonlu ve Edisyon Kritikli Metin)”**, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2002.
- Develi, Hayati: **Osmanlı Türkçesi Kılavuzu 2**, 3F Yayınevi, İstanbul, 2006.
- Develi, Hayati: **Osmanlı Türkçesi Kılavuzu 1**, 3F Yayınevi, İstanbul 2007.
- Devellioğlu, Ferit: **Ansiklopedik-Osmanlıca Türkçe Lugat**, Aydın Kitabevi, Ankara, 2007.
- Dilçin, Cem: **Yeni Tarama Sözlüğü**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1983.
- Duman, Musa: **Makaleler: Eski Türkiye Türkçesinden Osmanlı Türkçesine**, Kesit Yayınları, 2008.
- Ergun, Sadeddin Nüzhet: **Bâkî Dîvânı: Bâkî'nin Hayatı ve Şiirleri**, Bozkurt Matbaası, İstanbul, 1935.
- Ersoylu, Halil: **Cem Sultan'ın Türkçe Dîvanı**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1989.
- Erünsal, İsmail Hakkı: **The Life And Works of Tâcî-zâde Ca'fer Çelebi, With A Critical Edition of His Dîvân**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1983.
- Gündoğdu, Betül: **“Pervane Beg Nazire Mecmuası: (30a-67b) (Transkripsiyonlu ve Edisyon Kritikli Metin)”**,

- Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü
Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2002.
- İpekten, Halûk: **Karamanlı Nizâmî: Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divanı**, Atatürk Üniversitesi Yayınları, Ankara, 1974.
- İpekten, Haluk, v.d.: **Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1988.
- İsen, Mustafa: **Usuli: Hayatı, Sanatı ve Divanı**, Atatürk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Yayınları, Erzurum, 1988.
- İsen, Mustafa: **Latîfi Tezkiresi**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1990.
- Karahan, Abdülkadir: **Kanuni Sultan Süleyman Çağı Şairlerinden Figânî ve Divançesi**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1966.
- Karavelioğlu, Murat Ali: **“On Altıncı Yüzyıl Şairlerinden Prizrenli Şem’î’nin Divanı’nın Edisyon Kritiği ve İncelenmesi”**, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Doktora Tezi, İstanbul, 2005.
- Kartal, Ahmet: **Basîrî ve Türkçe Şiirleri**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2006.
- Kavaklık, Rüstem: **“15. yy Şairi Sabâyî ve Divançesi: (Transkripsiyonlu Metin-Açıklamalar-Dizin)”**, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2008.
- Kesik, Beyhan: **“Bazı Şiir Mecmualarımdan Hareketle Basılı Divanlarda Bulunmayan Bâkî Mahlaslı Şiirler”**, **Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Yıl: 5, s.9, Haziran 2012. s. 115-122.
- Kesik, Beyhan: **“Bir Yazmadan Hareketle Bâkî’nin Yayımlanmamış Şiirleri”**, **Turkish Studies**, Volume: 7/1, Winter 2012, s. 1489-1500.

- Köksal, M. Fatih: **“Edirneli Nazmî: Mecma’u’n-Nezâ’ir (İnceleme-Tenkitli Metin)”**, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara, 2001.
- Küçük, Sabahattin: **Bâkî Dîvânı**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1994.
- Mengi, Mine: **Mesihî Divanı**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1995.
- Mermer, Ahmet: **Türkî-i Basît ve Aydınlı Visâfî’nin Şiirleri**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2006.
- Özbey, Salih: **Kur’an-ı Kerim: Açıklamalı ve Kelime Meali**, (Çevrimiçi), <http://www.vesiletunnecat.com>, 29 Mayıs 2013.
- Sabuncu, Zeynep: **Enveri: Hayatı ve Divanı**, Yayınlanmamış Çalışma, İstanbul, 2000.
- Saraç, Yekta: **Emri Divanı**, Eren Yayıncılık, İstanbul, 2002.
- Seçkin Güleriyüz, Özlem: **“Süleymaniye Kütüphanesi Fatih Bölümü 4078 Numarada Kayıtlı 16. Yüzyıla Ait Bir Şiir Mecmuası: (51^a-100^b) (Çeviriyazılı Metin)”**, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2008.
- Sevinç, İbrahim: **“Pervane Beg Nazire Mecmuası: (1a-29b) (Transkripsiyonlu, Edisyon Kritikli Metin)”**, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2001.
- Steingass, F: **A Comprehensive Persian-English Dictionary**, Librairie Du Liban, Beirut, 1975.
- Sungur, Necati: **Âhî Divanı**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1994.
- Şemseddin Sâmî: **Kâmûs-ı Türkî**, Çağrı Yayınları, İstanbul, 2010.
- Şentürk, Ahmet Atilla: **Osmanlı Şiiri Antolojisi**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1999.

- Şentürk, Ahmet Atilla,
Ahmet Kartal: **Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi**,
Dergâh Yayınları, İstanbul, 2004.
- Tanrıbuyurdu, Gülçin: “**Mu’îdî: Dîvân (Metin-Çeviri)**”, Kocaeli Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Kocaeli, 2012.
- Tanyıldız, Ahmet: “Şiir Mecmûalarının Neşri Hakkında”, **Uluslararası
Sosyal Araştırmalar Dergisi**, C: V, s. 21, Bahar 2012,
s. 224-239.
- Tarlan, Ali Nihad: **Hayâfî Bey Divanı**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat
Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1945.
- Tarlan, Ali Nihad: “Eski Mecmualar Arasında”, **İstanbul Üniversitesi
Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi**,
C: I, 1946, s.2, s. 122.
- Tarlan, Ali Nihad: **Şiir Mecmualarında XVI ve XVII. Asır Divan Şiiri:
Ubeydi, Aşki, Şem’i, İşreti**, İstanbul Üniversitesi
Yayınları, İstanbul, 1948.
- Tarlan, Ali Nihad: **Şiir Mecmualarında XVI ve XVII. Asır Divan Şiiri:
Rahmi ve Fevri**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat
Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1948.
- Tarlan, Ali Nihad: **Şiir Mecmualarında XVI-XVII. Asır Divan Şiiri:
Ulvi, Me’ali, Nihani, Feyzi, Katibi**, İstanbul
Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1948.
- Tarlan, Ali Nihad: **Şiir Mecmualarında XVI-XVII. Asır Divan Şiiri:
Revani, Hayreti, Haveri, Ahi, Peyami, Sani**, İstanbul
Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1949.
- Tarlan, Ali Nihad: **Necâtî Beg Divanı**, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul,
1963.
- Tarlan, Ali Nihad: **Ahmed Paşa Divanı**, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul,
1966.
- Tarlan, Ali Nihad: **Zâtî Divanı: Gazeller Kısmı I**, İstanbul Üniversitesi
Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1968.

- Taş, Hakan: “Bâkî’nin *Divan*’da Bulunmayan Bir Gazeli ve Feyzî’nin Naziresi”, **Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi**, Kış 2010, s. 1, s. 181-192.
- Timurtaş, Faruk Kadri: **Eski Türkiye Türkçesi: XV. YÜZYIL GRAMER-METİN-SÖZLÜK**, Enderun Kitabevi, İstanbul, 1994.
- Üst, Sibel: **Edirneli Nazmî Dîvânı: (İnceleme-Metin)**, (Çevrimiçi), <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr>, 20 Şubat 2013.
- Yazıcı Erişen, Gülgün: “**Edirneli Kâmî ve Dîvânının Tenkitli Metni**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi”, Ankara, 1998.
- Yazım Kılavuzu**, Türk Dil Kurumu, Ankara, 2005.
- Yekbaş, Hakan: **Sehî Bey Divanı**, Kitabevi, İstanbul, 2010.
- Zülfê, Ömer: **Hecrî, Kara Çelebî, Muhyiddîn Mehmed (Dîvân): (İnceleme-Metin ve Çeviri-Açıklamalar-Dizin)**, Yayınevi, İstanbul, 2009.

EKLER

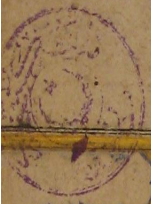
۱۱۲
۷۵
MIKROFILM
Arşiv No. 2409

MIKROFILM
Arşiv No.

MILLET GENEL KÜTÜPHANESİ	
KISIM :	A.E. Mandum
ESKİ KAYIT No.	674
YENİ KAYIT No.	20 8952
TASNİF No.	

قصه میامی
در عهد شاه
یاش یعنی
صفت صلی

خاک غلغلان تا غلغلیه روان از مشوید جانند از آب جمن که بر باغی کشید از آب کاب و آن سکندر الیکتر از غنی و ضعیف نظر کشید که طبله تجلیست کوش با بر طیف صفا کشد در ملت سویله بسبب بی کله با جرب فاخر چونک است به بر بند رسو ماه جا بری قیون دود خیز غنج در غلغلان و الر صلی تا این	سحر یوز از ز صویله از بهار آبغی آند او الماسه لیه روی فخر جو در کس که کفر کسین و خوار موجدن طریایه شغفات افکار عجز از آخیر نیند که لطفال نازل اوله قیوم صوا و دره نظر اطوار نظری الطیر او قید روش صفا او شهنشاه و قیوم که رسو در کورد قیوم که بر آب شین است المیرشاه کله صلیه صفت
--	--

نام خورشید از زمان که در کله و سبک او خورشید بود که می چون شورشین شایع کل روز باند و زبات او شکر از انار الی صورت او بلور کس کس که شسته بیشتر عالم و با باغ عمارت که ناله کل صفت لوی صفت لویه تا کم معدن فصل جمن برین چینه بود میا قیوم سخن شایع تا شایع خبری این مین قیوم برین اسم دقت و قدری ممدنی به چه کوه کف در کشته کز روی و لانی لعل سویله نظری الی قیوم الی شمشیر ای اسانک جو کیم و کلا شمشیر شاه در کله کوه غنی عالمه نظیر لوح نقشیده او لور خیمه سانی مدح او قید و عجز کس که شایع	شمسی است که شمشیر است بایستی که کج کوه جاده و کوه طرح قدری بلور کس که شسته کلی لایه سلم سرو کس که شسته صفت خورشید سار و ز غلغلان بیشتر عالم و با باغ عمارت که ناله کل صفت لوی صفت لویه تا کم معدن فصل جمن برین چینه بود میا قیوم سخن شایع تا شایع خبری این مین قیوم برین اسم دقت و قدری ممدنی به چه کوه کف در کشته کز روی و لانی لعل سویله نظری الی قیوم الی شمشیر ای اسانک جو کیم و کلا شمشیر شاه در کله کوه غنی عالمه نظیر لوح نقشیده او لور خیمه سانی مدح او قید و عجز کس که شایع
---	--

طوسند و یکر که اولت ابراز کلا
 کند و بی زینت ادر کجکی شوی
 قوسوشند با دمجیله کلا کویا
 راه با سرع اسیلا پیر کلا کل
 شاخ شتر کج صابونین شاد کلا
 بیش اول جسمه قوسه صف کلا کل
 کوز ایدر کلا کل صلیقه صف کل
 کوز کلا کلر جهانده و در کلا کل
 شتر اوزره سیری دار در کلا کل
 نوره و سبیدن اولور کلا کل
 غار کلا کل سبیدن کلا کل
 بسلا جراب کلا کل اول کلا کل
 کلم غم خلف دن ایدر کلا کل
 قدری با غننه و فرغ کلا کل
 باطلنی اسم تنور کلا کل
 ط کلا کل جسمی اولور کلا کل
 اقی ایزند اولور کلا کل

شیدن ایله زرد و با قوسه سپرد
 چون قدر ل کلا کل بوتانند بر کلا کل
 غنج کلا کل کلا کل کل
 خاردن خر طقه صحنه صون کلا کل
 جاسوز و زنی کلا کل کل
 جمع ابراقی اول کلا کل کل
 دایا جو عوسی و شتر کلا کل کل
 اومر کلا کل خالی کلا کل کل
 امدرد اعیف اری کلا کل کل
 آه عا شقد رسمی کلا کل کل
 وار کلا کل کلا کل کل
 شاده خال و مدور کلا کل کل
 ادا شته و اکر در یاد و وال کلا کل
 اسمال عدل سلطان با یزید و کلا کل
 ابطلنی اکر کلا کل کل
 زنها عدل بذال کلا کل کل
 آقی غننه و کلا کل کل

یعنی سبیمان شاک آب خجان
 بکلا کل اول شاک آب کلا کل
 شاک نظر کلا کل دار و یوز کلا کل
 جمینت کلا کل شاک کلا کل
 معینده کلا کل شاک کلا کل
 عطر کلا کل خال طرا کلا کل
 بر تولا کلا کل کلا کل
 حق بو کلا کل شاک کلا کل
 کلا کل کلا کل کلا کل
 سوزیه بری خال کلا کل
 کلا کل کلا کل کلا کل
 باغ خشم و عکر اول کلا کل
قصه خانی در صحر
 یله بو کلا کل کلا کل
 اوله بی شاک کلا کل
 با خال کلا کل کلا کل
 اصل کلا کل کلا کل

بشدن الطیحه سنی کلا کل
 یولند به طور دار و کلا کل
 شاک کلا کل کلا کل
 خال کلا کل کلا کل
 نظم صون کلا کل
 باغ اول کلا کل
 افش اول کلا کل
 برینده کلا کل
 بر خال کلا کل
 بن قول کلا کل
 کلا کل کلا کل
 اکلا کل کلا کل
 صا کلا کل کلا کل
 کلا کل کلا کل
 کلا کل کلا کل
 کلا کل کلا کل

سنت لا یعقل اولالم بقدر جاگ ایلم	برجمه جامه سیب جانمزی خاک ایلم
الحکم طو لوروی محبت نی اک ایلم	ساقیا صون قدیمی عیش طنار ایلم
سنت لا یعقل اولالم بقدر جاگ ایلم	بخر غنچه دست بود علی غنک ایلم
عمر زبانه دورب بوتمنی جاگ ایلم	ایلم باه سرخی خضف بنالک ایلم
سنت لا یعقل اولالم بقدر جاگ ایلم	جامه حال یقین حورالی جاگ ایلم
بزم حمزه کون کوزلی سولر ایلم	مجلسی کم ایلم کون کی صحره ایلم
سنت لا یعقل اولالم بقدر جاگ ایلم	اه ارب نامی دوشنه بزمه یا مولا
عهد و پیمان صوم برین جاگ ایلم	ساقیا دوراید و بن شه بنی ایلم
سنت لا یعقل اولالم بقدر جاگ ایلم	جمع ایدیب یا نزه شوقه جانم لری
سهری صحره شایه کنی در کسری	دوقی درت خاک و ک باغ بهشت ایلم
سنت لا یعقل اولالم بقدر	کده و ارس نظر می علم عشق بر می
نظیره میجر	
سرمهر بر مملک خیرت افلاک ایلم	می با تو قلک کل جانی مضاف ایلم
سنت لا یعقل اولالم بقدر جاگ ایلم	بسی فضی غم و خضف بر تنی ایلم
تزاله لولکل کنه خنیز تو زنی لولکل	دورلم در تنک بنجر خوش لورنی
سنت لا یعقل اولالم بقدر جاگ ایلم	نوش ادراب لاله روم طو لورنی
کوزلی سولری کشف و موزن اولم ایلم	حلقه بر مزم زمی دانز اولم ایلم

اسکو که شوق کوزلم در ستر لری	فهی سخاں اکاوسته سلم بر سر نی
سنت لا یعقل اولالم بقدر جاگ ایلم	برجمه جسیع ایلم دورم الی در ستر
نظیره سها	
دورم کل کی علی اعصت خاک بوک	لورکهار ابردی نیسته عالی دراک ایلم
سنت لا یعقل اولالم بقدر جاگ ایلم	غنچه اسع سر دی دور بزمه طنار ایلم
دورم بود و مدبر بر و کل می می خوش کیم	با جزای ایلم کوزلم قوبندن کیم سلم
سنت لا یعقل اولالم بقدر جاگ ایلم	کیمی شفق کوزدی کاه ات قولان ایلم
بیلمی استنش شو منیکه کماک ایلم	بیکلزاره وارب بزم شراب ایلم
سنت لا یعقل اولالم بقدر جاگ ایلم	بای و سوسید سر می کوزی خراب ایلم
جمع ادرس بر بکر کون نوز لورنی ایلم	دور کله رکلک ایلی عمنعت بلم سلم
سنت لا یعقل اولالم بقدر جاگ ایلم	چار و حس طینی بری نیلی سلور کولم
لکسن برنده دل غیب برینی ایلم	ساقیا کل کوز زای غنی سکه خیم سلم
سنت لا یعقل اولالم بقدر جاگ ایلم	شو قد بر بزم کشته کلله صحر سلم
جامه بادید روار بنی جاگ ایلم	کل نمائی بر سحر سحر بنی اید سلم
سنت لا یعقل اولالم بقدر جاگ ایلم	یاد کار او پشیمان بودنی سزای ایلم
نظیره موم	
جامه سلم لورنی شکلی افلاک ایلم	کرد خدق بر مرآت دلی پاک ایلم

گفته کوی خفا نه کلکو خاک لایلم	کون کمی بی سرزمی غزا اول لایلم
اکولم جاسمی شمس طرغناک ییلم	ست لایبقل اول لایلم تیر جاگ
چین بزندنی دیکش کلکو سبورل	درالم سیر این کلشن خوش بوزالم
عالی طولدوله لمنس ریا سوزالم	ست لایبقل اول لایلم تیر جاگ لایلم
درالم بربره جسنجی جانان لری	منقول بوزنی کل کمی کل کو زومیشا لری
کرلم کو کوشکوشت قوسما ز لری	ست لایبقل اول لایلم تیر جاگ لایلم
دور کل کلک کلک ککشت طغرنی خلم	کلر عسب کچی کلکو مندی نانا جلم
طوموسوب کچی کو زورده قاسم لایلم	ست لایبقل اول لایلم تیر جاگ
وارالم کاکچی ککشتند قرار لایلم	ایده کلکو مندی عسب کچی لایلم
لاوس بر کوننی اسوی کسکار لایلم	ست لایبقل اول لایلم تیر جاگ
نیمه ککلب زاده شکک کوننی	چقلم سب کده بر کو رسم کل لری
دیلم سیرنی بیکنده کچو یوز لری	ست لایبقل اول لایلم تیر جاگ
دایا غمد فلک سیری پاک ایلمدن	جسنر خاکه و رب کل کچی کل لایلم
منقره غم عمران الی جاگ ایلمدن	ست لایبقل اول لایلم تیر جاگ لایلم
منتهی جیبی	
دردانی کیمکوندی سرکار جانیب	نه تیردی کور لونه سا کلک سینه
الدعه طعل سرک اول ای لایلم	دوران نرسار دوز سیرنی اول لایلم

جام می اولدر لم حسب دوستاره	ست لایبقل اول لایلم تیر جاگ
عاشقا نه کلکو رحمت بی کال لایلم	کو کفر عیش مید مید فرخا لایلم
شوق و دوشید صفا عالین لایلم	ست لایبقل اول لایلم تیر جاگ
جام طابین سروری کلش تیر لایلم	کوش جانیده نی وار لری کو کوش لایلم
نیمه موش اول علم عشق جبر لایلم	ست لایبقل اول لایلم تیر جاگ
بیکلاره و رب سر زنده لایلم	کلر کمی جاسم کو کوش خنده لایلم
کلک خوش دل و جانانه لایلم	ست لایبقل اول لایلم تیر جاگ لایلم
نیمه زور بار حشم دنیا کچین	کو طول اصل بد قروی غم جان لایلم
چو کلک سس می اعد صفا جلم	ست لایبقل اول لایلم تیر جاگ لایلم
بر کل کلک شرف لایلم جانی لطیف	لطفا یاری الوی عسب لایلم
دم بود در سیرنی کل کور لایلم	ست لایبقل اول لایلم تیر جاگ
اولم دور تیرک دیک کور لری	در دو کوب صیا لایلم تیر جاگ
بروش کلکو خوش دن اول لایلم	ست لایبقل اول لایلم تیر جاگ
نظیا جوسم جان چو ضیاء لری	کچن غم خدایا لایلم تیر جاگ
بر کلک اولم اول لایلم تیر جاگ	ست لایبقل اول لایلم تیر جاگ
نظیره	

جایز

الدم انك ارجو بسى ذمك لوليا	بال حرب وچمن كرم صحن
شمخ جالوبى حرقنا شمر اليرظم	مر حاسر در باره سلا و سول سلا
لطفا كير بنا ايد محنت جانين	كوم كوك استى بو تر كلف اوردن
كده فنى كنى كمال انجلى انك	عبدى كسى قفى ملا سدرى كركو بجا
صيفت بجا نيتاح طول نصيرن	اونى انون اصد بر حوسر كلفان
سده انكست	
كوزيشيد امو بخر نوجوان بال	
ى نوح شراى غم بر منى كوكل اوان	
عاصوب دره كى لائق منى بران	
اؤنور بن نو ايد صلا حب اولعه	
اول ايليد جان مهور نمرب سلكه	
سده انكست	
كوكلك غروب اولور حسر بر چوان	
قده بس باقده كل ايل اوصلا حيا	
اومر زك كركدن و قتم تر سلا	
من نه حال است ازال دشا من كيدا	
بر اولور ذره الحش در رولى سلا	

نظى اكر مدى سنى سر كوز بود كار	طدى سلا صلا ستم اورد كار
مصدرك اوزده محنت كلفان	حال ايد تر سنى اركى سن اوز
كردك رانا اومدى اوكى سن زانينه	
	
جان اولد كى سنى مودك صفلى لالا	اچون در لولى بس سلا بر جا
وعد سنده جوك غانده العلق	كردن اتق سيميه عالمه انون
دلش زلفه وصل تر نخل اولور	چونش قدر كچه دره كى سنجار
شغفتا مودك دل بسا چى سلا	اچى مودك غم دل غلغله سلا
اوكى اوسم دك اير سن كى	لوق سره بنه كى جانله سلا
عاشقك با نينه قول علمك مودك	سكى خند سنى سره طرايم بون
كرد ارك ارا سدر اومر بون	حرب اى نويتا كى ستم اولور جا
سلكه اكنه سدره مودك كركى جانينه	خوب اولور استنده حلا كركه ارك
اچكلى ان قوش در نظلى اوى	من محنت تر سنى لاسما سنى سلا

نزل نظلى

نظم

سوال سیه خطکم طبع شیر اسفل عالی است	صله طلعتت را که طوفانی چو آفتاب
نخود سوسول غم در درید و کله کلک گشته	کم در دل ما را کس عهدی و وفا نمی آید
صله در او را رسد بانی کوریت زدی که	بانه در کم دور ای در ما با نانی آید
بوستانند و منشن سوتی کجا ستار ستانند	طوری در قدر طریب امان گشته اند
ببخکان لطف و عمان کرم او لطفی	نظم و صفی است اول اسل و صفی
نظمی است	
صمدی کما نور او را در عیسو کله کلک گشته	لطیفی حاتم کلک سر اسه کله کلک گشته
اور تمیبه طلعت کفره ایان بوزنه	کرد کلک شمشیر بی کله کلک گشته
ای سوز دای کله کلک سر شمشیر شمشیر	اوله ال در کله کلک میسر کله کلک گشته
چینه لای کله کلک سر شمشیر عجم او بی کیم	بویزه صا لیس کله کلک گشته
منتهای قشک او گشته زلف طبع او کله کلک	سده و خاد گشته کوز کله کلک گشته
جزئی است	
چون البت الدی شمس کله کلک گشته	عالمی منده شمس کله کلک گشته
حایع گشته در سون شمس کله کلک گشته	کعبه او او تویی ام کله کلک گشته
دل زندان جا بینه در شمس کله کلک گشته	رسمی کله کلک میسر کله کلک گشته
کله کلک سر شمشیر کله کلک گشته	صا لیس کله کلک میسر کله کلک گشته
کله کلک سر شمشیر کله کلک گشته	بویزه صا لیس کله کلک گشته

عریف

باشم صفتی می عشق است ایوب بی است	بیرک سر بر او لوبی امی می کله کلک گشته
کوشش این شمشیر شمشیر سیم نیا کوشش	عاقبت او بخیر کله کلک گشته
بیرک کله کلک کله کلک کله کلک کله کلک	سر زده کله کلک کله کلک کله کلک کله کلک
چشم شمشیر صمدی کله کلک کله کلک	خواه وارد خلق کله کلک کله کلک کله کلک
عاقبتی در جانت صمدی کله کلک کله کلک	نما ایوب در شمس کله کلک کله کلک کله کلک
نظمی است	
نغمه دران الحب و کله کلک کله کلک	حاشی کله کلک کله کلک کله کلک کله کلک
جام صفت بر سر کله کلک کله کلک	نغمه دران الحب و کله کلک کله کلک
شوش کله کلک کله کلک کله کلک کله کلک	نغمه دران الحب و کله کلک کله کلک
کله کلک کله کلک کله کلک کله کلک	نغمه دران الحب و کله کلک کله کلک
نغمه دران الحب و کله کلک کله کلک	نغمه دران الحب و کله کلک کله کلک
جزئی است	
صیاد روی سلام در جا بانه است	خبر سبب یعنی کله کلک کله کلک کله کلک
خار عن جود در اولم نالان	بینه طبع سبب ال کله کلک کله کلک کله کلک
اولم در هم ایوب کله کلک کله کلک	خبر شوشی اول سبب کله کلک کله کلک کله کلک
کله کلک کله کلک کله کلک کله کلک	نغمه دران الحب و کله کلک کله کلک کله کلک
نغمه دران الحب و کله کلک کله کلک	بیرک کله کلک کله کلک کله کلک کله کلک